

מריאו מקומות לעזין בראוי מאוי

בית מדרש גבוה
لتורה
כול הדף היומי
קורית ספר ת'ז'

מיסודה של עומרת
מושול עירמת"
החוב שאחת אריה
17/25 קריית ספר 1919 מודיעין עילית
ארץ ישראל

504 גלון מס' ספר

לענין דר' צבי בדור' מרדכי ורשותו מorth רחל לאה בת דר' אברהם אליעזר זל
בפס' ד' אדר א' התשע"ד.

מכבת סוכה דף ב – דף טו

לשון ד"מןא הני מיili" במקום שיש מחולקת, והיה לגמי' לשאול Mai Tumaa Datna Kama. ותירץ, שלא שאלת הגמי' על המשנה, אלא לאחר דברי הגמי' דסוכה דאוריתא תני פסולה, שאלת מהנה הני מיili' דמדאוריתא פסולה.
(ג) גם', הכא דל דפנות ליכא צל סוכה, הקשה הפנוי יהושע דלפי זה, אם יעשה דפנות שלא מגיעות לסכך ועדיין יצטרך לצל הסכך גם במלعلا מעשרים, דהרי אין כאן צל דפנות ויכולות. ותירוץ, דכיוון שתמתם סוכה היא באופן שחדפנות מגיעות לסכך, אם כן כשהתורה נתנה שיעור בגובה הסכך, צריך להיות באופן שלעולם יצטרך לצל הסכך ולא לצל הדפנות, והינו בגובה עשרים. ולבוארה עיין ברשי"י ובריטב"א שסבירת רבינו זירא אינה משומנת הדפנות מפריע אלא שבגובה זה אין חצ' מגע מהסכך לסוכה, וא"כ צריך עיון בדברי הפנוי יהושע, אמן נראה שגם כוונת רש"י והרטיב"א היא רק לומר שבגובה כזה על בריחר צריך להתחשב בצדדים דהם ודאי משפיעים בין אם יש דפנות שאנו הדפנות מצילים בין אם אין השם נכנסת דרך שם.
(ה) וגם, לר' אמר מהכא ובכו' צא מדרית קבוע ושב בדרית עראי, ביאר הריטב"א דלימוד רבא הוא מدلא נקט תשbu שבעת ימים בסוכות אלא בסוכות תשbu שבעת ימים משמע שעשה אותה לישיבה ז' ימים והינו עראי.
(ו) גם', עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי וכו'.

דף ב' ע"א
א) מתניתין, סוכה שהיא גבוהה וכו'. הקשה העורק לנר הא בויקרא (כ"ג) בפסקוק מ' איתא למצות ד' מינים, וקדמה למצות סוכה הכתובה בפסקוק מ"ב. ואם כן למה לאفتح התנא למצות ד' מינים. עוד הקשה, על פי הא דעתא בשבעות (ג'). אידי דזוטרי מיili' וכו', ובודאי עניini ד' מינים יותר קצרים מעניini סוכה, אם כן להאי כללא היה צריך להקדימים. ותירוץ, דמכל מקום בשיעית המצווה ובקיומה סוכה קודמת.עשית הסוכה היו לפני סוכות והיא נכללה בפסקוק חג הסוכות תעשה לך וגוי. וגם מצות היישיבה בסוכה בלילה, ור' מינים רק ביום.
(ב) גם', סוכה דאוריתא תני פסולה וכו'. لكمן איתנהו נחלקו רבא ורבה ור' זירא בטעם הפטול דלמעלה מכ' אמה. והקשה העורק לנר, דבשלמא לרבה ורבא הוא פסול דאוריתא, אבל לר' זירא דיליף מקרא דישעה (ד') "וסוכה תהיה לצל יומם", פסולה דלמעלה מכ' אינו אלא מדובר קבלה. ותירוץ, דיש לומר דלר' זירא נמי נפסלת מדאוריתא מהלכה למשה מסיני, ואסמכיה אקרא דישעה. והוכיחה זאת מהא דאמרין (בעמוד ב') כולהו כר' זירא לא אמר דזהו לימוט המשיח הוא דכתיב. ואם לר' זירא דעדיף להביא מדברי קבלה, היה לגמי' לומר לאם ר' זירא דעדיף להביא מדאוריתא.
(ג) גם', מנה הני מיili' וכו'. הקשה השפטת אמת דלא מעאננו בש"ס

הkowskiיא להנך אמראי יש לומר דאיינחו פלייני על ר' זира בא ה הוא סבר שבפועל צרייך להיות צל בסוכה במקום השימוש מהמת הסכך וזה הוא משמעות שהsocה תהיה מצלת ועל זה אמרו הם דהsocה תהיה מצלת בפועל לימوت המשיח. אבל הם סברו גם הם שמהות סכך הוא צל אבל לא צל במקום השימוש אלא מתחת סכך עצמו דהינו טפח מתחתיו. ודו"ק היטב בסוגיות דלקמן. ובאמת שכך מתרץ העורק לנר]. אולם דקדק הפני יהושע בלשון רש"י לעיל במשנה בר"ה ושחמתה וכו', שכח דעל שם הסכך קרויה socה. ולהנתברר לא היה צרייך לה דהוה מציא לפרש שעל שם האצל קרויה socה. [וציריך עיון רב בkowskiיאו הא התם רש"י רצה לבאר לשון המשנה socה וכוכ' שהcaboshdin הוא על הסכך ומשום הכלבייר דמשמעות socה הוא סכך ויש הרוי ג' שיטות בסיבת הפטול לחכמים ומה שייך צל לשיטות האחרות. אבל כאן הרי דנים לעניין צל]. והעורק לנר תירץ, והם יסבירו דלא בעין צל אלא למעלה במקומו, אבל לא שיעשה צל.

יב) גמי, מחולקת בשאין דפנות מגיעות לסכך וכו'. כתוב הרש"ש דנראה דאין חילוק בין אם מופלגות בגובה לבין מופלגות במשכא, היינו שרוחקות ממוקם הסכך. [ונראה כוונתו במש"ב לעניין הרהתק ומופלגת הסכך מהדפנות דאיינו בגובה אלא באורך או רוחב והיינו במשכא דהsocה].

יג) רש"י ד"ה נימא בהקשר socה, בא"ד, או טעמא אחרינה להכירה וכו', הקשה העורק לנר מה כוונת רש"י בדברים אלו. הרי הטעם משומן דרויוחא איכא צל socה וככפירוש בגמי, כמו שאמר הוא עצמו. ותירץ, דריש"י בא לפреш לשתי הדעות, אם כן הטעם دقין דרויוחא וכו' שייך דוקא למאן דאמר שייעור socה ד' על ד' אמות, אבל למאן דאמר דראשו ורובו ושולחנו על כרחיך צרייך לומר טעם אחר דלא ידיע לך, וככמ' שכח רב"ש ב"ה אבל יותר וכו'.

יד) Tos' ד"ה וכיוון וכו', ולא דמי לנר חנוכה וקורות מבוי וכו' דהסת קורה טפח וכו'. והrinteb"א כתוב על תירוץ זה דהוא דוחק, ותירץ, אך שודאי אין דרך להגביה עיניו למעלה מכ', מכל מקום כיון שהוא מוקף ב' מ hatchot ושלישית טפח, ודפנות מגיעות לסכך ורואה עצמו מכוסה ועומדת תחת קירוי, اي אפשר שלא ישיב אל לבו לדעת שהוא יושב תחת סכך.

טו) גמי, מעשה בהילני המלכה וכו' והלא שבעה בנים והוא וכו' ולא היתה עשו אלא על פי חכמים. כתוב הרinteb"א דמוכח מכאן דקטן שמחנכים אותו למצות צרייך לעשות לו מצוה בהקשר גמור כגדל, דהאanca הראה מדחוו לה שבעה בנים וודאי שלפחות אחד מהם הגיע לחינוך דבוני socה מעלייתא, וכן הוכיח מעירוביין (מ): דלא נותנים לינוקא לטעם דלמא ATI למסטרך. וכן פירש את הפסוק חנוך לנער על פי דרכו, דהינו באotta דרך שינוי בה כל ימיו כפירוש רש"י קידושין (ל). ד"ה על פי דרכו.

טו) גמי, ואיה בדורבן לא משגחה. ביוםא (פ"ב) הקשו התוס' ישנים למה מיחייבא לחנכם הא אמרנן בנזיר (כט). דאייש חייב

הריטב"א דיק מלשון זה דרך הרגילותות בן שלמעלה מעשרים איינו עושא דירת עראי אבל במצוות שירק לעשות דירת עראי גם למעלה מעשרים אלא שבטלה דעתו אצל כל אדם, והביא דעתה התוס' דלמעלה מעשרים אפילו socה רועעה מאיד מכל מקום בעצם מה שהוא למעלה מעשרים הוא קבוע שהגובה עושה אותה קבוע, ומtopics' כאן ד"ה כי עביד וכו' ממשם כפירוש הרא"ה, וכן תוספות הרא"ש (לקמן ז: ד"ה כולה) דCBSונה למעלה מעשרים חייב לשוטתו קבוע מצד הבניין.

ז) Tos' ד"ה כי עביד לייה וכו'. דاع"ג וכו' משמעו לייה קרא דעתה לשיעורא לאוריוי לך מידת גובהה. וביאר הפני יהושע דמשמעות הפסיק בסוכת תשבו וכו' דהינו סכך דעל שם נכתב בסוכות. ומדתלה הכתוב את הדרשה של דירת קבוע בסוכות - דהינו סכך. ומשמע שיתן הסכך באופן שלא יצטרך לעשות בנין קבוע דהינו בגובה נמוך. [וציריך עיון מה ריצה הפני יהושע לחדר כשתוס' עצם אמרו זאת בהמשך].

ח) בסזה"ד, ומה"ט נמי ניחא לר' זира הא כתיב נמי מוזר וממטר וכו'. והrinteb"א תירץ, דכיוון דלשון צל מיוחד לטוכה שימושה הסכך, שמעיין דסכך נקרא רק ברואו לצל. מה שאין כן ההגנה מגשם ומטר איינו דוקא מסכך. ועוד תירץ, דגביו צל דרשין מיתור. הדוהה מצעי למכח和社会 תהיה יומם מחורב ופירושו שמנגן ביום מהחמה, ומילשנنا יתרא דלצל דרשין שאין socה אלא הארואה לצל.

דף ב' ע"ב

ט) גמי, בולחו ברבה לא אמרוי ההוא ידיעה לדורות היא. ובידעת רביה כתוב הרא"ה דסבירא לייה, דתרתי שמעת מינה גם ידיעה לדורות וגם ישיב אל לבו היושב בה כי בסוכה הוא יושב. וכן משמעות לשון רש"י לעיל (עמוד א') ד"ה למען ידרשו.

י) גמי, ההוא ידיעה לדורות. פירש רש"י (ד"ה ההוא), דלא קאי על ידיעת ישיבת socה אלא על ענייני הכבוד שנעשו לאבותינו אולם הרח' לעיל ע"א פירש דקאי על ישיבת socה אבל לא על ידיעת היושב אלא הדורות הבאים שישאלו מה דוע ישב הוא בסוכה וישיב להם.

יא) גמי, הא לימות המשיח הוא דברי. ופירש רש"י ב"ה לימות המשיח, אוטם וכו' אבל סוכת מצוחה אינה לצל. והקשה הפני יהושע אם כן להנך אמראי. איך ילפינן את כל הדינים שמחייבים שsocה תהיה לצל כגון (ח): לעניין socת גנב"ר ורקב"ש, וכן לקמן (יב). לעניין תעשה ולא מן העשו דבעין לשם צל. ותירץ, דכובל עלי מא דרש דפשטות לשון הינו סכך, שהוא לשם צל, אלא דרבוי זира דריש מוסוכה תהיה לצל יומם דבעין שהsocך יהיה נזכר בשביב הצל, ואם לא נדרש בשביב הצל דהינו דיש צל גם מהדפנות לא hei socה, והנך אמראי שמעמידים האי קרא לימות המשיח, סביר דהעיקר שהsocך יהיה עשוי לצל, אבל אין קפידא שלא יוכל להצל בלבדו. עיין באות ד מה שכתנו על דבריו והנה חור שוב לבאר דברי ר' זира באופן זה ותמונה. ועל

סגי בו' טפחים.

(ד) גמי' בסוכה גדרולה פלייגו וכו' דיקא נמי וכו'. הקשה השפטת אמת אם כן למה נקט ראשו ורוכבו, דהא אפילו אם יכול בטור הסוכה ושולחנו בתוך הבית אכתי שיר' לגורר שמא ימשך אחר שלחנו. ותירץ, לרבותא דבית הלל נקט הכי, אפילו באופן זה שرك ראשו ורוכבו בסוכה מכל מקום לא גורי. וכותב דודוחק לומר שرك בגונא דראשו ורוכבו בסוכה גורין שמא ימשך. אמןם בשולחן עורך (ס"י תרל"ס"ד) נפסק הדין בגונא דראשו ורוכבו בסוכה, ולכאורה מהא שלא כתוב דין זה בכולו בסוכה ממשען, דברכו בסוכה לא גורין. וכותב דציריך עיון לדינה.

(ה) גמי', ותניא אידרך רבינו אומר כל סוכה שאין בה ד' אמות וכו'. החشك שלמה הביא בשם בעל העיטור (בהל' סוכה) דשלשתן מקרה אחד דרשו, והיינו קרא ד"ב████ות תשבו שבעת ימים", דבר' שסביר תשבו כעין תזרו, ואם כן בעין מקום ישיבה ואכילה דירהו ורוכבו לישיבה ושולחנו לאכילה. וב"ה שבירי, דרך על ישיבה ראשו ורוכבו ליהשות לשאר מקומות דבעין בית, דגמ' הכא הקפידה תורה [דכתיב תשבו] ולא על אכילה. ורבינו סבר דתשבו כעין תזרו, הינו דבעין דירה ואין דירה בפחות מד' על ד'.

(ו) גמי', מאן תנא להא דעתנו רבנן בית שאין בו ארבע אמות וכו'. הקשה הריטב"א מה סלא דעתך להלota מחלוקת בסוכה במחלוקת זו הרי פשוט בסוכה תלוי בדירת עראי וכתירותן הגמי'. ותירץ, אף דבעין דירת עראי מכל מקום עלי על כל פנים שהיה דירה, ולכון שבירי לה השווות לשאר מקומות דבעין בית, דגמ' הכא בעין דירה.

(ז) Tos' ד"ה דאמר, וכו' מיהו שמעתין דהთם היכי דיק וכו' ומדב"ש נשמע לב"ה וכו'. ביאר המהרש"א דהגמרא בברכות לא איררי כלל לעין סוכה ובאמת שפיר אפשר לומר בסוכה הלכה כבית שמאי וכל הראה מהכא זה רק באופן כללי לומר שכשיש מחלוקת ובית הלל מחמירין מדרבן כהחתם שנחלקו לעין קריית שם, שאיפלו שכל חומרתם היא מדרבן מכל מקום בימה שהלכה כמותם מי שעשוה כבית שמאי לא יצא ידי חובתו כלל. וכן אמרו הבא זקני בית שמאי לזכני בית הלל.

(ח) Tos' ד"ה ואין מניחין וכו'. ואפילו לשמואל וכו', Mai טעםא כלחו הכא דيري, כתוב העורך לנער דהთם לא שמואל אמר הא טעמא אלא הגמי' מפרשتن כן טעמא דشمואל, ומכל מקום כתוב דמוכח ממתניתין דבעין מקום ראוי לדייה, והיינו מדרבעין מזון ב' סעודות לערובה, על בריחך דבעין מקום ראוי לאכילת ב' טעם דקנין, וביאר שיש נפקא מינה אם מקנה בפירוש דאו לא בעין ראוי לאכילה.

דף ג' ע"ב

(ט) Tos' ד"ה אין עושין אותו עיבור וכו'. לא נקט רבן ב' עיריות דוקא דהוא הדין עיר ובית דעל ידי בורגנין וכו'. הקשה המהרש"א למה לא נקט רבותא טפי דלא דוקא ב' עיריות אלא אפילו ב' בתים וכמו שכתבו בהמשך דבריהם. ותירץ, דברשי בתים אמרו כן

לחנן ואין אשה חייבת לחנן. [זהו בא בಗליון הש"ס כאן], ותירצטו דשמא הוא להם אב וחנים לכר, ועוד דהילני עשתה כן למצוה בכללא, והקשה העורך לנער מלשון הגמי' כאן, אידי בדורבן לא משגהה, דמשמע שהיתה מצויה על כר מדרבן. ותירץ, דאיתן דאיתנה מצויה לחנן, מכל מקום לאפרושי מאיסורה שאוכלים חז' לטוכה מחויבת. [וזאין זה דומה להא דפליגי הנתיבות (ס"י סוף ס"ק א') לקצوت החושן (במשמעותו שטח), דאיתנו פלייגי לעניין מצוות עשית סוכה, ולא באפרושי מאיסור אכילה מוחוץ לסוכה בפסחים]. ואולם הקשה מדברי ה"ר אליעזר ממי"ץ שהובא בתוס' (א.ל.)] דהיינו הקשה מדברי ה"ר אליעזר ממי"ץ שהובא בתוס' ישנים שם, שכותב דין אין אפרושי מאיסורה על מצוות עינוי, אלא היא מצוות חינוך לעוני. ומסתבר דהכי נמי לעניין אכילה חז' לסוכה, שהיא מצוות דהיא מצוות חינוך לאכילה בסוכה. ותירץ דכיוון שהיא האכילה לבניה בסוכה זו, אם אינה כשרה הוי אסור להו בידים ואסור. ועיין מה שתירץ עוד. [ולכאורה אפשר לחלק בפשיטות, דהתאם המניעה מאכילה היא גופא מצוות העינוי]. אבל בהמנעות מלאכול חז' לסוכה אין קיום מצוות סוכה אלא רק מניעה מביטול מצוותה. (א.ל.)]

דף ג' ע"א

(א) גמי', וכי דרכה של מלכה לישב בסוכה קטנה וכו' לא נוצרה אלא בסוכה העשויה קיטוניות וכו'. הימלה עניות כתוב דהירושלמי הקשה נמי האי קושיא ולא תירץ לתירוץ של קיטוניות. וכותב דהוי סיוע לרשי' ד"ה ורב יהודה וכו', בפירוש השני דהתירוץ הוא דוקא לרוב הונא, וכיוון דבירושלמי ליתא לשיטת רב הונא, פשוט דהויננו טעםם דלא מתרץ לה.

(ב) Tos' ד"ה לא נוצרה וכו'. דילמא ארוכה טובא. אבל לא הייתה רחבה שבעה טפחים. בב"ח (ס"י תרל"ד ד"ה און וכו') הוכיח מtos' דין,adam הסוכה ארוכה טובא אף שאינה רחבה ז' בשירה וטעמא משוםidis בה כדי לרבע. ואולם המג"א והט"ז (שם) פלייגי, (במצויין המסורת הש"ס) וכותבו דציריך לגרוטס בתוס' אלא שבעה טפחים. דשבעה טפחים מכל מקום היה בה גם ברוחב. ולא ציריך לרבע.

(ג) הלכה צריכה שתהא מוחזקת לראשו ורוכבו ושולחנו. ולקמן (טז): איתא, דשיעורו ז' טפחים על ז' טפחים. והרש"ש הביא קושית הרומי"א (ס"י תרל"מ ס"ד ועוד אחרים שם) איך יתכן דיו טפחים מספיק לראשו ורוכבו. וביאור שalto משום שהוא אוכלים בהسبה והיא כshawfu שוכב ואם כן בעין מקום לאורך הגוף) ותירץ, דרכו אין הכוונה רוב גוף, אלא רוב מון איבריו החשובים לעין טומאה, כמבואר בא浩ות (פ"ב מ"א), וזה סגי מקצת גוף כמבואר (שם פ"א מ"ח), שבמיעוט הגוף שככלפי הראש יחד עם הראש נמצאים רוב מון איבריו. עוד תירץ, שלא היו נהוגים להסביר בפשיטות כל הגוף בשווה, אלא ראשו וצווארו וקצת גוףו הסמור לראש היו מעט בזקיפת אלכסון ונשען על הכתול או ראש המיטה, ואם גם גובה הסוכה מסיע לראשו ורוכבו, וشفיר

ברוחך לעניין טומאה רצואה בעין ביטול לעולם, כדאיתא בבבא בתרא (יט): וכן פירש שם רשי' עצמו בר"ה אינו. עוד הקשה מה חילך רשי' בין ביטולقلب או בפה. דבכהאי גונא ליכא למימר דברים שבלב אינם דברים, שהוא דין דוקא בנדרים והקדשותות ותנאים. ועל כן פירש דבענן ביטול לעולם, וטני ביטולقلب, ואין ממש. ואין עתיד לפנותו היינו שחרר בגמירות הלב אף שבסתמא זה מה שיעשה.

ב) ודעת הר"ץ כרשי' דסגי ביטול לשבעה. והוכיח כן מרדמボואר בסוגין, دائא אפשר לבטל כרים וכסטות כיון שבטללה דעתו אצל כל אדם. והקשה מהא דאיתא באלהות (פרק ט"ו משנה ז') דמהני ביטול לברי של התבואה. הא אי נימא דאיירין מבטל לעולם, וודאי אין הדרך לבטל כרי של התבואה לעולם, ואמאי לא נימא בטלה דעתו אצל כל אדם. על ברוח מוכח דסגי ביטול לשבעה, ולענין טומאה סגי ביטול לכל זמן שהטומאה שם. ומשום הכי יש חלק בין מבטל כרי של התבואה שלא אמרין בטלה דעתו אצל כל אדם, דיש בני אדם שאינם מקפידים על ביטול לשבעה, או לכל זמן שהטומאה שם. מה שאין כן כרים וכסטות, دائא דרך בני אדם לבטל אפילו לשבעה, והלך אמרין מבטללה דעתו. אמן הריב"א פירש המשנה שם באופן אחר.

ג) רשי' ד"ה תבן ואין עתיד לפנותו הרי הוא בסתם עפר ובטיול. ופליג וכו', דצורות היינו עפר וקאמר ת"ק דציריך בסתם ביטול. מבואר בדבריו דרבנן עפר בעין ביטול, וכן דעת התוס' בר"ה בית. אבל הראה"ה הריב"א והמאירי כתבו, דרבנן מודו דבעפר אין ציריך ביטול, וטני בגין עתיד לפנותו. והוא דאיתא במשנה "בית שמילאלו תבן או צורות ובטיול", לאו משום דבעפר בעין ביטול, אלא לאפוקי עפר סתום, שלא בטיל לרבן.

ד) גמי, והוצין יורדין לתוך כ', אם צילמת מרובה וכוי' בשורה. התוס' בר"ה והוצין הכריחו دائم בוגונא דיש בסכך שלמעלה מכ' שיעור דעתלה מרובה מהמתה, אם יסיר את הסכך שלמעלה מכ' והרוח יפזר את הסכך הנותר למיטה מכ' תיפסל הסוכה. ועל כן הקשו מי שנא הכא. והרא"ש (סימן ג') תירץ, דאמרין בעירובין (ג:) חלל סוכה תנן. (ופירש הקרבן נתנאל (אות נ') دائא חלל סוכה תנן לרבע שאמר זאת שם משום דסביר סוכה דירת ארעי בעין ואם בן בכחאי גונא יעשה הדפנות ארעי) ולפי זה מה שאמרה הגمراה והוצין יורדין בתוך עשרים לאו דוקא, אלא שמניעין עד חלל עשרים. והר"ץ (א: מדפי הריב"ף ד"ה היה גבואה) הקשה, האelman דאית ליה חלל סוכה תנן, אפילו כשהסכך שבתוכך כי חמתו מרובה מציתתו הסוכה בשורה. ותירץ, והוצין כל שחמתן מרובה מציתנן בליתנהו דמי, מה שאין כן מקטצת סכך דהוא חשוב. והריב"א כתוב دائא חלל סוכה תנן, כיון שיש לסכך התחתון חשיבות וראוי לסכך, הרי הוא גורר אחריו את שלמעלה ממנו לעשותו כמותו. ולא בעין לסבירא שסכך שלמעלה מעשרים אינו בגדר סכך פסול. (ועיין באות הבאה)

מסברא וליכא ראייה. אבל לעיר ובית על ידי בורגנין אילכא ראייה. ג) גם', דאפיילו בבורגנין לא משווין לייה מ"ט בורגנין חזו למילתייה והאי לא חזו למילתייה. עיין רשי' (ד"ה למילתייה) שכח לילנת ליליה לאדם אחד, ואולי משמע מדבריו דאיירין שאין בהם ד' אמות. והריב"א הביא דיש מפרשים דבبورגנין נמי בעין ד' אמות, ופירוש דברי הגמ' דאפיילו בבורגנין לא משווין לייה היינו דבبورגנין אף שיש בהם ד' אמות, מכל מקום הם עשויים מעיצים והוא עראי, ואפיילו הבי מערין, ובית שאין בו ד' אמות אף שהוא של אבניים, מכל מקום אין מערין כיון שלא חזוי למילתייה. והריב"א עצמו כתוב, דבبورגנין אף שאין בהם ד' אמות מהני, ומשום דחוzo למילתייה היינו, שהם סוכות שעושים בדרכים לספק מים ומזון לעובי דרכיהם, ולשימוש זה מהני אפילו פחות מדו' אמות, מה שאין כן בית הפתחות מדו' אמות לא חזוי למילתייה.

והביה יוסף (ס"י שצ"ח) פסק, דגם בבורגנין בעין ד' אמות. יא) גמי, בורגנין חזו למילתייה. העורק לניר הסתפק בסוכת החג בחג שאין בה ד' אמות, אם אמרין בו זה דחוzi למילתייה לקיים מצות סוכה והוי בבורגנין ומהני. או דלמא כיון שבשער שבתות לא מהני להיות עיבור גם בתוך החג גם לא יהני.

יב) רשי' ד"ה למילתייה. לילנת ליליה לאדם אחד. והרש"ש הקשה, הא לך נון שם בברייתא איתא בורגנין ושומרין פירות. ועוד הקשה דרש"י שם עצמו פירש שומרין העיר. ואמנם הראה"ה פירש שעשו לשומר בה פירות, והריב"א פירש, שהם סוכות שעושים בדרכים לספק מים ומזון לעובי דרכיהם.

יג) גמי, והתנן אין חולקין את החצר עד שייה בא ארבע אמות לזה ואربع אמות להז. כתוב הריב"א דודאי בעין ד' אמות על ד' אמות מרווחות אלא דהתנה לישנא קליילא נקט. וכן מוכח דאם לא כן מי קושיא הרי בית שיש בו ד' אמות על ד' אמות אם יחולקנו ישאר לכל אחד ד' אמות על ד' אמות אלא ודאי שביעין מרווחין.

יד) גמי, שם. הא דהקשה מהמשנה דאיירி לעניין חצר. על הבריתא دائירוי בבית. כתוב הריב"א דקים לייה דחד דינא יש לבית וחצר לעניין זה. והרש"ש כתוב, דנראה דסמייך אסיפה דההיא משנה, דתני זה הכלל כל שיחלק ושמו עליו חולקין וכו'. ואם אין נקרא בית בפחות מדו' אמות אין לחלק עד שייה לכל אחד ד' אמות. אבל הקשה دائמא אין כי נמיadam אין ד' אמות לכל אחד אין חולקין, ותירץ, על פי תוס' (שם צח:) ד"ה ר"י, שהוכיחו מהמשנה שם, دائן חולקין עד שייה לכל אחד שש על שמונה, ואם כן אני שפיר וסמייך נמי על המשנה דשם.

דף ד' ע"א

א) גמי, וاع"ג דבטלינהו לכולחו. פירש רשי' ד"ה וاع"ג, דבטלינהו לכל שבעה. עוד פירש, בר"ה תבן ובטיול, בפיו, לשבעה. וב"ה תבן ואין עתיד לפנותו. ולא יצטרך לפנותו כל ימי החג, ומיהו לא בטלו ממש בפיו. והריב"א כתוב דעל ברוח היינו ביטול עולמית, דהא מדמין לייה לביטול לעניין טומאה, והתאם על

ביןיהם כלום. ופירשו לדופן עוקמה הינו שדנים כאילו הדופן היהת מתחלתה סוכחה לסקר אלא שנתקמה ונעשה מקצתה סcker. ומשום hei כשייש אויר ליכא דופן שנאמר שנתקמה. וגם

הכא כמו בבית שנחתת אסור לאכול תחת הדופן.

ו רשי' ד"ה על פני כולה, באה"ד, הבשר טוכה קטנה ז' טפחים ומשהו. הקשה מהרש"א הוא שיעור טוכה מצומצמים. ועיין لكمן עמוד ב' אות י"א.

דף ד' ע"ב

יא) Tos' ד"ה פחות משלשה טפחים, בסוח"ד, ויש לומר שלא דמי רשות שבת שהוא למנוע רגל רבים, לטוכה בעין מחייבות סמכות לסקר. Tos' בשבת (ז:) ד"ה ואם, הוסיף ביאור, דלהכי בעין שיהא פחות מג', צריך לצריך הגידור של חקק, למחייבות כדי שייהו סמכות לסקר שכגד הנקב. זהינו בדטוכה בעין מחייבות וסקר, מקום שגובחו י' טפחים, והיכא دائ' אפשר לצרוף ממשום שהמරחק בין הדופן לחיקק יותר מג', חסר בשיעור הקשר טוכה. אבל לעניין שבת כתבו התוס' כאן שלא בעין שיהא הדופן סמור לחיקק, כיון שבא למנוע רגל הרבים. והרא"ש (שבשת פרק א' סימן י"א) הוסיף על ידי מחייבות החיצנות שגובהן עשרה נקרא רשות היחיד. ובמבר המגן אברהם (ס"י שם"ה סק"א) דמיiri שהדופן מבחוון היה עשרה, בצדוק עובי התקרה, ובמננים היה פחות מעשרה ממשום עובי הקירוי. והוא דמהני גובה י' במקום לא בעין שהדפנות תהינהו סמכות לאותו מקום. אמן מלשון הר"ץ (שבשת ב: מדפי הרי"ף ד"ה והקשה ריב"א) שכתב, ואף על משמעו, גם לעניין קריית שם רשות היחיד על מקום החיקק, מלבד מה שהחייבת מבחוון צריכה להיות י' טפחים, בעין דין מהחייבת מבננים, ומשום שכבר נמנעה רגל הרבים על ידי המחייבת שמבחוון מצטרף הגידור למחייבת אף שאין ביניהם ג' טפחים. ובחדושי ר"ח הלוי על הרמב"ם (טוכה פ"ד הי"א בסוף) נמי כתב דמחייבות שבת מצטרפות אף שיש יותר מג' ביןיהם.

יב) רשי' ד"ה ובנה בה עמוד, ובו הקשר טוכה שיש בראשו שבעה ומשהו על שבעה ומשהו. עיין לעיל את ח' קושית מהרש"א וכן הקשה כאן, אמאי נקט רשי' "שבעה ומשהו" הא להקשר טוכה סגי שבעה טפחים מצומצמים. ותירץ הפני יהושע (על דברי רשי' הבא), דכיוון לדבעין למייר גוד אסיק אם כן בעין חלק מעובי העמוד יחשב למחייבת, ואם כן לא סגי בז' טפחים מצומצמים, דכשנאמר גוד אסיק על העובי החיצון בצר לה שיעור טוכה מז' טפחים. אמן עדין לא מתווים דברי רשי' לעיל ע"א (הנ"ל) דהتم לא מייר לעניין בגוד אסיק.

יג) שם בא"ד רוחוק מן דפנות הרבהה. משמע מדבריוadam העמוד יהיה סמור לדפנות בפחות מדי' אמות, אפשר להבירה מדין דופן עוקמה. אבל הרי"ץ גיאות (הובא ברא"ש סימן ה') כתוב, דכיוון שהעמוד גובה עשרה, וחלק רשות אחרת לעצמו לא מתחבר אלא

ה שם, עיין דברי הרא"ש באות הקודמת. והרבנן נתנו (אות ג') הקשה, הרי מה שהכריח את תוכ' לפרש הגמ' בעיורובין למאן דפסל הדם בגונא דקלש, ויהיה מקצת סcker שלמטה מכ' חמתנו מרובה מצילתו, שבעצם יש בו שיעור צילתו מרובה. ההינו משום דסבירי دائ' מה שנעשה צילתו מרובה הוא מחמת הסcker שלמעלה מכ', הוועה ליה סcker פסול מצטרף עם סcker כשר. אבל הרא"ש (בסיימון י"ד) אית' ליה סcker שלמעלה מעשרים אינו סcker פסול, ואם כן מי קשיא ליה, הרי שם מדובר בגונא דהסcker שלמעלה מכ' בעצמו חמתו מרובה מצילתו. ותירץ, דקושיתו הייתה שאם יסיר הסcker שלמעלה יפלז ההורצים שתולמים בו. [וזדבורי ציריכים עיון הרוי כאן לא עיי לקלוש ולהרי ההורץ צילם מרובה מהמתן] ו גמ', ובנה בה עצמא. עיין لكمן אותן יג מה שכתנו בשם הרוי"ץ גיאות.

ז) רשי' ד"ה בשרה, כל הטוכה וכוייפסל היוצא מן הטוכה נדון בסוכה. והרא"ש (בסי' ג') כתוב דרי' ישעה פלייג, ופירש דכשורה רקי על האיצטבא. והוא משום דקשייא ליה שלא דמי לפסל, דהتم הסcker בעצמו כשר אלא שבאותו מקום ליכא הקשר דפנות, אבל הכא הא הסcker הוא למעלה מעשרים אלה, והו סcker פסול בגין שפודין של ברזל, שלא שיר ביה דין פסל, והאיך נכשיר סcker פסול מדין פסל היוצא. והרא"ש תירץ, סcker שלמעלה מכ' לא מיקרי סcker פסול כיון דמין כשר הוא ואין נפסל אלא מחמת גובהה, הלך שיר להכשו מדין פסל היוצא.

ח) שם, עוד הקשה, ר' ישעה שלא דמי, דהتم איכא דופן א' לאויך כל הטוכה, והדופן הקוצר נמשך קצר נגד אותו דופן הארון, ומועליל כדארמין שטים כהלאתן ושלישית אפילו טפח, והוילו כאליו הדופן השלישי ממשיך כנגד כל הדופן הארון, אבל הכא מי איכא למימר הבי. והרא"ש כתוב, دائ' אפשר להקשר מדין שטים כהלאתן ושלישית אפילו טפח אלא דווקא היכא שעשה הדפנות מצומצמות כשיעור טוכה, אבל היכא שעשה הדפנות ארוכות טפי מז' טפחים, גילה בדעתו שחפוץ בדפנות ארוכות ודעתו שהטוכה תמשך רק היכא שיש דפנות, ואי אפשר להקשר בז' מדין שלישית אפילו טפח, ובין דין לדין פסל היוצא כיון שלחלק היכא יש רק מחייבת אחת ואילו היכי כשר, והוא הדין הכא שהסcker שלמעלה מעשרים.

ט) גמ', מי קא משמע לן דאמרין דופן עוקמה. הריטב"א, והר"ץ ב. מדפי הרי"ף הביאו פירוש רשי' (ולפנינו ליתא) וכן פירוש המאירי כאן. דמותר לישב גם שלא במקומות האיצטבא, דהינו במקומות שהסcker גובה למעלה מכ'. ומשום שרואים כאליו הכוון הרחוק פחות מדי' אמות התקרב לאיצטבא, ונמצא שאף במקומות שהסcker למעלה מכ' כאליו הוא למטה מכ'. מה שאין כן בבית שנפחת וסיך על גביו, כיון שגג הבית סcker פסול הוא אי אפשר להשתמש תחתיו. והקשו, הרי ההקשר מדין דופן עוקמה ולא משום דהיא דופן שננסכה לאיצטבא. ועוד, אמאי היכא דaicא אויר בין הדופן לסקר לא אמרין דופן עוקמה, הא כל שכן שיש לומר שנדון כאליו הדופן עומדת סמור לסקר, היכא דין מפסיק

באמצע הגג, הא בכל גוננו אייכא טעמא לחודא. דהטעם דיווכשר בשפט הגג משום גוד אסיק, והטעם להכשיר באמצע הגג, משום דיומדין כמבואר בריש"י ד"ה ה"ג ור"ג אמר, ושפיר שירק להכשיר באמצע הגג משום דיומדין, ולפסול בשפט הגג משום דלית ליה גוד אסיק. ותירץ, דהטעם דמהני דיומדין משום דאנן דנים כאילו המחיצות נמשכת מהם, והווי אוטה סברא כדינא גוד אסיק, ואלא גוד אסיק מסתבר טפי, לפי שהמחיצות כבר קיימות במקום זה למטה וציריך רק למסכם למעלה.

(ז) גמ', ושאינה גבוהה עשרה טפחים מנגן. הקשה הפנוי יהושע תיפוקליה מסברא דדירה סרוחה היא, דהא לעיל בעמוד א' פשות למיטטל מהאי סברא אפיקלו הוציאין למיטה מי', וכל שכן גם, אם הסוכה עצמה אינה בגובה י'. ותירץ, דהילפנות דסוגין נטרכו לענין שבת, ואחרי דילפינן לענין שבת דרשין כן גם לענין סוכה. ועוד, דנפקא מינה בגונא דהדרפנות פחותות מעשרה ווסטרך יהיה גובה עשרה, דלייכא דירה סרוחה, אבל מידלפינן דין מחיצת פחותה מעשרה נתחדש דתיפסל משום דלית לה שיעור דפנות להכשר.

(ח) רשי"י ד"ה גוד אסיק מחיצתא, של עמוד, שמבחן סביר, הגביהם עשרה סיבות ראשו והרי יש בהן גובה עשרה, וכו' וסקר של מעלה כשר לה, דיןינו למיטה מעשרים מרأس העמוד. הנראה מדבריו דהא דבעין לדינא גוד עסיק היינו לשוויה מחיצות עשרה, אבל להכשיר שייהיו מחיצות הסמכות לסקר לא, דהא אוקים להאי סוכה בגובה כ'. ועיין בפנוי יהושע שכטב דעל כרחך אמרינן גוד אסיק בסוכה, משום דבלאו הבי ליכא לאכשורי בגונא דאייכא דפנות עשרה ואין מגיעות עד הסקר, משום דבעין דפנות סמכות לסקר, כדוחזין דאייר שלשה ומאי שנא, ועל כרחך דכשראה מטעם גוד אסיק. אמן כתוב שלשן הר"ן משמע לא כן, דכתב (דף ג. מדפי הר"ף) דלית לנ' כל הלכתא גוד אסיק בסוכה. והערוך לנדר (ד"ה תיוקו) המביא שהריטב"א לקמן (טז). כתוב להדיא כהפני יהושע דבעין לדינא גוד אסיק.

דף ה' ע"א

(א) גמ', לא ירדה שכינה למטה ולא עלו משה ואליהו למרום. המהרי"ץ היה מבאר מימרא זו, על פי מה שאמרו חז"ל ברכות (לג), הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, דמה דהשכינה לא ירדה למטה, היינו דאיתנה מתערבת במעלוי האדם ופעולותיו. ולא עלו משה ואליהו למרום היינו שלא נתהפרק טבעם כמלאים כדמצינו בשבת (פז): שאמרו המלאכים על משה רבינו מה לילודasha בינו, וכן אליהו היה שכיח בישיבת חז"ל בצדתו איש.

(ב) גמ', והכתב ומשה עלה וכו', למטה מעשרה. ומברар החתום סופר (שו"ת ח"ו סימן צ"ח) שנשאר עוד י' טפחים ביןם ובין שניים העלויונים.

(ג) גמ', ונילף מכלים גופייהו, תפשת מרובה לא תפשת. הריטב"א מבואר דהטעם שלא תפשת המרובה משום שלמרובה אין שיור. ואך על גב דהכא יש לו שיעור, מכל מקום מידת השוה היא בכל

במחיצות, ואי אפשר להכשירו על ידי דופן עוקומה של המחיצות החזוניות, שהם רשות אחרת. וכן דעתו לעיל בעמוד א' בסוגיא דאייצטבא (זהובא בראש"ש שם סימן ד') דמכשירין מדין דופן עוקומה, והוא דוקא שאיננה גבואה י'. והר"א"ש פליג (שם).

(ד) גמ', בעין מחיצות הניכרות וליבא. הקשה המאייר, Mai Shana מהא דאיתא בשבת (ק). דעתם בראשות הרבנים גבוה עשרה ורחב ד' הנוטן על גבו חייב, דהוי רשות היחיד, אלמא לא בעין מחיצות הניכרות. וכותב דלא קשייא, משום דלעון שבת לא בעין לדינא גוד אסיק, דמה שקובע על העמוד שם רשות היחיד הוא שמקום גבוה עשרה ורחב ארבעה, איינו שימוש של בני רשות הרבנים. ומברא מדבריו דזוקא על גג העמוד הוי רשות היחיד מהאי טעמא. אבל למיטה מן העמוד אינו רשות היחיד, דהא לית בהיא טעמא. אבל למיטה מן גוד אסיק למיטה מן העמוד. וזה שיטת הרמב"ן הובאה בראש"א בשבת (עת). וכמו שביאר בחדרשי ר"ח הלוי על הרמב"ם (סוכה פ"ד ה"י) לסתור דלא אמרין גוד אסיק במחיצות שאין ניכרות. אמן רשי"י בשבת (עת): ד"ה מקום פטור כתוב, דמעל העמוד נמי हוי רשות היחיד עד הרקייע. ולכארהו הוא מטעמא דאמרין גוד אסיק גם בעמוד, אף על פי שאין המחיצות ניכרות. ואם כן הדרא קושית המאייר Mai Shana מהכא. והגר"ח (שם) הקשה כן על הרמב"ם שהלך בשיטת רשי"י. ותירץ, דהא דורה"י עולה עד לרקייע אין זה משום גוד אסיק, אלא שמקום שיש לו שם רשות היחיד משום שהוא גדור נחשב רשות היחיד גם מעל למחיצות. אבל לסוכה בעין דפנות ממש ולא סגי במאה שנחשב למקום גדור, ובעין להלכתא גוד אסיק.

(טו) גמ', איבעיא להו באםצע הגג מחולקת אבל על שפת הגג וכו', או דילמא בין בזו ובין בזו מחולקת, תיקו. כתוב הרא"ש (ס"י ו') דכיוון דסלקא בתיקו מחמריין שלא לטمور על גוד אסיק כלל בסוכה, דשמע רבן אסרי גם בעמוד השפט הגג. ומהאי טעמא השמייט הריף מהלכתיו דין גוד אסיק בסוכה. אמן הרמב"ם (פ"ד מסוכה ה"י) פסק, דאם נען ד' קונדייסין בשפט הגג אמרין גוד אסיק, והשיג עליו הראב"ד, הא סלקא בתיקו. וכותב הרא"ש, הרמב"ם לא גרט להאי איבעיא, וכן רב שרירא גאון. והקשה הפנוי יהושע, איך אמר רבא לעיל דהטעם דלא אמרין גוד אסיק בעמוד, לפי שאין המחיצות ניכרות, دمشמע דאם המחיצות ניכרות אמרין גוד אסיק, ובשלמא לשיטת הרמב"ם שירק גוד אסיק בסוכה כדעליל, אבל לדראונים דין גוד אסיק כלל הוי ליה לרבעא למימר דלייכא דין גוד אסיק גבי סוכה. ולאחר שחקר הרבה בדבר כתוב בסוף דבריו לולא דמסתפי, דודאי הלכתא גוד אסיק אפיקלו בעמוד שירק נמי לענין סוכה מדאוריתא, והא דקאמר רבא בעין מחיצות הניכרות היינו מדרבנן כיון שלא להבי עבידן. והביא סיועתא לדבריו, דכיצדא בזה כתוב הרא"ש לקמן (בסוף ס"י לד') דהא דפסלין משום דמחיצות לאו להבי עבידי ולא אמרין פי תקרה יוריך וסתום, היינו מדרבנן.

(טו) גמ', והאי דקמיפלגי באםצע הגג להודיעך בחו' דר' יעקב וכו'. הקשה הרש"ש, מה הסברא להכשיר טפי בשפט הגג מלҳכשיר

הנמשך מדף עא: מוכיח כפירוש ריב"א מהא דעתך בזבחים (יט.). "שערו היה נראה" בין צי' למצנפת שם היה מניח תפלין. ומשמע דוקא שערו, והיינו משום שהחיצן עצמו נבי היה מונח שם. دائיה היה העץ מונח על המצח הרוי לא רק השער היה נרא בינויהם אלא כל תחילת הראש לצד הפנים. ועיין שם שהביאו עוד להוכיח ודוחו.

דף ה' ע"ב

ח) גמ', ונילף מפנים של מעלה. מפרש הפני יהושע, דהינו דכמו שפניהם של מעלה אין להם שיעור, הוא הדין פני הקפורת, ואם כן יצטרך לעשותה עד הגג. ואף על פי שעל כרחך לא הייתה הקפורת עד הגג דהרי הכרובים עמדו עליה, מכל מקום אפשר, לצד מורה הגיע גובה הקפורת לגג. ומשום דעת מורה הוא הנקרא פניהם, דמשם נכנסים לקדש הקדשים.

ט) גמ', אימא בהדי סכבה. הקשה העורך לנר אימא הכי נמי, סוכה שיש בה י' טפחים בהדי סכבה כשרה. ותירוץ בבי' או פניהם, א'. דhogמי הקשתה כי ידעה שאין הדין כן. ב'. דידיקו מלישנא דמתני, דזה המשנה נקטה שיעור י' טפחים דומיא לשיעור עשרים אמרה, ושיעור עשרים אמרה מבואר **בעירובין** (ג). דחלל סוכה תנן דהינו שאם חללה למעלה מעשרים פסולה, ולפי זה גם שאינה גבואה י' טפחים היינו דין חללה י'. ועיין שם. [ועיין לעיל דאות ט"ז שהבאו סברא הפוכה מהפני יהושע].

ו) גמ', אלא מבית עולמים גמר וכו'. כתוב המהרש"א דמכל מקום לענן שייחסב על גבי עשרה רשות בפני עצמה, ספר יlfenin מהא דלא ירדה למטה מעשרה, עשרה הוא רשות בפני עצמה, ואם כן שרי לטלטל בשבת על גבי עשרה גם היכא שהקורי הוא חלק מהעשרה. וכן איתא להדי **שבת** (ז). בית שוכן פחות מי' וקירותו משלימים לי' מותר לטלטל על גבו. ורק לענן סוכה שציריך תוכה י', בעין יlfotot מכרובים.

יא) גמ', ואימא דמידלו טובא. מפרש הריטב"א היינו כנפי הכרובים משום דאפשר דמידלו טובא, דעת גופם הא אמרן שהגיעו עד שלישי הבית.

יב) גמ' שם. הקשה העורך לנר מודיע לא תירצה הגמ' תפשת מרובה לא תפשת, כדלעיל. ותירוץ, זהה שירק לומר רק היכא שלמורע יש על מה לסמוך, בעליל דרבונו למילך ממוגרת טפח או פנים טפח, אבל הכא דילכא שום סיבה לומר דלמעלה דכנפי הכרובים הינו באופן שהגיע לטוף גופם, מהיibi תיתני שהיה בשיעור זה, אולי היה יותר. ותירצה הגמ', שלא כתיב למעלה למעלה אלא למעלה ולבן כל שנוכל לפреш שנוחש "למעלה" סגי.

יג) גמ', ומהיצין הלכה למשה מסיני. נראה לומר דאי יlfenin מהלכה למשה מסיני, גופ **מחיצות** הסוכה, בעין שייהיו מחיצות שעירה. והקשה העורך לנר, דעת כן, היכא נפקא מינה בין טעמא דר"מ לטעמא דר' יהודה, היכא שאין מחיצות גבוחות י' אלא הסכך לבדו. לר"מ דיליף מבית עולמים דבעין שהסתכך היה למעלה מי' כשר. ולטעמא דר' יהודה דיליף מהלכה למשה מסיני

מקום, למוד מהמורובה או מהמעט, ובוין שאי אפשר בכל מקום למדוד מהמורובה לפי שיש מקומות שאין לו שיעור, על כרחך דבר כל מקום לפינן מהמעט ולא מהמורובה.

ד) Tos' דיה קרש למ"ד מלמטה, י"מ למטה ממש וכו', ולא מסתבר וכו', אבל הריטב"א מביא מהירושלמי שפרש דברים כפושטן, שכחtab למה הדבר דומה למלך היושב על גבי קתרדא שלו. (יוםא פ"ד ה"א).

ה) Tos' דיה מסגרתו, בא"ד, משום דקשיא ליה הא דאמר ר"י וכו' ובפרק אלו מomin וכו'. כתוב הפני יהושע דלבארה יש לישב הקושיא, דהא דעתך טבלא המתהפקת טמאה, הינו דוקא טבלא המתהפקת דראיה לשמש משנה צידיה, ולבן טמאה אפילו בפשוטי כל עז, והוא דלא משכחת טומאה דאוריתא לאין לו תוקן הינו באינו מתהפרק, דהינו שרואי להשתמש רק מצד אחד. וכן הא דעתך בהמודר את הבית דף של נחתום טהור הינו משום דעתינו מתהפרק. ותירוץ, דהוקשה לתוטס' דאם הדף אינו מתהפרק-Amay מדרבנן מיהא טמא, מי שנא מכל פשוטי כל עז דאין מקובלין טומאה אפילו מדרבנן. אלא דמיירי שהדף מתהפרק ולהכי גورو עליו טומאה, ואם כן שמעין מינה בטבלא המתהפקת אינה טמאה מדאוריתא, ושפир הקשו.

ו) שם, בסוח"ד, ואי הוה מציע למימר דף של נחתומין הוה בטבלא וכו' כ"ש דנicha טפי. ציריך ביאור, דהא השתה קיימין לתריזעא בתרא דתריזעו בטבלא המתהפקת טמאה מדאוריתא משום דמשמשת אדם ומשמשי אדם. ואם כן היאך אפשר לומר דמ"ד של נחתומין הוא משמש אדם ומשמשי אדם, דאם כן טמא מדאוריתא, וגביו דף של נחתומין איתא להדי דטמא רק מדרבנן. וביארו המהרש"א והמהר"ם דכוונת התוטס' לתריזעט הראשון שתיריצו דהסוגיא ברף של נחתומין אולא כמו אמר בטלא וזה מה שאמורים טמאים אפילו מדרבנן, משוםidis לומר דף של נחתומין משמש אדם ומשמשי אדם, ודומה לטבלא המתהפקת. והפni יהושע ביאר דבריהם על פי דרכו, בטבלא המתהפקת יש בה סברא לטמאה טפי לפי שרואייה לתשמש משנה צידיה. ולפי זה מה שאמרו בטבלא המתהפקת טמאה מדאוריתא (לפי התירוץ השני) הינו משום דעתה בה תרתו למלויותא, א'. שימושה שמשת אדם ומשמשי אדם. ב'. שרואייה לתשמש משנה צידיה. ודף של נחתומין שיש בו רק חדא למלויותא, דמשמשת אדם ומשמשי אדם, טמאה ורק מדרבנן. וכל פשוטי כל עז שאין בהם לשמש אדם ומשמשו טהורם אפילו מדרבנן. ומה שלא תיריצו החוס' דף של נחתומין מטמא מדרבנן משום דנימה דהוא ראוי להשתמש משנה צידין, ומ"מ אין מטמא מדאוריתא לפי שאינו משמש אדם, משום דכל הנהו דמייתי התוטס' להוכיח פשוטי כל עז טהורם אפילו מדרבנן, מירוי נמי ברואים להתשמש משנה צידים, ואעפ"כ לא גورو בהם טומאה.

ז) Tos' דיה ואל יוכית. והוא דאמר וכו', ומהו ריב"א מפרש העץ היה מונח וכו'. התוטס' ישנים ביוםא (עב). ד"ה אמר רב' זира

שם דשלשה אחוזים זה בזה לאathi לפרש שיעור גודל הרימון. והרש"ש בשבת (קיב): כתוב לישב בריהם, רבעשנה ד' דבר התנא על גודל הרימון, ובמשנה ה' על מקום גידולו, דיש ארץ שגדלת פירות גסים, ויש ארץ שגדלת קטנים, ועל זה אמר התנא הרימון שאמרו לא קטן ולא גדול, היינו לא ארץ שגדלת פירות קטנים ולא ארץ שגדלת פירות גדולים וכו'.

(ה) והרש"ש כתוב לישב קושית התוט', דבעינן נקב רחב כשיעור ג' רימונים, על מנת שייצא רימון אחד. דרך הרימונים שהיו בכל שהנקב שבו פחות משיעור ג' רימונים, לא יצא ממנה כי הם נאחזים ונדרחים וזה בזה כחצובה. [וציריך עיון, אי מהאי טעם מאין שנא דבזיותים לא תני מהאי שיעורא. (י.צ.ב.) ואולי אפשר לומר, דזיתים מסוימים שהם חלקים לעגולים ממש לא יעכבו וזה את זה, מה שאינו כן רמוניים שאינם עגולים ממש].

(ו) גם', אלא הלכתא נינהו וקרא אסמכתא בעלמא. ובמסורת הש"ס הביא דרבבות (מא): איתא, "מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא", ולכאורה צרי עיון דהכא אמרו דשעורין הלכה למשה מסיני. ומהרי"ץ חיות בעירובין (ד). מביא, דבירושלמי חגיגה ברכות (מא): מבאר, דמה שאמרה הגמ' שם דשיעורין מדרבנן הינו דרבנן שעירו שיעורין אלו, וכי אשייעור דכלי בעלי בתים, דיליכא בהו סברא, בגין פת חיטין בבית המנוגע וכוית לחיב עונשים, ילפין מהלכה למשה מסיני.

(ז) גם', נימא אחת קשורה החוצה. רשי' בר"ה נימא אחת קשורה פירש, לדמודר בנימא אחת ואף דמיוט ואינו מקפיד איינו חוץין, הכא איירין במקפיד. דגוזו דחווץ' מדרבנן. והrintב"א פירש, דאיירין דרוב שערו קשור כל נימא בפני עצמה, וואתי לאשמורין דבעינן קשורת כל נימא בפני עצמה, דבחכי מיהדק ולא עילוי ביה מים. מה שאינו כן בג' שערות הקשות ייחדו איינו מיהדק ואיינו חוץין.

(ח) גם', שערו נמי דאוריתא נינהו דכתיב וכו', הקשה הפני יהושע, נימא דקרהarti למילך לשיעור עי טבילה, ואכתי לא ידיעין דחציצה פוסלת בו. ותירץ, דכיון דבהאי קרא דילפין לקמן (בעמוד לשיעור עי טבילה, כתיב שהחציצה פוסלת, כילפין לקמן) בטעם גם ב') מאת בשרו במים. על כרחך הא דחציצה פוסלת נאמר גם בשיעור. ועוד, דאפשרו בבית הסתורים דלא בעין בה בית מים, בעין ראוי לבית מים, וחציצה פוסלת, כל שכן בשערו. ועוד, دائ' נימא דמהלכתא ילפין דחציצה פוסלת בשיעור. מהא גופא מוכחה שהשיעור עי טבילה, ואם כן למה בעין קרא שציר להטביל השיעור, הא כבר ידיעין לה מהלכתא.

דף ו' ע"ב

(ט) גם', וגורו על רובו שאינו מקפיד ממש מיעוטו המקפיד. הקשה בקובץ העורות (בஹספות שבסוף הספר סיון ד') הא אחריו שגורו רבנן לאסור גם ברובו שאינו מקפיד, הרי נהפר למידי דמקפיד

בעינן מוחיצות עשרה, תיפסל דהמוחיצות אין כשיעור. ואם כן הא דתנן לקמן (טו). מלמטה למעלה אם גבוהה שעירה טפחים בשירה, אתיו דלא בר"מ, וזה דוחק. ועוד, דלקמן (ו): מקשה הגמ', לר"מ למה לייה הלכתא דמחיצין, הא יליף שיעור סוכה י' טפחים מבית עולמים, ואי איכא האי נפקא מינה, הויה לה לגמי' למימר דר"מ למד דההכלכה למשה מסיני נאמרה דההכלכה בעו עשרה, והנich בצריך עיון.

(יד) רשי', בר"ה שיעורין. שיעורין של איסורין וכו'. ביאר המהרי"ץ חיota, דכוונת רשי' לבאר, דמשום דבקרא הארץ חיטה ושעורה וכו' לא שמעין מיניה הרבה שיעורים כגון שיעור חגיגה שתי כסף וככדי, וכיוון דמקשה הגמ' שיעורין דאוריתא נינהו, דהיאנו דהשיעורין דילפין מהלכה למשה מסיני, הם השיעורין דילפין מקרא, על כרחך השיעורין דאיירין בהו הינו דוקא שיעורי איסורין. והקשה, הא גופא קשיא מה מקשה הגמ' שיעורין דאוריתא נינהו, היא יש הרבה שיעורים דלא כתיבי בקרוא זה, בגין גריס, ביצה, עדשה, טפח אמה. וכtab שמצו שכך מקשה היירושלמי ריש ביכורים. אמם על גמ' דידן נשאר בקשיא גודלה. [ולכאורה יש לבאר קושית הגמ', כיון דשיעורין אלו מדאוריתא הэн, למה נאמר בסתמא שיעורין הלכה למשה מסיני, הוא היה ציריך להאמר השיעורין שאין להם מקור בקרוא והוא מהלכה למשה מסיני ולא לסתותם.]

דף ו' ע"א

(א) גם', הוא טמא מיד והם טהורין עד שישחה. הרא"ש בונגעים (פי"ג מ"ט) פירש דהטעם שלא נטמאו הבגדים מיד שנכנס. משום שהוא לבוש בהם, ובטל גבי גופו. והר"ש (שם) מביא Tosfeta בונגעים (פי"ז) דאם הבא אל הבית המנוגע נכרי, והוא לבוש בגדים, בגדיו מיטאים מיד, ודוקא בישראל עי שהיה. ומפרש (שם) בהג'ה, דישראל שהוא בר קובלן טומאה בטלים הכלים אליו ולא מקבלים טומאה מצד עצם אלא מכחו ובעי שהיה. אבל עכו"ם דלאו בר קובלן טומאה אין הכלים בטלים אליו, וקרין בהו מיד "והבא אל הבית".

(ב) גם', פת חיטין ולא פת שעורין. פירש רשי' דפת חיטין שהיתה מועטה مثل שעורין, דהיאנו שהוא שיעור לחומרא. והrintב"א כאן ובעירובין (ד). פירש, דפת חיטין שעורה אורך טפי וכן מיסב ואוכל בליפתן בא להאריך השיעור, ולקלול. דכיון שאוכלה לתעוג או כלחה בשיחוי זמן טפי.

(ג) רשי' ד"ה כדי ריביתין. دائ' לא מ"ד במכסת נזיר דחרצנים וכו' מצטרפין לשיעור רביעית. הרintב"א מבאר הסברא, דכיון שאיסור החרצנים אינו מצד עצם אלא מטעם יין, ומשום הכי משערין אותם בריביתין יין.

(ד) תוס' ד"ה שיעורין ברימוניים. בסופה"ד, עוד יש לפרש דנקט שלשה אחוזים זה בזה משום דרימון וכו'. הר"ש בכלים (פי"ז מ"ד) מקשה על פירוש זה מהא דאיתא במשנה הtam להודיא, הרימון שאמרו לא קטן ולא גדול אלא בינווני. אלמא מה שנתקטה המשנה

בפני עצמו לענין רבו ומיעוטו, והוא משומם דעתך ביאת מים דגוף או אין דין ביאת מים דשער שני גופים הם. דמה שנתרבה שיר הוא דגם הוא צריך ביאת מים כמו הגוף, אבל לא שהוא חלק מהגוף.

יג) **תוס' ד"ה ור"ש סבר, באה"ד, ודרשין בגמ' מרכזיב כפת חסר י"ו וכן ר' וכורו.** הקשה מההרש"א איך הביאו סיועה מכאן דכווי עלמא מודו דדרשין מקרא ומסורת היכא שאינם סותרים זה את זה. הא אדרבא מהתם תיקשי, דהא המקרא והמסורת סותרים זה את זה,adam נדרוש מקרא הרי יצטרך כי לולבים דקרין כפות, ואמאי אולין בתר המסתורה למידרש כפת שיביא רקס בפסחים (לו). ד"ה עוני, שכתו דהטעם דלר"ע דרשין מסורת לגביו לולב, משומם דכתיב גביה "פרוי עץ הדר" וילפנין שכשם שאתרוג אחד כך לולב אחד. אמן לתוס' דעתן שכתו דדרשין כפת חסר י"ו ל"ע קשה. והקרני ראם מבאר דכוונתם, דאי יכול עלמא מודו דדרשין מסורת היכא שאינה סותרת המקרא, שפירaic למייר דאף על פי דבכל דוכטה המקרא עדיף על המסורת, הכא משומם הקרא ד"פרוי עץ הדר" מסיע למסורת, גם ל"ע דרשין מסורת. אבל אם היינו אומרים דלר"ע לית ליה מסורת כלל, לא יהני הקרא דפרוי עץ הדר, DSTOF סוף בקראי מפורש שצעריך שנים.

יד) **רש"י ד"ה הילכתא.** הא דאמרין לעיל הלכה למשה מסיני להכני נמי איתמר ליה וכו'. וכותב מההרי"ץ חיות, דעתן להקשוט עוקמה. הא הויה לה למייר בפשיות דאתאי הלכתא לגרען דופן שלישית דסגי בטח. דהא איתא לקמן (ז). DAOOTOT טפח שוחק מעמידו בפחות משלשה טפחים. דהינו דהילכתא דופן שלישית מועילה מדין לבוד, שהוא מה שאמרה הגמ' לעיל לר"מ.

טו) **תוס' ד"ה בדורשין תחילות. באה"ד, וכיוון דמשופט לא כמעט**

הדיוט אם כן הויأتي למנינה. הרש"ש גריס אם כן האיך הויأتي למנינה.

טו) **תוס' ד"ה וסוכה תהיה לצל.** בירושלמי אמרין וכו'. כתוב בערוך לנר לציריך לומר דמחסה ומסורתו מחורב איזיל על הסכך, دائ לאו הכי יליף חמשה דפנות. ויעוין ברבינו חננאל שבמיא מהירושלמי (פ"א ג). בלשון, וסוכה תהיה לעל יומם מחורב למחסה ולמסורת הרוי אחת למלחה כסוכה וכו'. דהינו דדרשין חד לטבכה ודי לדפנות.

יז) **גמ', מעמידו בנגד היוצא.** עיין רש"י. הריטב"א כתוב דמשמע מפרש רשי"י דכנגד היוצא לאו היינו שמחברו לא' משתי הדפנות אלא מעמידו בסוף הכותל היריק, וכogenous אם הדפנות הן מזרחיות צפוניות, מעמידו לסוף רוח דורומית או מערבית בקרן זווית של סוף הדרומית במקום חיבורה למערבית. וברשי"י שלפנינו מפורש לכואורה לא כן.

עליו. ואמנם בישועות יעקב (יר"ד סימן קצ"ח) כתוב דעתן הדין, דאחרי שגורו חול' היו קפידה והו חיצתה מדאוריתא. ובקובץ העורות (שם) תירץ בשם הגרא"ה, דעתנו מקפיד על החיצתה מצד עצמה אלא משומם דהו חיצתה מעד הדין ומרכיב מדרבנן. ולהטיסר המרכיב הוא סגי שישיר חלק מהחיצתה ושישאר מיעוט על גופו, ונמצא לפיו זה שאינו מקפיד על רבו אלא על מיעוטו, ומיעוט המקפיד שוב הווי רק מדרבנן. והגרא"ה וסרמן עצמו תירץ, (שם) דכיוון שבכל הקפידה משומם החיצתה, חשבין מה היה בדעתו אילולי הדין שחוץ. ותלה זאת בהא דבבא מציעא (ל). ובשיטה מקובצת הביא שהקשו הראשונים Mai טעמא בעלה עלייה זכר פטולה הא לא ניחא ליה להפטיד פרטו שדמייה מרובים, ויש שתירצו דכיוון דכל מה שמקפיד הוא על מנת שתהייה פרה כשרה לא חшиб קפidea. ויש שתירצוadam נכשיר לו כיון שאינו רוצה, הרוי ירצה.

ו) **רש"י ד"ה רובי, רוב שערו מטונף בטיט וכו', נראה מלשונו,** דרוב ומיעוט משערים בשיער בפני עצמו, ואף דהו חוץ רובי בשיער בלבד, ומיעוט בהתייחס לגוף כולם, הווי רובי. וכן ביאר הריטב"א בעירובין (ד): בדעת רשי". אבל התוס' (שם) ד"ה דבר תורה פירושו כוונת רשי", דידינא דרובי ומקפיד חוץ ומיעוטו אינו חוץ נאמר רק בשיער, דבגופו אפילו מיעוט המקפיד חוץ. וכן כתוב התוס' רוי"ד שם. והתוס' כאן בד"ה דבר תורה כתבו שיטה זו בשם יש מפרשים. ומדקדק הפני יהושע, מהא שלא כתבו פירוש זה בשם רשי", דסבירא להו בדעת רשי"י כמו שביאר הריטב"א בעירובין. וכותב הפני יהושע דריש"י הוכרח לפреш כן, משומם دائ נימא דכוונת הגמ' לדון רובי ומיעוטו בכל הגוף, יצא שמה שאמרה הגמ' כי אתאי הלכתא לכדר' יצחק, חורה בה מהה צחון. ותירץ, דהטעם שציריך טבילה לשיער אינו משומם שהשיעור מצד עצמו ציריך טבילה, אלא משומם שציריך לטבול כל גופו ובמקום שראשי השיער אין ביאת מים, ודין הטבילה של השיער הווי בביאת מים לגוף במקומות שורש השיער. ומשומם היכי היכא אשיער.

יא) בא"ד, או קשור אחת ומקפיד עליו חוץ. השפט אמת דיק מלשון רשי"י דסגי בקשר אחד בכל שיער, ומהו חיצתה. והקשה, אמאי לא בעין שיהיה הקשר ברוב כל שערה ושערה, דאם יש רק קשר אחד אכתי הוי מיעוט, דרוב אורך השערה אין חוץ. ותירץ, דהטעם שציריך טבילה לשיער אינו משומם שהשיעור מצד עצמו ציריך טבילה, אלא משומם שציריך לטבול כל גופו ובקום שראשי השיער אין ביאת מים, ודין הטבילה של השיער שחילק מן השערה חוץ שוב לא חшиб שטבל הגוף במקומות זה.

יב) **תוס' ד"ה דבר תורה.** האמר רב בהנא לא שנוא אלא רובי אבל כולם חוץ. הקשה בקובץ העורות (הוספות שבסוף הספר סימן ד') אמאי לא נימא דגס רובי שאינו מקפיד יהיה חיצתה מדאוריתא, דרובי כולם. וכותב השפט אמת (כאן) דהטעם שכולו חוץ משומם שלא היה כאן ביאת מים כלל, אבל ברובי סוף סוף היה ביאת מים. וכן ביאר בחודשי מרכז הרוי"ז הלוי (פ"ב מקומות הטע). ובזה ביאר טעם הסוברים דהו חוץ והשערות משתערם כל אחד

ד' טפחים, משומם דברענן מקום חשוב, והתם הלבוד בכל הדופן, וצריך עיון.]

ח) כתב הריטב"א דמסתברא דכל הנז לישני דרבא דברענן צורת הפתחה נאמרו רק בגיןא שעושה טפח שוחק, אבל בסוכה העשויה מבוי שהכשרה בפס ד', התם לא בעיןן צורת הפתחה. אמנם דעת הרמב"ם (פ"ד מסוכה ה"ג) הסמ"ג (עשין מ"ג, וכן כתב הרא"ש (סימן ו') בדעת הרי"ק, ובכל גונא בעיןן צורת הפתחה.

ו) גמ', ואינה ניתרת אלא בצורת פתח. רשי"ד בד"ה אמר רבא וכו' פירש, דלצורת הפתחה בגין שיהיה חצי טפח מכל צד, וזה טפח שאמרו חכמים דאתה מהלכתא. וכן כתבו התוס' בד"ה ואינה, וביארו שלא סגי בקנה כל שהוא כמו בשבת ממשם דבסוכה בעיןן מחיצות הניכרות בدلעיל (ד'). וכן כתב הרץ (ב': מדפי הרי"ק). עוד כתוב דמשום הכליל לא מהני צורת הפתחה בשאר דפנות הסוכה, כדי מהני, מיahi אהני לען הלכתא דדופן שלישית. וכותב דלפי זה ציריך ליזהר שלא יהיו פתחים בקרנות הסוכה, דהא צורת הפתחה אינו נחשב דופן, וליבא שתי דפנות דעריבין. והריטב"א כתוב שלא נראה לו לפреш כרך דברי רבא אלו, ופירש, דההלה למשה מסיני אמרה דהאי טפח לא מועיל בפני עצמו. ופלגוי אמרראי מה צריך להוציא. דלא' סימון בגין טפח שוחק ומדין לבוד. ורבא בלישנא קמא סבר, דמספיק טפח בגיןני, וישים אותו סמור לדופן ממש והתוספה עלוי היא צורת הפתחה ממנה ועד קצה הדופן.

ז) רשי"ד בד"ה וניתרת, ואתה רבא למינר וכו'. מבואר בדבריו לציריך צורת הפתחה על פני כל הדופן. וכותב הריטב"א דלפירושו אם יש ברוחבו יותר מי' אמות שעשו שני פתחים, כדי לאו הי ליה פתח רחוב מ"ט אמות שאינו פתח. ומביא שהקשו תוס' שאם כן הוא דופן גמורה מצורת הפתחה מהני בכל דוכטה ומה החידוש שהתחדש בסוכה. ולכן פירשו תוס' שטי' צורת הפתחה של ד' טפחים ועל ידי זה חשב כאילו הכל טחוט.

ח) תוס' ד"ה עשו לא טפח שוחק, ועוד דקנה מבטל ליה אוירא. הקשה העורק לנזר הא היכא דאמרין לבוד לא אמריןAnti אוירא ומבטל ליה כדאיתא בעירובין טז. וציין למחרש"א לקמן (יז): שתירץ, דזוקא לעניין מהיצה אמרין שכשיש לבוד לא אמרין Anti אוירא. והמחרש"ם (בגהות וחידושים) תירץ, דבסוכה החמיירו.

ט) גמ', וכן לעניין שבת מגו דהוי דופן לעניין סוכה הוי דופן לעניין שבת. כתב הרץ (ג'. מדפי הרי"ק) בביורו המיגו, דכיון שלא אפשר שלא תחול שבת באמצע החג, על כרחך שצורת המהיצות שקבעה התורה לטוכה ראיות גם לשבת. ובזה ביאר מדוע אמרין מגו לקולא ולא לחומרא. והקשה, כיון דאסיקנו שלא סגי בדופן שלישית בטפח, וב בגין נמי צורת הפתחה, אמרاي בגין המיגו, האaicא שלש מהיצות מעלייתא, ומהניא לעניין שבת מצד עצמו. ותירץ, דאף דמודאו ריאת מספיק בג' דפנות לעניין שבת, מיהו מדרבנן בגין בדופן רבייעיטה לחי או קורה, ומשום המיגו דבסוכה סגי בשלש. עוד כתוב דמושיע גם לעניין דאוריתא, דבסוכה כשר בדופן שלישית בטפח וצורת הפתחה אפי' בפרק מרובה על העומד

א) גמ', ויעמידנו בנגד ראש תורה. ברשי"ד בד"ה ויעמידנו כתוב, במקצוע צפונית מערבית באלבטון או מזרחית דרוםית כשהמהיצות מערבית צפונית. המהירוש"ל פירש דבריו לפי היצור שברשי"ד יידין. והמחרש"ם פירש. שעושה המחיצה השלישית ברוח שכגד חיבור שתי הדפנות באמצעות אלכסון. והטני יהושע פירש, דמה שכתב בתחליה שהראש תורה הוא במקצוע צפונית מערבית צפונית, לא קאי על האופן שכתב לאחר מכן שהמחיצות מערבית צפונית, דברו אף זה לא שיר שם ראש תורה. אלא קאי לדברו הקודם (בסוף דף ו'), שכתב דמיירி באופן ששתי הדפנות הם לרוח מזרחית צפונית. וראש תורה הינו כמו שמצויר לפניו, שהדופן האלבטון מחובר לדופן הישרה, וכיון שהוא גם לכין הדופן השנייה בהכי עדיף טפי שיראה כארבע מחיצות. אמנם האופן השני שכתב רשי"ד שעושה הראש תורה אין מוחבר לדפנות אלא עומד באלבטון בקרן זווית של ב' הרוחות שאין בהם דופן וכן שפירש המחרש"ם. והריטב"א (סוף דף ו') מביא את שני הபירושים, וכותב שהלשון השני עיקר.

ב) גמ', עשו לא טפח שוחק ומעמידו בפתחות שלשה סמור לדופן. פירש רשי"ד בד"ה ומיעמידו בפתחות מג', סמור וכו' נמצא רובו של דופן עשוי. וบทוספות הרא"ש ביאר, כדי שיהיא רוחבו ד' דוחש במחיצה בכל מקום. והרץ (ד': מדפי הרי"ק) מכיר כפירוש זה, דלרשי"ד קשה, אם אי בגין טפח שוחק הוא יכול להעמיד טפח רגיל במעט פחות שלשה סמור לדופן, והוא בין הכל יותר מג' ומה策ה והוא רוב דופן. אלא חזין שלא סגי ברוב דופן אלא בעין ארבעה.

הריטב"א כתב לישוב דהרי רשי"ד בעין רובה דמינכו. ג) גמ' שם. הקשה העורק לנזר למה לי להלכתא דסגי בדופן שלישית טפח, תיפוקליה מדין רובו בכולו. ותירץ, דעל כרחך שלא ההלה למשה מסיני שמועל דופן ג' טפח, לא היה מועיל להכשיר מדין רובו בכולו. אדם בן מודע יועיל דזוקא בדופן ג' יועיל נמי בדופן שנייה, שיעשה בטפח שוחק בצד השני לדופן האמצעית. וכך בכל מקום שננתנה תורה שיעור אין מספיק ברובו בכולו, כגון בשיעור כוית שאינו יוצא ואני מתחייב באכילת רובו. ד) גמ', עשו לא פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפתחות שלשה סמור וכו'. המגן אברהム (תר"ל סק"ג) משתמש אם דין זה הוא דזוקא בסוכה שיש בה שיעור מצומצם של ז' טפחים, או אפילו בסוכה גדולה. והעורך לנזר הוכיח דטוגין איירי בסוכה אפילו לסוכה גדולה. והעורך לנזר הקטנה, למה לי פס ארבעה, יעשה פס טפח ומשהו גדולתו בין שתי הדפנות בפתחות שלשה סמור להן, ואמרין ויעמידנו בין צדדים כדאיתא בעירובין (ט). ולקמן בסוגין. ובסוף דבריו הביא דהרץ (ח: מדפי הרי"ק) כתוב שאינו מועיל אלא בפס ד' ומשהו, משומם דבעין שיעור ראוי. ודיק מותס' לקמן (טו): בד"ה בפתחות שלשה שלא פירשו כהרץ דהוא משומם דפלגוי עליה. ולכואורה נהראה דהרץ סתר עצמו, דהרי לעיל באוטה בhowava שיטתו, דבדפנות ריאת שוחק בטפח שוחק בגין שיהיה

זה, והקשה מהא דהביבאה הרו"ף בהלכתיו. ומוכח דעתו ר' דאף בדיליכא פסי ביראות ממש, אלא עיין ביראות נמי התירו, כיון שמדינהוריתא הווי מחייבות והותרו אפילו מדרבנן אצל עולי רגלים.

טו) **תוס' ד"ה** מחייבת היא. בסוגה"ד, ותדע דכולחו מודו דלא בעניין לחייבות פסולת גורן ויקב. מבאר מהרש"ל דאיין כוונתם לומר שכל התנאים סוברים לדפנות הכל כשר, אלא דהני תנאי דהכא דדרשי מסככה שחייבת קרואה סכך, מודו דלענין פסולת גורן ויקב לא מיקרי דפנות סכך. وكل וחומר אלו שדורשים דין מחייבות מיתורא רבוסכות, דוודאי לא סבירא لهו שציריך דפנות כשרות מיטורא רבוסכות, והמהרש"א הקשה עליו, מהא דהמරבי כתוב בשם הראבי"ה, דלר' יאשיה הוא הדין שאין עושים מחייבת בדבר שאינו כשר לטיכוך אלא בפסולת גורן ויקב. ופירש דכונת התוס' על התנאים שדורשים לעיל מבוסכות, ומושום דודשי מיתורא, אבל ר' יאשיה שדריש דפנות ממשמעותא דקרה סבירא בגין דפנות כשרות לטיכוך. והפנוי יהושע דחה את קושית המהרש"א, רמאן לימא אין רשות לא פליגי ארabi"ה.

טו) גמי, כולחו סבירא להו סוכה דירת קבוע בעניין. הפנוי יהושע ביאר, פליגי בקרא ד"ח הסוכות תעשה לך שבעת ימים". ושבעת ימים" מיותר דאייכא קראי טובא בסוכות תשבו שבעת ימים, ודרשי שציריך לעשות הסוכה לשבעה ימים. ומאן אמר דירת עראי בעניין דריש שיעשה אותה בדרך שעשו בית לשבעה ימים, דהינו דירת עראי. ומאן דאמר דירת קבוע בעניין, דריש איפכא שציריך שיעשה באופן שיתקיים שבעת ימים בלי שום תיקון והיינו דירת קבוע, וכותב שכן נראה מדברי הרמב"ן במלוחמות בריש פירקין.

ו) [גמי, ור' שמעון דתניהו וכו', רשי' בר"ה שלש כהאלתנן פירש, ופרשנו טעמא לטעלה משום מחסה ומסטור וורם. משמע מדבריו שההוכחה דבעי ר"ש קבוע דוקא לטעמא דמשום מחסה ומסטור מוזר. והנה התוס' לעיל (ו):] ד"ה ורבו הוכיחו, מהא דפסל ר"ע סוכה בראש העגלה, דבר דירת קבוע בעניין, ואם כן סבר בר"ש דבעי ג' דפנות, ומוכח דעתו יש אם למסתור. חזינן מדבריהם דאף אם נפרש לטעמיה בר"ש משום יש אם למסתור, מוכח מעצם מה שמצויר ג' כהאלתנן דעתו ר' דירת קבוע בעניין. ונראה שהתוס' לשיטתיתיו שפירשו לעיל (ו):] ד"ה וסוכה דהילימוד מקרו דורם ומחסה ומסטור, מיתורא דקראי, ואם כן אין שייך ללימוד מזוהה דבעי קבוע. אבל רשי' פירש (שם) בר"ה למחסה, דבלא ד' מחייבות איינו מחסה מוזר, ואם כן שייך למילך מינה קבוע.]

יח) **תוס' ד"ה** העושה סוכתו. באה"ד, ולא מסתבר כלל שלא מעתה ליפלו בסוכה שבראש העגלה כיון דניידא מתחזיא בעבראי. הקשה מהרש"א נימא דאיין הכי נמי ופליגי בסוכה שבראש העגלה ולא משום הרוח. וביאר, دائ מהאי טעמא לא הויא דומיא דפלוגתא דהעושה סוכתו בראש הספינה. עוד פירש, דהתוס' בא לדוחות פירוש רשי' דטעם הפלוגתא בראש העגלה משום דניידא,

ובשבת פסול. ועוד בגונא דdonefn אחד משלשת הדפנות ארוכה הרבה, ושכנגדה קצרה, דבסוכה הכל כשר מדין פסל היוצא מן הסוכה, ובשבת דעלמא פסול דבמקרים זה לייא שלש מחייבות. עוד כתוב שהרי"ף לא הביא מימרא זו בהלכות, ומושום הכי יש שדוחקו לומר דעתו ר' דיבורא ליה דהמיגו מהני רק לחומרא, לחייב על הזורק לשם מרשות הרבים, אבל לא לקולא, דטלטול שם אסור. וכותב שאין להחמיר בזה למעשה.

דף ז' ע"ב

ו) גמי, סicker על גבי מבוי שיש לו לחי בשירה. כתוב הריטב"א (בעמודו א') דמדוברי הרו"ף נראה דהסוכה בשירה אף בחול, והיינו משום דאית אפשר שתהיה אותה סוכה בחול פסולה, ובשבת כשרה. וכותב דהוּמְבָץ תמה עליו. וכותב דבחול פסולה דהא מה דaicaca מיגו דוקא בשבת ובחול ליכא מיגו. וכן דעת רשי' (בעמודו א') ד"ה סicker וכן דעת הרמב"ם (פ"ד מסוכחה ה").

יא) **תוס' ד"ה** סicker. בין למד וכו' קשה מה עניין סוכה דבעי מחייבות דאוריתא וכו'. אמרנו הר"ן (דף ג. מדפי הרו"ף) כתוב דסוגין אזלא כמאן דאמר לחי משום מחייבת, ולדידיה מהני הלחי לאכשורייה למבוי שיש לו ב' מחייבות מדאוריתא, הכא נמי מהני הלחי לשוויה donefn. ומדרבען נמי מהני הלחי להתריר לטלטול במובי דאם יש לו שלש מחייבות עדרין הוא ציריך להכשירו של הלחי להתריר לטלטול מדרבען ומיגו דמיהני זהה מהני נמי להכשיר הסוכה.

דכל שיש לו שם donefn לשום דבר כשר לדונן סוכה. יב) בא"ד. וויל' וכו' ומיריו בגון שטיך לעצם הלחי ולפניהם. עב"ל. הקשה מהרש"א دائ מירוי בב' דפנות דלא עריבן אם כן לא סגי בטפח שוחק בינהם אלא בעניין פס ד' כמבואר בעמוד א', ואין אמרה הגمراה בעמוד א' דבגונא דטיך על גבי מבוי, דסוכה בשבת אינה צרכיה טפח שוחק וסגי לה בלחי, הא בכחאי גונא לא סגי לר' סיימון בטפח שוחק אלא ציריך פס ד'. וכותב שלולי דבריהם יש לפרש דטיך ע"ג מבוי מירוי שיש ג' דפנות ולחוי, וטיך לרווח המבויה על חציו והיינו שהטיך נוגע לדונן אחת של אורך המבויה ובעווד חצי donefn שכנגד הלחי ובלחי, והשתא שפיר איכא ב' דפנות דעריבן בטפח.

יג) **תוס' ד"ה** סicker ע"ג פסי ביראות. וואע"ג וכו' מ"מ כיוון דמדאוריתא שרי בכל עניין אמרין מיגו וכו' ואיפלו מדרבען לא אסרי משום מצות סוכה. דבריהם צרכיהם ביאור, הא לעיל ד"ה סicker כתבו, דמבויה מפולש לא אמרין בה מיגו, כיון דרבען איינו ניתר בלחי, והא מדאוריתא שפיר לחי מחייבת במובי מפולש, אלא על כרחם סבירא להו דבעניין שיהיה הלחי מתריר גם מדרבען, ואם כן היאיך כתבו כאן דאף על גב דמדרבען אסור אמרין מיגו. ובבא ר' המגן אברם (סימן תר"ל סק"ט) דשאני התם, שאין לו יותר כל אף לעולי רגלים, משא"כ כאן דיש היתר לעולי רגלים. יד) אבל הריטב"א כתוב דהותר רק לעולי רגלים ודוקא פסי ביראות ממש, אבל בפסים כעין פסי ביראות או לאנשים אחרים לא אמרין מיגו. ולפי זה בזמן הזה דיליכא עולי רגלים לא נהג דין

לשאר הקושיות שדיברו על ההיקף.

דף ח' ע"ב

ו) גמ', הפנימית אינה סוכה. ומפרש רשי' דלא מינכרא מילתא דהא כל ימות השנה הוא דר שם. והרין (ד. מדפי הרין) פירש, שבין סוכה העשויה לצל, והפנימית אינה עשויה לצל אלא לדירה. וכותב המגן אברהם (תרל"ו סק"א) דיש לומר דרש' כתוב לטעם דאיינו ניכר, משום דבר דסוכת היוצרים נמי עשויה לצל בעלמא. אבל הב"ח (סימן תרל"ה) כתוב, דרש' והרין נחלקו בגדר העשויה לשם צל. לרשי' אם סיכר לשם צל אף על פי שכונתו להשתמש בבית לדירה ולא לצל שם סוכה עליה, משום שבפועל סוככת מן השימוש. אבל דעת הרין דבעי עשויה על מנת שישמש לשם צל בעלמא ולא לדירה. ודעת הט"ז כהמגן אברהם גם רשי' פוטס סוכה העשויה לדירה של כל השנה. ומה שבכתב בד"ה אמר רב חסדא, שסוכה העשויה לצל היינו שאינה עשויה לצניעות בעלמא, כוונתו דאפשרו באופן שני ניכר מעשייתו שאינו עושה דירה לכל השנה אלא לצל בעלמא, מכל מקום יש לפטול אם עשה רק לצניעות ולא לחשיש צל.

ז) Tos' ד"ה והיו, באחד, וצ"ל הא דאוריתא הא דרבנן. כתוב הט"ז (סימן רפואי סק"ז), דלפי זה גם מרפסת ואכסדרה חיבים מדרבנן. ולפי מה שמדובר הטור (שם) גינה ומרפסת אהדרי, גם גינה חיבת. וכן כתבו הפרישה והב"ח בדעת הטור. והב"ח משיג על הטור דיש לומר דמה שדומה גינה לאכסדרה, היינו דוקא היכא דסוכה לבית, אבל היכא שאינה סוכה לבית, והחויב מדרבנן משום דأتה לאחלווי בבית דירה, יש לומר דזוקא בבית שער אכסדרה ומרפסת גורו, דאתה לאחלופניו בבית דירה, אבל גינה לא אתוי לאחלווי ופטורה גם מדרבנן. והחzon איש (הלכות מזוודה סימן קס"ח סק"ז) מוכיח ממנחות (lag): דגינה פטורה מזוודה, וכותב שם בדעת הטור אין הכרח לומר דסבירא ליה שגינה חיבת במזוודה.

ח) גמ', אמר רב חסדא והוא שעשה לצל. פירש רשי' בד"ה אמר והטור (או"ח סימן תרל"ה) פירש בשם ר"ת, שנעשתה באופן שלא יהא סכך מעובה שאין המטר יורד לתוכה. והקשה הט"ז (תרל"ה סק"א) דלפי זה הייך מתורעת קושית המקשן Mai כהכלתה, ופירש רשי', דעתך לא אתה לאשמעין לדינא שתהיה מסוככת צילתה מרובה מחמתה דפשיטה, אלא דאתה לאשמעין לדינא דבעין שסוכה תעsha לצל, ואם אכן מוכח שכן נעשה כשרה. אבל לר"ת אחוי קשייא איזה דין אשמעין אין עצם דין של ר"ת לא יליף מהכא. ותירץ, דהמקור לפטול דסוכה מעובה כבית מהכא הוא, דסוכות אלו בדרך כלל עשוות להגן מן המטר, ואשמעין דמה שהקשרו כאן היינו דזוקא שנעשו באופן שאין מגינים ממטר.

ט) גמ', שם. הרמב"ם (בפ"ה מסוכה ה"ט) כתוב דבעין סוכה העשויה לצל, וכן החוטט בגדיש לעשות בו סוכה אינו סוכה שרי

ומילתא בגין נפשה.

דף ח' ע"א

א) גמ', תלתא גברי בתרתי אמתא יתבי. הקשה הפני יהושע, הא קיימת לנו לשיעור מקוה אמה על אמה ברום שלש אמות, משום דהוא השיעור של מים שככל גופו עולה בהן, אלמא גברא באמתא יתיב. ותירץ דלענין טבילה בעין שיעור מרוחח טפי משום הזרועות, שיכנס מים בין הזרועות לגופו, ובמו שכחטו תוס' בפסחים (קט): ד"ה ברום. וכן כתוב הריטב"א. והפni יהושע תירץ עוד, דאיתא בעירובין (ג): דאמות סוכה משערין באמות גדולות לחדר מאן דאמר אמה בת ששה, ולהזד בטעפים שוחקים) וא"כ שפיר ייל' דתלתא גברי יתבי בתרי אמתא גדולות, ומה שאמרו הגמ' גברא באמתא יתיב הינו אמה קטנה. [ודבריו עיריכים עין, דמהאי טעמא דבעין גבי סוכה אמה גדולה, שהוא, משום דחויבא דסוכה מדואיריתא. הכי נמי נימא גבי שיעור מקוה. ועוד דלפי חשבון זה, בעין באמה קטנה בת ה' טפחים לשיעור ט"ז טפחים לג' גברי, ולא יטפיק فهو י"ב טפחים שיעור ב' אמות גדולות. י.צ.ב.).

ב) והעורך לנור הקשה, האיך אמרין דגברא יתיב בפחوات מאמה, הא הקשר סוכה ז' טפחים ואמרין בגמ' דר' טפחים צריך לשיבת האדם, וטפח לשולחנו. אלמא גברא באמתא יתיב. ומברא, דיש חילוק בין ישיבת סוכה לדירה, לישיבה למדידה. דלמידה יושב זקור, ורוחב ישיבתו אינו ז' טפחים, מה שאין כן כשיושב לדירה דבעי רוחא טפי.

ג) גמ', אימור דאמירין לא דק לחומרא לקולא מי אמרין לא דק. הקשה מהרש"א אמראי לא אמרו ד' גברי בג' אמתא יתבי, שזאת הסברא יותר קרובה לגברא באמתא יתיב, ואוז יהיה ההיקף י"ח אמות ושפיר נימא דלחומרא לא דק דהוא פורתא, דבמקום שיבסר נבי חומשא אמר ר' ר' הוא ז' חומשין, וזה לא נחשב המידה האמיתית למה אמר ר' ר' הוא ז' חומשין, וזה לא נחשב פורתא אלא טובא, אבל לפי מה שתיריצה הגמ' דתלתא גברי בתרי אמתא יתבי, ההפרש בין המידה האמיתית למה אמר ר' ר' הוא ד' חומשין ושפיר חשב פורתא.

ד) גמ', אל רב אסי לר' אשוי וכו'. הקשה העורך לנור על מה שבכתב מהרש"א דבהתประสง של ז' חומשין חשב טובא, ובזה לא אמרין לא דק אפילו לחומרא. הא להאי תירוצא דሞוד מבפנים הוא היקף של י"ח, דרב אסי סבר שי' חומשין לא חשב טובא אלא פורתא, ואם כן הדרא הקושיא אמראי הוצרך לדחוק מקום גברי לא קחшиб, נימא מקום גברי נמי חשב ז' גברי בג' אמתא יתבי ושפיר הויה היקף י"ח ולחומרא לא דק פורתא ונשאר בצריך עין.

ה) Tos' ד"ה כמו. מתבאר מדבריהם, דמרובע יתר על העיגול רביע, היינו בשטח העיגול ולא בהיקף. והקשה הרש"ש,adam כן להו סגי בהיקף פחות מעט מ"ד, מבואר לירודע מעט בחכמת החשבון. ותירץ, דאין היכי נמי שאמיר בשיטור סגי היינו השטח, וההיקף באמת לא יהיה ר' ר' אך לפי זה אינו דומה

(ד) רשי' ד"ה בית שמאי פוסלין. באחד, כיון דושאlein בהלכות החג שלשים יום. בಗליון מהרש"א הקשה מכאן על מה שכתב הבית יוסף (סימן תכ"ט) שיש אמורים שדין שואלים בהלכות החג שלשים יום קודם לחג הוא רק בפסח שהלכותיו מרובות, והכא אירינן בסוכות, ואיכא לדינא דושאlein בהלכות החג שלושים יום. גם, מנין לעצמי סוכה אסורים כל שבעה. ובתוס' ד"ה מנין לעצמי וכו'. באחד, ויל' דהאי אסור מדאורייתא היינו בעודה קיימת וכו'. והרין (דף ד: מדפי הרי"ף) מתרץ, דחתם מيري ביום שני שפקע כבר האיסור דאורייתא של סוכה כל שבעה, ואסור רק ממשום מינו דאיתקצאי, והכא מيري תוך שבעה. ודעת הרמב"ם פ"ז מסוכה הטע"ז) שעצמי סוכה אסורים כל שמנוןימי החג, בין עצמי סוכה בין עצמי דפנות. אבל הרא"ש כתוב (סימן י"א) דהיאנו דוקא הסכך אבל הדפנות מותירות. ודעת הבית יוסף (תרל"ח) דלהרמב"ם דוקא הסכך אסור מדאורייתא, אבל הדפנות אסורות רק מדרבנן, ולדעת הב"ח (שם) הדפנות נמי אסורות מדאורייתא.

(ו) Tos' ד"ה מנין לעצמי וכו'. בסזה"ד, ואההיא דביצה קשה וכו' דמשמע דניי סוכה אסורין משום ביוזי מצוחה וכו'. ותירצ'ו התוס' בשבת. (כב). ד"ה סוכה דעתמא דניי סוכה אסורין משום מוקצתה, היינו בשבת וכו'ט. וטעמא דביזוי מצוחה הינו בחול המועד שלא שירק טעמא דמוקצתה, ובטעמא דביזוי מצוחה לא סגי, בגונא דנפלו דתו לכא ביוזי מצוחה, וטעמא דמוקצתה איכה. וכתוב מהרש"א שירק זה בנפלו בחול המועד שרי לאישתמושי בהו, משום דליך איסור מוקצתה. אמןם בקרני ראם (שם) הביא מלשון רשי' שבת מה). ד"ה עד מוצאי יו"ט האחרון, דשירק איסור הוקצתה למוצותו גם בחול המועד. והתוס' ישנים בשבת (שם) על הגליון כתבו דעתמא דאיתקצאי למוצותו וביזוי מצוחה חד הוא, דאיתקצאי למוצותו משום ביוזי מצוחה.

(ז) גם, ובית הלל לית להו דרב יהודה וכו'. עיין מה שפירש רשי' גרדין קוץין ונימין. ופירש בד"ה כי אמריתה וכו', רב יהודה וכו' מכל מקום תורייהו עשויה לשמה בעו. ובד"ה אלמא - לא גרטין וכו', ולאו מילתא היא, דרב נמי עשויה לשמה בעי. אבל דעת הבעל המאוור (ד. מדפי הרי"ף) דלרבות לא בעין עשויה לשמה, ופירש וקשייא משמואל דוקא דאייהו בעי טויה ועשויה לשמה. והוא קוץין, הוא העזר הנתלהש מן הצעאן כשיישובות בין הקוצים. ונימין, גרדין, הוא העזר הנתלהש מן הצעאן כשיישובות בין הקוצים. ומזה הינו נמיין קשין של שער שיש בעצמר הרך. ומזה גרדין הינו מה שהאורג גורד מן הארץ. וכל אלו חסרונם משום שלא צמר ממש. ורב לית ליה דין דעשה לשמה ביציטת כל. ומה שמקשה הגמי' בלשון האמר רב יהודה אמר רב, לאו דוקא. אלא נקטו אמר רב ממש סיפה דעתה שמואל. ודעת הראב"ד בהשגות (שם) ברשי'.

(ח) רשי' ד"ה על החגינה, שלמי חגינה וכו' דוכו בהו בתר hei משלחן גבוה. משמע מדבריו דוכו בחלקם לאחר הקטרת אמרוני ולא משום ממונו, אלא בעין שגבוה יתן לו היתר אכילה. והינו לשיטתו בבא קמא (יב): ד"ה אבל לאחר שחיטה דחלק הבעלים לאחר שחיטה, אינו ממון בעליים לכלי עולם. אמןם

לא עימר גדייש זה לצל. ומשמע דעתם הפסול של חוטט בגין תרל"ה, א) מפורש טפי, שכטב לצורך סוכה העשויה לצל, ולפיקר החוטט בגין גדייש וכו'. ועיין ביבא/or הלכה (סימן תרל"ה ד"ה אבל בסוכה) שהקשה מה הוצרך הרמב"ם לפреш הטעם משום דברענן עשויה לצל, תיפוקליה דליך עשויה. ובעמק ברכיה סימן ט"ז כתוב רסל' להרמב"ם שאין בחוטט לגבי עצם הסוכה פטול של תעשה ולא מן העשויה, דהא גופא שעשויה חלל מיחשב עשויה, אבל גבי הסכך כיון שמתחלת לא נעשה לצל פטול משום ולא מן העשויה דהא לית ביה עשויה דיידה שהוא לצל.

(ו) רשי' ד"ה סוכת גוים, שעשויה לדור בה בימות החמה. הקשה העורוך לנר, לרשי' שפירש הטעם שסוכת יוצרים הפנימית פסולה, משום שלא ניכר שדר בה לשם סוכה כיון שכל השנה דירתו שם. אמאי סוכת גוים כשרה הלא עשויה לדור בה תמיד בימות החמה. ובביבא/or הלכה (סימן תרל"ה ד"ה כגון סוכת עכו"ם) חילק, דסוכת גוים עשויה לדור בה רק בימים החמים, מה שאין כן סוכת היוצרים דעשה לדור בה רק תמיד. אמןם העורוך לנר דחיה חילוק זה, משום דהוכחה ממעשרות (פ"ג מ"ז) דסוכת היוצרים נמי עשויה דוקא לימות החמה, עיין שם. ואף דריש' בד"ה גנימיות כתוב "זהו כל ימות השנה דירר התם", כתוב העורוך לנר דאין לפреш דבריו כבשוטם, משום הראיה ממעשרות דלעיל. אלא כונתו שדר שם לא רק בסוכות אלא גם בשאר הימים, ובלבבד שלא יהיו ימות הגשמיים, ואם כן הדרא קושיא לדוכתה. וכתוב שצעריך לומר שריש' סבר דהאי דינא של סוכת גוים שניי בחלוקת, ור"מ דפוטל סוכת יוצרים פוטל נמי סוכת גנ"ך ורקב"ש.

דף ט' ע"א

(א) מתניתין, סוכה ישנה. וכתבו התוס' דבריושלמי תנוי צרייך לחדר בה דבר. וכתב הט"ז (סימן תרל"ו סק"א) דלפי זה הוא הדיין בסוכת גנ"ך ורקב"ש, דהא נמי לא נעשו לשם מצוחה אלא לשם צל. ואפי' אם יעשה תוך ל' יום לחג. דהרי הטעם שתוך ל' כשרה משום שנעשה בסתמא לשם סוכה, כאמור ברשי' ד"ה בית שמאי, אבל סוכת גנ"ך ורקב"ש, לעולם אינה נעשית לשם סוכה ובכל גונא בעי היודוש.

(ב) Tos' ד"ה סוכה וכו', בירושלמי וכו', חבריא אמרין טפח. כתוב המגן אברהם (תרל"ו סק"ב) דשיעורו טפח על טפח מרובה. ובופשטוות משום דטפח על טפח חשוב אוול לכל מיליל].

(ג) מתניתין, כל שעשה קודם לחג שלשים יום. ומבואר ברשי' דתווך שלשים יום בסחמא עשויה לשמה. ומדיק הדברי נחימה (בהגחות וחידושים) מדבריו, דלשמה מועיל במחשבה בלבד. ואף במחשבה לא בעין כוונה בפירוש דעשה לשם סוכה, אלא כיון שדעתו הכללית שעשויה לשם סוכה חשוב לשמה, והוא הדיין בעשיית ציצית. והנה מהרי"ץ חיות כתוב דין זה בסתמא כשרה, הווי דומיא דהא דעתא בזוחים (ב): דשחיתת קדשים בסתמא כשרה משום סתמא לשמן קאי.

מהני רוב, אף שבhalbכה י"ג פסק הרמב"ם שכשמערב סכך פסול בהדי סכך כשר הסוכה פטולה אפילו אם הרוב הוא מסכך כשר מ"מ זהו ורק בסכך פסול בעצמותו, אבל הכא שפטולו מחמת תעשה ולא מן העשו מהני מה שיש רוב סכך כשר להכשיר הסוכה.

יב) גמי, שם. הקשה הב"ח (סימן תרכ"ז) היאך שרי לערבען הא אין מבטילין איסור לכתהילה. ותירץ, דמערבן קודם יו"ט שעדיין לא נתחייב בסוכה ואכתי לאו שם איסור עליה. עוד תירץ דהני מייל במקום שנחנה אבל מצוות לאו ליהנות ניתנו, וכיון שאינו נהנה מביטולו לא אסור לבטל איסור לכתהילה, והט"ז (תרכו, ב) פירש הדaca לא שירק לדין דין מבטילין איסור לכתהילה דהא אין כאן איסור בחפצא דסוכה, אלא שהוא דין על הגברא שאסור לו לישב בסוכה זו.

יג) גמי, שם. כתוב המגן אברהם (תרכו סק"ד) דמשמע מהר"ן והרואה"ש דלשיטת הרוב"א אם השupil הענפים וערבען עם הטкар הכשר הסוכה כשרה דווקא אם צילתה מרובה بلا האילן, אבל אם בעין לצירוף הטкар הפסול דאלין בשליל שיהיה צילתו מרובה, הסוכה פטולה, דין כאן ביטול גמור דהא יכול להסירו. אמנם הביא דהב"ח הכספי אף בכחאי גונא. וכן כתבו הרבה אחרים הראויים הביאם בשער הציון אותן (ז) עיין שם. ובאותו (ח) הביא דפליגי בה ראשונים, ומושום הכי פסק להחמיר כהמגן אברהם.

יד) Tos. ד"ה הא קא מצטרף. באחד, ויל"ד דהא אמר רבא התם דאיפלו וכוי' אם יש בגנו טפח אמרינן חבות רמי. הקשה השער המליך (פיה מסוכחה הי"ב) אם כן מי טעמא לא תיריצה הגמ' על מה הקשתה לקמן (ז). על hei מימרות, היכי דמי כgon שהתחתונה דבפשטות אבי חולק וטובר שלא אמרינן חבות רמי ושפיר ATI לאשומועין דלא כאבי, וכותב שכן כתוב ההגחות מיימוניות (שם הלכה ב"א אות ב') דאבי ורבא פלייגי בזה. ותירץ דין זה החידוש לא הוה להא לשומועין האי דינה הכא אלא אמתניתין דסוכה המדובללת.

טו) בא"ד, ו/orת מפרש וכו'. המהירוש"א מפרש דר"ת מודה למה שכתו התוס', דהיכא דלמטה צילתה מרובה אין הטкар הפסול פסול, ומה שכותב דלמעלה מכ' לא מקרי ספר פסול, מירוי בגונא דלמטה חמתה מרובה. והוכיח דבריו, מה שtos. רצוי להוכיח שיטת ר"ת, מהא שמקצת טкар בתוך עשרים ודווח דהתם למטה צילתה מרובה מחמתה. והשפת אמתת תמה, איך יכול הטкар שלמעלה מכ' להכשיר, הרי גם בכחאי גונא שייכי כל hei טעמי שפטלין למלטה מעשרים. והביא, דהטור (סימן תרכ"ח) כתוב, שאין הטкар שלמעלה מצטרף להכשיר אם למטה אין צילתה מרובה, ולכוארה משמע שהוא שיטת ר"ת, וכן כתוב שם הבית יוסף בפשטות. וכן כתוב הריטב"א והר"ן בשם ר"ת]. וכותב, דאפשר דר"ת מודה למתקנא דבחמתה מרובה פסול הצעדי, ומה שהביאו התוס' ראייה מהווין הינו רק להוואה אמינה. והביא שמצוין ברבינו ירוחם שכותב דלר"ת יוכשר אף כי התחתון חמתה מהן. תירץ, דהרוב מועל לענין שלא היה ספר קצוץ, ובזה

התוספות (שם) ד"ה ומחייבים כתבו, דלר"י הגלילי חלק הבעלים هو ממשונו אף לאחר שחייבת. (א.ג.).

ט) Tos. ד"ה הוא מיבעי ליה. תימה הניפוק ליה משום דהוה ליה מצווה הבאה בעברה וכו'. כתוב המלא הרועים דיש לומר דברי להאי קרא, משום דאם הפסול משום מצווה הבאה בעברה, בוגונא דגוזל סוכה ונתנה לאחר, יקיים בה השני מצוות סוכה דגביה ליבא מצווה הבאה בעברה, אבל מקרא גם אחר שישב בה (קדום יאוש) לא יקיים מצוות סוכה דגוזלה היא. ובמחיצת השקל (סימן תרכ"ז על המג"א סק"ז) כתוב נמי דאם ישב אחר בסוכה הגוזלה לא יצא ידי חובתו, דומיא דלולב. והביאו הלהכה (שם ד"ה לא יצא) הקשה דלא דמי ללולב, דבלולב ילפין מדכתיב "ולקחתם לכם" ובונתנו לאחר אין המקביל יוצא משום דאינו שלו ולא עדיף משאול. מה שאין בן בסוכה דשאולה כשרה, ודוקא גוזלה פטולה, ואפשר שהפסול דווקא לגוזל עצמו. (ומה שדקדק המחזית השקל מהמג"א כן, עיין שם בביאור הלהכה שדוחה דיווקו).

דף ט' ע"ב

ז) גמי, הא קא מצטרף טкар פסול בהדי טкар כשר. התוס' בד"ה הא קא מצטרף פירשו דמיירי שאין בסכך הקשר לחודיה הקשר סוכה, משום דחמתו מרובה מציתתו, ומושום הכי בצירוף הטкар הפסול פסול אי לא חבטן. ולענין שיטת רשי' בד"ה הא עיין לקמן (ז). אוטה א. והרא"ש (סימן י"ד) מביא דרבינו אבי העזרי כתוב בשם ריב"א, דאם לא חבטן, איפלו אם הטкар הקשר צילתו מרובה מחמתו, לא מהני. ומושום שהטкар הפסול שכגדו פסול, ואיפלו אם קדרמה הסוכה לאילן. ודוקא אם ענפי האילן כנגד הטкар הקשר עצמו. אבל הענפים כנגד האילן כנגד הטкар הקשר, אם יש טкар כשר בשיעור צילתה מרובה מחמתה אין כל האילן פסול. והר"ן (ה). מדרפי הריב"ף מבאר הדברים, דהטкар הפסול שמעל הטкар הקשר גורם שאין הטкар הקשר שתחתיו משתמש כלום. ומביא דעתך קצר מפרשים דאם הטкар הקשר קדם לא אילן לא איכפת לנו במא שלאחר מיקן בא האילן ומצל בגונדו. והר"ן פlige.

יא) גמי, בשחבטן. פירש רשי', השupil ענפיו למטה וכו' וmbטלא דמדאוריתא כל מיili בטל ברובא וכו'. אבל דעתה הרמב"ם (פ"ה מסוכחה הי"ג), דאיפלו אם הטкар הקשר הרבה על הפסול ואין האילן צילתו מרובה מחמתו, וערבען פטולה. וכותב הראב"ד (שם) דלשיטתו, צריך לפחות דברי הגמ' ד"בחבטן" כשר. הינו שהפריד הקשרים מהפסולים, וסביר באופן שאין בענפים הפסולים ג' טפחים במקום אחד. והכטף משנה כתוב, שהרמב"ם מפרש "בשחבטן" הינו קצוץ. וכמה פרש שהביא רשי' בד"ה Mai למיומרא. ועל קושית רשי' היא תני או שקצוץ, ואיך אפשר לפחות דברי הראה שכתבה דהיה סיוכך הרבה מהן איירין בקצוץ. תירץ, דקצוץ שכתבה המשנה שם הינו כמשפט, שנגען אחר הקציצה, כדי שלא היה תעשה ולא מן העשו, ובוגונא שלא היה טкар כשר הרבה. ועל קושית רשי', אי מירוי שקצוץ אמיתי עיין שהייה סיוכך הרבה מהן. תירץ, דהרוב מועל לענין שלא בי לנגען הטкар קצוץ, ובזה

הдежק,adam אינה יכולה לקבל כלל הויא דירה סוכה. והקשה, איך אפשר לומר כן, הא בעצם מה שהיא גבולה ד' טפחים אין לך דירה סוכה מזו דשיק ועיל שיק ונפיק. והעורך לנר כתוב לבאר סברתו, ומה שישרו ביכולת לקבל כרים וכסתות, לא משום דברין רואיה לדירה, دائ משומ hei הוה להו לשער אם יכולה לקבל אדם שישן עליהם. אלא על כרחך דלא בעין אלא שיא בא בצורת דירה ודומה לטוכה, ומפסיק במקבלת כרים וכסתות וגם בד' טפחים גובה.

ד) גם, **איכא בגיןו דיכולה לקבל ע"י הדдежק**, הרמב"ן במלוחמות (א): מدافני הר"ף מבאר דפליגי, האם בעין סוכה דירת עראי או דירת קבוע. دائ בעין דירת קבוע, כל שאיןיה יכולה לקבל כרים וכסתות אלא על ידי הדдежק, דירת עראי היא ופסולת, ולא חשב סוכה תחת סוכה, והתחתונה כשרה, ואם סוכה דירת עראי התחתונה פסולת. ובזה מבאר מה דפסק הר"ף (שם) דהכלכה כרבא בטעם הפטול לרבען במלעה מכ', משום דסוכה דירת עראי בעין. ור"י דמכשיך משום דסוכה דירת קבוע בעין. וכיון דהכא פליגי ר"י ורבנן בהאי טעמא, חזין דהיא מחלוקת גם הtmp וכרכבה.

ה) גם, לא שננו וכוכו אבל לנאותה כשרה. רשי' בד'ה ל"ש וכוכו פירש, דפסול לדסין משום דשויה סוך להגין ומפסיל משום מקבל טומאה. ולשיטה פשטוט דפסול אף שהסקר צילתו מרובה מהמתו. והתוס' ד'ה פירש הביאו מהගאנטס, לדסין מפני הנשר וכוכו פסול דוקא אי הסוכה חממה מרובה מצילתה, ופירשו דבריהם. והוא משום דין סכך פסול פסול בוגונא שהקשר צילתו מרובה מהמתו. וכן סבר ר"ת, ועל כן פירוש דאף בצליתה מרובה בסכך יפסל דוקא אם הקשר דצליתה מרובה נעשה על ידי הסקר הפטול. ורשי' בד'ה אבל לנאותה. פירש דלאוותה כשרה דין שם סכך עליה. וככתב הריטב"א דלר"ת פשטוט מה שלנאותה כשרה, משום דלא מסיע בקיום הסקר. אבל הוא עצמו סבר כרש"י בטעם פסול סדין. ופירש, דלאוותה כשר משום דבטיל גביה ואיינו חוץין, וכמאנן דליתה דמי. עוד הביא פלוגתא, אי בעין להקשר דוקא נוי, או אפילו יפרוס בגדר שאינו לנו, אך לא הווי לסייע נמי כשר. ואף שככתב הדעתם משום דינוי בטל, היינו דוקא משום דינוי הווי צורך סוכה והוא אמינה דיפסול, הלך בעין לטעמא דבטיל. אבל בבגד בעלמא סגי לטעמא דלא הווי לטיכוך. ועיין בדבריו.

דף י' ע"ב

ו) גם, נוי סוכה אין ממутין בסוכה. פירש רשי' בד'ה אין ממутין, בסזה"ד, וכן לענין לפוסלה מהמת שפחotta מי' טפחים. ופירשו התוס' ד'ה נוי, דשאני מدلעיל (ד). גבי הוציאן שהסוכה פסולה לרבעה דדירה סוכה היא, משום דהכא עשוין לנו. ולא ביארו העטעם. והר"י מלוניל כתוב, דהכא אדם יכול לצמצם קומתו בגובה, או להסביר, מה שאין כן גבי הוציאן יורדין ופוצען את מוחו ונוקrain את עיניו. אמנם מלשון התוס' אין נראה שוו כוונתם.

מורובה. ועיין עוד בדבריו. ומה שכחטנו לעיל ד. אותן ד'.

דף י' ע"א

א) גם, מהו דתימא ניגוז דילמא מצטרף סוך פסול בהרי סוך בשער. פירש רשי' דזימניין דקימיא עלונה למעלה מעשרות ולא מסיק אודעתיה למיחש לצירוף סוך פסול בהדי סוך כשר. והקשה התוס' לעיל (ט): ד'ה הא קא מצטרף (באח"ד), דהוה לייה למימר חידוש זה דניחוש גם בשתייהן בשורות, דהא אם הסקר של העלונה יהיה למעלה מכ' תיפסל התחתונה, וכא משמעו אין דלא חישין. והקשה המהראש"א (אתוס' שם) הרי הם עצם הביאו דברי רשי', שביאר דסלקה דעתה, משום דהעלונה חממה מרובה ויאמר דהו כיumi שיאנו, אבל בוגונא דהעלונה צילתה פסולה, שמא יבוא להניח הסוך למעלה מעשרות. ותרץ, דהתוס' אזי לשליטם (שם) דסבירא להו שאם התחתונה צילתה מרובה אין אסיק הא אודעתיה. ועוד, הא בוגונא דשתייהן בשרות התחתונה חממה מרובה מצילתה, וסמייך על העליון. ומהיכי תיתיב לחוש שיבוא להקשר גם למעלה מעשרות, אותו ניחוש על כל סוכה לפוסלה, שמא יבוא להניח הסוך למעלה מעשרות. ותרץ, דהתוס' אזי לשליטם (שם) דסבירא להו שאם התחתונה צילתה מרובה אינה נפסלת בסכך שמעליה אם חמתו מרובה, והא דנפסלת אם העלונה למעלה מעשרות, היינו שהחתונה צילתה מרובה בצרוף העלונה. ולפי זה פירש הגמ' ניגוז דילמא וכוכו אינו מסברא דריש' דהרי הסוכה כשרה בצרוף הסוכה העלונה. אלא משום שסביר שכיוון בוגונא דמקצת הסוך בתוך העשרות כשר, יוכשר גם בוגונא דמקצת הסוך למעלה מעשרות. ואם כן גם כשהחתונה חממה מרובה ועלונה צילתה מרובה איכא למיחש להא מילתא.

ב) רשי' ד'ה תחתונה כשרה וכוכו (הראשון). באח"ד, ואי עלונה למעלה מעשרות אף תחתונה פסולה. כתוב הפני יהושע דמוכחה מדבריו דסביר כרב"א (עיין לעיל ט: אות ט') דאף אם הסוכה התחתונה צילתה מרובה מהמתה, הסקר הפטול שמעליה פסולה. והביא דהטור (סימן תרכ"ו) כתוב דריש' ס"ל כהתוס' ולא כהריב"א, וככתב הבית יוסף שמקורו (לעיל דף ט): ד'ה הא קמצטרף, שכחט שצעריך להיות צילתה מרובה מהמתה בלבד מזה, ומשמע דאם יהיה צילתה של תחתונה מרובה כשרה, וכשיטת התוס' ומשום דסתורו דסבירו כתוב הב"י (בשם הגחות מימיוני) דריש' חור בו. והפני יהושע כתוב דזוחק גדול הוא לומר שרשי' חור בו באותה סוגיא. אלא וודאי דסבירא לייה כשיתר הריב"א, ומה דכתיב לעיל כוונתו, דאחריו שצל הצל החתון מミלא נעשה צילתה מרובה מהמתה בצרוף הסקר עם האילן.

ג) גם, כי אתה ר' דימי וכו'. רשי' בד'ה כי אתה מבאר, דהא דבעין שתיה תחתונה רואיה לקבל כרים וכסתות דעלונה, הינו אליבא דשMOVED דסביר דהכשרה בר' פסולה, ובעין שייהיה על העלונה שם דירה. אבל הרא"ש (סימן ט"ז) מביא דעת בעל העיטור דפסק כרב חסדא, דהשיעור בין שתי הסוכות לפסול הוא ארבעה טפחים, וכך על פי שאין רואיה לדירה, מכל מקום בעין שתיה תחתונה רואיה לקבל כרים וכסתות של עלונה ע"י

עליל (י): בד"ה ובבדר, בסופה"ד כתבו דليسנא בתרא פליגא אלישנא קמא, לעניין כיילת חתנים שאין לה גג וגבוהה עשרה. ודעת הר"ץ גיאות (הובא בראש"ש סימן כ), דليسנא בתרא פליגא אלישנא קמא וסבירה, אכן היהר בכילה שיש לה גג, אף על פי שאינה גבוהה עשרה. אך הרא"ש (שם) כתב דהני תרי לישני מר אמר חדא וממר אמר חדא ולא פליגי. וכותב שכן דעת הר"ף (ו).

מדפי הר"ף שפסק בשתי הלשונות. ב גמ', אי קביעו להו כיינופות. ביאר הרא"ה, דמשמע למ"מ דנקליטין פחות מעשרה מותרין אף שיש להם גג, ועל זה קושיות הגמ', אי נקליטין קביעי להו כיינופות שאסורים אם עשה להם גג גם בפחות מעשרה. [ולדבריו ניחא היטב תירץ הגמ', שנקליטין לגבי כיינופות לא קביעי, ולבן בעשה להם גג בפחות מיי נקליטין שרוי וכיינופות אסור]. ולדבריו לא קשייא קושיות תוס' (ד"ה אי קביעו). ועיין בריטב"א ממשמו (ו: ד"ה אמר רב יהודה) שכותב גם כן בשם הרא"ה שנקליטין שהם פחות מיי מותרים אף על פי שיש להם גג.

ג תוס' ד"ה אי קביעי, ובשניהם אית בה חדא לריעותא וכו'. הקשה מהרש"א, לדבריהם כדי לפטול בעין לפחות חדא לריעותא, ואם כן נקליטין فهو פחות מיי אית בהו תרתי לטיבותא, אין בהם י' ואין להן גג. וכותב דאביו הגיה התוס', ואחרי אין לה גגר ובשניהם וכו' עד סוף התוס', דהינו שرك ביארו מה שאמרו קודם זו יש לה גג וכו', והוא מן הקושיא, ולאחר מכן גרטס מ"מ לא חשיב גג כיון שאין גבוהים עשרה. דהינו דdemo של מהדי משות שגג פחות מעשרה אינו גג. והמהר"ם הקשה, דלמה ליה לתוס' לנקטוק הקושיא בלשון אריכות. [ועוד ציריך עיון דהלהשון שכותבו בנקליטין חדא לריעותא, לא שיריך גם לקושיתם דהרי הכא איירין בפחות מיי] ומהר"ם הקיט הגירסת שלפנינו, דמה שכותבו ובשניהם אית בהו וכו' הינו בדרך תדע. דמה שהבריתא כתבה שני הדינים דנקליטין במלعلا מעשרה ואין להן גג, וכיינופות למטה מעשרה ויש להן גג ייחודי, משום דמה שהקיינופות למטה מיי הווtain להן גג בנקליטין.

ד מתני, וסביר על גבה פטולה. הר"ץ (ו, א' מדפי הר"ף ד"ה מתני) כתב דרבינו تم לעיל בתוס' (י). ד"ה פירס, דאית ליה דטוכה, שצילהה מרווחה מוחמתה, אינה נפסלת על ידי סכך פטול. יפרש דמה שהטוכה נפסלת על ידי שהדלה עליה את הגפן, הינו משום שקדמה הדלאת הגפן לסכך הקשר. וכליישנא דמתני הדלה עליה וכו' וסכך על גבן. אמנם כתוב שאינו מוכח דמתני הכי מיפורשא, הדלה עליה את הגפן, הינו מעל טוכה המטוככת כהלהטה, או שסכך על גבן, הינו שקדמה הגפן לסכך, בחרוייה פטולה, ובחרוייה אם הסכך כשר הרבה מהן או שקצתן כשרה.

ה מתני, ואם היה סיכון הרבה מהן וכו'. לעיל (ט): הקימה הגמ' למתני' כשבחבטן. ועיין מה שכתבנו שם באוט' יא. ועיין בפירוש המשניות להרמב"ם וביד החזקה (פ"ה מסוכה הי"ב) דמפרש חבטן, שקצתן. ועיין לעיל (ט): בראש"י ד"ה מיי למימרא, שכותב دائ' אפשר לפרש כן, דהא בסיפה ברוב סכך פטול קתני שאם קצתן

והעורך לנור הביא מהרשב"א (שו"ת ח"א ו') דכיוון דאייהו עבידליה לנויל לא הווי ליה לטורח. ז גמ', אמר ליה רב אשוי דלייה וכו'. כתב הריטב"א דיש שהוביכו מוסוגין דאם שטח על הטкар בגין לעורך הבגד אינו פוטל, דלאו דוקא לנאותה כשרה, אלא כל דבר שלא נעשה לעורך סיכון לא חשיב וכמן דליתה, והוא דקANTI לנאותה, רבותא אשומעין דאפילו לנאותה לא חשיב ובטל. דאי נימא שהטוכה נפטلت, אמאי לא אמר ליה רב אשוי להסיר הבגד משום דפוסל את הטוכה. וambil שיש שדו הראייה, משום דלא מיירי בזמן לצריך לישב תחתיה באוט' עת, אלא שאף על פי שאיןם יוושבים בסוכה יסירנו שלא יאמרו וכו'. והריטב"א סובר כדעת המכשירים, וambil דאיתא בירושלמי (בפרקין הלכה ד') דדוקא מפני הנשר פטולה, ומשמע דבשתח בגין שלא לסתך כשרה.

ח גמ', אגנינהו רב נחמן בסוכה שנניה וכו'. כתב הריטב"א שיש מוכחים מסווגין שמותר להאכיל לחבירו דבר שהוא מותר לפי דעתו של המאכיל, ואסור לפי דעתו של האוכל, דהא רב נחמן לא ידע לטעמייהו משום שלוחוי מצוה, ולדידתו נכשלים באכילה מחוץ לטוכה וברכה לבטלה. וধחה הראייה, משום דהכא האיסור ניכר גלויל, שראוים את הנוי המופלג, וממילא לא חשש רב נחמן להאכilm, דאם לשיטתם אסור לא יאכלו. אבל היכא שהאוכל אינו יודע אסור להכחילו לפי דעתו. והעורך לנור חדש, דשתי להאכיל לאדם דבר שלפי דעתו הוא אסור אם הוא בחזקת שנאמר עליו לא יאונה לצדק כל און, דאפשר לסתוך על זה שאמ לבפי שמייא גלייא שזה אסור ודאי לא יכשל בזוה, ומירוי הכא דהושיבם בלילה ולא ראו שהיה נוי טוכה מופלג ד' טפחים, ורצה לזרות האם באמצעות פוטל, דאם פוטל הרוי שיטובב מן השמים שלא יכשלו באיסור, וכשרהה בבוקר שאף שראו את הנוי המופלג ד' טפחים, ולא יצאו מן הטוכה האם הדרי משמעתייהו.

ט תוס' ד"ה שלוחוי מצוה אין. וכגן שהיו מתבטים מן המצוות. הקשה הריטב"א אמאי העוסק בתורה פטור מן התפלין הא יכול לקיים שנייהם. והרבינו יונה ברוכות (ט. מדפי הר"ף), תירץ דהטעם שפטור הוא משום דבתפקידין כתוב למען תהיה תורה ה' בפיר, ועיסוקו בתורה במקום תפילין הוא. [אבל בזמן קריית שמע ותפילה ציריך להניח כדי שיקבל עליו על מלכות שמים שלמה]. והריטב"א תירץ, דמחשבתו טרודה בתלמידיו ומשיח דעתו מן התפלין.

י גמ', ובבדר שלא היה נקליטין גבוהין מן המתה עשרה. התוס' בד"ה ובבדר וכו', כתבו דפטול רק מדרבן, דמעיקר הדין כשר דSHIPOU אחים לאו באחים דמו, ובעינן שייהה בגג טפח. אבל הריטב"א כתוב, דכיוון דקביעי הוי להו אוחל. אמנם בסוף דבריו כתוב דחששו ביה לחומרא לאחורי אוחל, ומשמע דהוי רק מדרבן כשיתת התוס'.

התוס' בראש השנה (ל"ג) ד"ה הא דנשים יכולות לברך על מצות עשה שהזמן גרמא. וסימן דיש לישב. אמן השפת אמת הביא דמפורש במנחות (מ"ג) דמדrama תכלתה בפירושם אנתני ביתיה מוכח לסבר מצות עשה שלא הזמן גרמא נינחו. וביאר שהגמי' הבינה שלא היה מתריח לעשות להם ציצית בעצמו אם היו פטורין מן הדין. [ועי"ש שצין לתרגם יונתן (דברים כ"ב, ה') שכותב דasha הלובשת ציצית עוברת بلا יהה כי גבר על אשה.]

ולרמ"א ("וח"ז, ב') שמתיר לאשה להעתוף בציצית]. י רשי"ד ד"ה לפromo, וראיתם אותו פרט לכストוט סומה. וכן כתבו התוס' בשבת (קל"א). ד"ה ושווין. ב글וון הש"ס ציין לשער המלך (פ"ג מציצית ה"ז) שהקשה, במנחות (מ"ג) איתא, דרבנן דר"ש דמחיבי נשים בציצית, דריש מקרא דוראותם אותו ראה מצוה זו וזוכר מצוה אחרת התליה בה והיא קריית שמע. אבל כסות סומה יכוליל עלמא לא נתמעט. ותייחס בדוחק, דהגמי' במנחות סבירה כמאן דאמר סומה פטור מכל המצוות, אבל לדין DSTOMA חייב בכל המצוות, ניחא טפי לאוקמי לקרא דוראותם אותו למיעט כסות סומה. אי נמי, הגמי' דסבירה קריית שמע דאוריתא, אבל לדין שהוא דרבנן (כמו שכותבו תוס') ליכא למדרש ראה מצוה זו וכו', ועל כרחך ממעתין כסות סומה.

יא) רשי"ד ד"ה תלאן, לציציות וכו' ורב עמרם שכח ולא פסק עד שעשה כל הגדיילים וקשריהם. הבית יוסף (סימן י"א) כתוב, דכיוון דקיים אין שם לא ברק בציצית אלא חוליא אחת כשירה, אם קשור לאחריה. בוראי שאם עשה חוליא אחת, ואחר ברק פסק ראשוני החולין פסולה לשמוואל, כבר נעשה בפסול. ומה שבכתב כאן רשי"ע שעשה כל הגדיילים וקשריהם, רובותא אשומעין שאפילו הכי קשרים לרבק. ובגהגות הר"ש טויבש הקשה, דהרא"ן (ו': מדפי הר"ץ, ד"ה וכן) כתוב דשםוואל פסול דוקא בעשה כל הגדיילים וקשריהם, וכן מפורש בריטב"א. ועיין משנה ברורה (ס"י"א, ס"ד) וביאור הלכה (שם ד"ה ונתקו) דנהלכו האחרונים האם פסול רק רק הקשר שלפניה. והחzon איש (ג', י"א ד"ה וב"י) הוכיח מסוגין כהמחייבין מתרי טעמי. א. לפי מה שביאר בדברי התוס' ד"ה פסיקתן (עיין באות הבאה). ב. דלשון הגמי' בדעת שמוואל Mai לאו שקיים אחר ברק פוסק וכו', וכי תימא דמיירי בקשר שאחר החוליא, אם כן בדוחית הגמי' לא שפוסק ואחר ברק קושר" מيري, שפסק ואחר ברק קשר העליון, אם כן היכי פריך עליה Mai למימרא, הא ודאי חידוש הוא שאין פסול תעשה ולא מן העשו אף קשר הקשר התחתון.

יב) תוס' ד"ה פסיקתן, גרע וכו' משום דבריון תליה לשם מצוה. הביאור הלכה (ס"י"ד, ד"ה לא יברך) הוכיח מדברי התוס' אלו דבריון תחיבת החוטים לכונף לשם מצוה. והחzon איש (ג', י"א ד"ה במ"ב) הקשה,adam כן נמצא שתחיבת החוטים בכונף היא חלק מעשיית הציצית, והיאך מבואר בסוגין שבתלית החוטים אין פסול תעשה ולא מן העשו לשמוואל, ולא עוד, אלא שהגמי' שואלת פוסק ואחר ברק קושר Mai למימרא. ועל כרחך שלא בעין

בשרה, מכל דרישא במחוברים. ורבינו אברהם בן הרמב"ם (בתשובות לר"ד הבהיר כי"ח, כ"ט) יישב דעת אביו, דברישא מהני קצוץ גם بلا ענווע, ובסייפה בעין נגעוע עם הקציצה. וכן כתוב רבינו דוד ערامة). אלא דאכתי קשה מסברא, כיון דלהרמב"ם כשרוב הספר כשר ומיעטו מחובר בעין קציצה ולא אמרנן שהספר פסול בטל ברוב. מודיע בקצוץ ולא נגעוע שמייעוט הספר פסול מצד תעשה ולא מן העשו, בטל המיעוט ברוב. [וברמב"ם גופיה בהי"ג מפורש דבל ספר פסול אינו בטל ברוב]. והקהילות יעקב (סוכה ט') תירץ, בספר הפסול תעשה ולא מן העשו איןנו "ספר פסול", אלא שלא קיימו בו "עשיה". ויש לומר דלשוויה עשויה, סגי לנ' שפיר בעשיות רוב הספר על ידי מעשה, אבל שאר פסולין דאית בהו שם "ספר פסול" סובר הרמב"ם דמייעוט נמי לא בטיל.

ו מתני', כל שהוא מקבל טומאה וכו'. המהרי"ל (במניגים הלכות סוכה ז') כתוב שצעריך להזהר שלא להניח על הספר סולט או שברי כלים וכדומה להחיק בהם את הספר, דחיישין שנטמאו עיין שם. והקשה הט"ז (תרכ"ט, ב') תיפוק ליה משום דראויין לקבל טל טומאה ופסולין לטיכור. וכותב דעל כרחך הוספה זו לאו מדברי מהרי"ל עצמו, אלא הכותב טעה זהה. (ועיין לקמן דף ט"ז אות ט"ז).

ז) רשי"ד וה אין גידולו מן הארץ, בגין עורות בהמה וכו' בגין שמהוסרין מלacula. רשי"ד כתוב בפירוש התורה, (ויקרא פ"ג, מ"ח) שעור שלא עשה בו מלacula מטהמא בנגעים. והקשה בהגבות מהרש"ם הא ברשי"ד לקמן (י"ב): ד"ה סככה מפורש, שדבר המטהמא בנגעים חשיב מקבל טומאה, שאין מסככין בו. אמן הרמב"ם (פ"ג מטומאת צרעת ה"ד) שעור שאינו מעובד, אינו מטהמא בנגעים. וכambil או בתורת כהנים תורייע (סוף פ"ג).

ח) גמי', דרב אכשורי מבשר. הקשה השער המלך לדעת הרמב"ם (עיין לעיל אות ה) שמספרש דברישא שהייה הסיכון הרובה בעין קציצה בלי ענווע, ובסייפה דקחני או שקצוץ מיררי שקויצץ ומגעוע. הא לרבע דבקצוץ דסייפה לא בעין נגעוע מוכח דברישא אין צרייך קציצה כלל. ועיין מה שתירץ. ובתשובות רבינו אברהם בן הרמב"ם (בתשובות לר"ד הבהיר כי"ח, כ"ט) כתוב, דאין הכי נמי מותניתין קשיא לרבע, וכיון דאותבוחו מברייתא המפורשת שלא כדבריו, לא חשו להקשות עליו גם מותני' שאין הדברים מפורשים בה. וביבלה עניינים אדרף (ט): כתוב, דבירושלמי איתא דר' אחא בשם ר' ז' ביאר את המשנה בשיטת הרמב"ם, ור' בא בשם רב מפרש לה, שקצוץ באופן שהיה בדעתו כשהadle להקוצץ, ומשום הכי ליתא לפסול דעתשה ולא מן העשו, וברישא אף שלא היה דעתו מתחילה להקוצץ, אם קצוץ מהני, כיון שריביה הספר עליין מהני לעין תעשה ולא מן העשו. [והרמב"ם סמך בזה על היירושלמי].

ט) דרב עמרם חסידא רמא תכלתא וכו'. רשי"ד ב"ה לפירושם ותוס' ב"ה דרב עמרם פירשו לסבר שלא הוי מצות עשה שהזמן גרמא. והקשה הפנוי יהושע דילמא סבר דהו מצות עשה שהזמן גרמא, ומכל מקום הטיל ציצית לטלית דאינשי ביתו, כמו שכותבו

יליך מינה ר' יהודה שאגד לולב מעכב והניחו בתימה. והרא"ה תירץ, אף אין אגד מעכב בפרה, מכל מקום בעין שיטלם כולם בידיו בבת אחת, ור' יהודה נמי מודה אין אגד דחווט מעכב בלולב, והוא אמר שאינו אגד פסול הינו שלא לquam בידו בלבד אלא בזה אחר זה, ורבנן מכשרי אפילו בכחאי גונא. והrintב"א הקשה עליו, אם כן כשהוגם מקשה כמוין אזלא הבריתא לולב מצוחה לאוגדו ואם לא אגדו כשר, נימא דר' יהודה היא ובאגוד חוט מיריר, דבריעבד כשר, דומיא דאגודת אוזוב. אלא על כרחך גם אגד חוט מעכב לר' יהודה. ותירץ את קושיות התוסט, דר' יהודה לא יליך מאгодת אוזוב דפירה אלא מאוגודת אוזוב דמצרים, והתם אגד דחווט מעכב. והיפה עיניהם ציין לירושלמי ביוםא (פ"א, ה"א) דעתא התם להדייא דאגודת אוזוב דמצרים נמי אינו לעיבובא, והוא דילפין לולב לעיבובא מאוזוב דמצרים שאינו לעיבובא, משום דבר המעבד למדר מדבר שאינו מעכב. (ועיין דף י"ג אות י').

יח) **תוס ד"ה** והבא, והוא אפילו בעבר וליקטן. העורך לנ"ר יישב קושיתם, בעבר וליקטן מילתא אגב אורחא קא משמען ל"ן דלא נפסל מדין מצוחה הבאה בעבירה, ועיין שם.

יט) גם, ענני כבוד היו דברי ר' אליעזר, ר"ע אומר סוכות ממש וכו'. במסורת הש"ס מציין דבторה בהנים איתא להיפך דר' עקיבא סבר ענני כבוד, ור' אליעזר סבר סוכות ממש. וכן הוא גם במכילה (פרשת בא על הפסוק ויסעו מרעמסט). אמן המהרי"ע חיות כתוב להוכיח כගירסת הגם, מדרתרגם אונקלוס על פסוק זה, כי במלות ענני"ו וכו'. ואיתא ב מגילה (ג'), אונקלוס תרגם מפי ר' אליעזר, הריש ר' אליעזר הוא סבר ענני כבוד היי.

כ) גם, מקיש סוכה לחגיגה וכו' אף סוכה דבר שאינו מקבל טומאה. **תוס בזחים** (ל"ז): ד"ה אלא הקשו דבכמה מקומות דרישין מלשון "סוכה" את דיני הדפנות, והכא לא דרישין דהדפנות נמי בעו למחיוי מדבר שאינו מקבל טומאה. וכן הקשו דלעיל גבי תעשה ולא מן העשי היה לנו למיטסל גם בדפנות. והניחו בקושיא. ורש"י לפקן (י"ב) ד"ה בשリン תירץ דהיכא דרישין דיני דפנות מ"סוכה" הוא מיתורא ולא ממשמעותא, ממשמעות סוכה קאי רק על סכך, וכן הוא בתוסט לעיל (ז'): ד"ה מחייב. אמן עין בירושלמי (בפרקין ה"ז) דריש מקראי שמותר לעשות דפנות מדבר המקבל טומאה. (ועיין לפקן דף י"ב אות ז').

כא) רשי" ד"ה כי חגיגה, כל בהמה לר' יוחנן גידולי קרען חז. רשי" (בעמוד א') בד"ה ואין גידולו פירש דאין גידולו מן הארץ, ואיןו מקבל טומאה, הינו עורות בהמה שמחוסרים מלוכה. ובהגחות החתום סופר (שם) העיר, על פי מה שביאר המהרש"ם בהגותו את דבריו) דר' יוחנן דבharma חשיבא גידולו מן הארץ, היכי משכחת לה דבר שאין גידולו מן הארץ ואיןו מקבל טומאה. ותירץ, ממשכחת לה בעורות דגים.

כב) **תוס ד"ה** מקיש סוכה, הכא מיתרי קרא וכו'. המזכה איתן מבאר דקשיא להו, היכי ילפין דסוכה דבר שאינו מקבל טומאה מhogiga, הוא חגיגה אי אפשר לקיימה בדבר המקבל טומאה, ואין דניין אפשר ממשאי אפשר. ועל זה תירצטו דהיקש וזה דסוכה לחגיגה,

לשמה אלא בקשריה ולא בתחيبة, וכוונת התוסט היא שבשעאן מן הכווצים ומן הגדרין החוטים כבר נקשרו לבגד שלא לשמה, אבל בשתוחב חוטים לבנק אין כאן חיבור לבגד עד שיקשו. ולפי דבריו אלו הוכיח דהקשרירה הראשונה היא עשיית הציצית. ועיין באות הקודמת.

דף י"א ע"ב

יג) גם, Mai Ariya משום תעשה ולא מן העשי, תיפוק לייה דמחוברין נינחו. הקשו הרא"ה והrintb"א ומוחבר עצמו מהיכא נפקא לנו לפסול, והלא גדולו מן הארץ ומוחבר ליכא עשייה כלל. ודודאי נפקא נמי מרכתי תעשה ובמחובר ליכא עשייה כלל. וקושית הגם' מפנוי של מוחבר לא בעין למימר "וילא מן העשי", דמתעשה לחוד נפקא לנו. אבל אי נימא שקצתן ולא ענען, שיר שפיר למימר ולא מן העשי, דאף על גב דעשה בו מעשה דקוציצה, מכל מקום אין זו עשייה גמורה אלא מן העשי. אמן רשי" במתני' (בעמוד א') בד"ה פסולה פירש, דמחובר נתמעט מגנץ ומיקבר שאינו פסולת. וכן כתבו התוסט לעיל (ט':) בד"ה הא.

יד) גם, מכל מקום תלאן ואחר כך פסק קשיא לרבי, קשייא. הרמב"ם (פ"א מציצית הי"ד) פסק בשםואל בגונא דתלאן בשתי כנפות בבת אחת וקשרין להלכתן, ואחר כך פסק ראש הHototim. והקשה הכסף משנה, דלבאורה יש לדקדק דודוקא בכחאי גונא יפסול, אבל בתלה בכנק אחת ואחר כן פסק החוטין יוכשר, כדי לאו הכי מי טעמא לא פסק לפסול בכחאי גונא וכל שכן בגונא דשתה כנפות. ואמאי הרי טעמא חדא לפסול, משום תעשה ולא מן העשי. ותירץ, דכתב כן משום דהgam' בגין מיררי בתלה בשתי הכנפים, ולרובותה דרב, אפילו היכי מכשיר, וכדאמרין בעמוד א' והוא תנוי שמואל הטיל לשתי קרנות בבית אחת וכו'. ודרך הרמב"ם להביא את הדברים כמו שעשינוים בgam'.

טו) גם, קשיא לרבי, קשייא. עיין ביפה עננים שכטב דלפי שיטת הירושלמי דאפיילו אלבאה דרב, בגונא דסיך במוחבר וקצתן, לא יוכשר אלא אם סיך על מנת לקוץן, (ועיין לעיל אות ח'), יש ליישב קושית gam', דמיררי בתלאן שלא על מנת לפסול. דבכהאי גונא לרבי נמי לא אמרין פסיקתן וזה היא עשייתן.

טו) **תוס ד"ה** דשלפינגו. דבריהם מבוארים יותר בתוסט' ריבינו פרץ דמתחלת הביבנו שקצתן למיררי אלא שעשה באופן שלא ניכר כל כך עשייה דידיחו. ועל זה הקשו אם כן מדאוריתא ודאי כשירה לרבי, וברבניתא משמע דפסולה מדאוריתא מקרא דתעשה. ותירצטו דהפסוק אסמכתה בעלמא. אי נמי מיררי במעורה בקליפה, ואף על גב דלכל דינוי הchorah כהאי גונא חשיב בתלוש, וגם הכא איןו פסול מדין מוחבר, מכל מקום כיוון דבעין עשייה להקשר הסוכה, לא חשיב עשייה עד שיקצצם למיררי מן האילן, ופסולה מדאוריתא.

יז) גם, ר' יהודה אומר אגד כשר שאינו אגד פסול וכו' יליך לקיימה מאוגודת אוזוב. הקשו **תוס לפקן** (י"ג) ד"ה מצוחה, הוא באוגודת אוזוב תנן במסכת פרה, דאפיילו לא אגדן כשר, והיכי

"ואמ" לא קאי אלא ארישא, אבל בהניחן ליבש ציריך לנענע. [אם נמנת תוס' (בעמוד ב') ד"ה אין מסכניין סברוי, דבهاי גוננא אין ציריך לנענע, ומכל מקום גרטוי במתניין ואמ' היו מותרות בשורתם (יס.)].

ו) מתניין, וכולן בשורת לדפנות. הראה"ה (לקמן כ"א: ד"ה מ"ט) כתוב דמייריש שאינו סומר הסקך על גבי הדפנות, שהרי אסור להעמיד סcker בדבר הפטול לטיכוך. ובritten"א בסוגיאן כתוב דמתניתין בפשטא, דשיiri להעמיד הסקך בדברים שאין איסורם אלא מדרבן, דבזה לא גورو משום מעמיד. עוד כתוב, בדברים הפטולים מן התורה לא גورو אלא אם כן דרך בני אדם לסקך בהם. שם. עיין לעיל דף י"א אותן כ', מה שהובא מהירושלמי דיליף ז' ש. ר' יוחנן לעיל דפ' י"א אמר מושם מהר' יוסי ד"ה הא מקרא דעושים דפנות מדבר המקביל טומאה. כן הוא לפניו בירושלמי, וכן העתיק הבעל המאור (ו': מדרפי הר' יוסי סוף ד"ה הא דתנה) ועוד ראשונים. אך האור זרוע (רפ"ט) העתיק בשם דוקא בחבילי קש, עצים וודרים שפטולים לסקך מדרבן. וסיטים שלפי זה היה צריך להזhor שלא לעשות הדפנות מדבר המקביל טומאה, ושאין גידולו מן הארץ. וכן הובא ממשמו בהגהות אשר"י (סימן כ"ג). והשפט אמת הקשה עלייו הדירושלמי התם קאי כר' יאשיה דאמר לעול (ז': דופן איקרי סוכה, ואנן מסקין התם דדופן לא איקרי סוכה. והניח בצריך עיון].

ח) תוס' ד"ה חביבי, דאין חביבה פחותה מכ"ה קנים. וכן פסק הרמב"ם (פ"ה מסוכה ה"י). והראב"ד שם השיג מדאיתא ללקמן (י"ג). אין אגד פחות משלשה. וכדריפריש"י התם דמייריש בין לעניין חביבה לסקך ובין לעניין אגדות אזוב. וכן דעת הר"ן (ו': מדרפי הר' יוסי ד"ה מתניין). ורבינו מנוח (שם) פירש דעת הרמב"ם לחוק בין חביבה לאגודה. והרא"ש (סימן כ"ד) כתוב דהגם' ללקמן מيري באפקותא דדיילא ודוקרני דקני, שיש בהם קנים הרבה, והוא כמו חביבה שאדם מביא מן השדה, ודוקא בדידחו אגד בשלש מיקרי אגד.

ט) גמ', והחותט בגדריש וכו' משום גזירות אוצר ליבא. פירש רשי"ז ב"ה וחוטט וכו' מי לא מצינן וכו' דאפיילו סתר הכל כלפי מעלה וכו'. והרא"ה פירש דמשבחות לה בגין שעשאה מהתילה לשם צל. ולפי זה גם בתירוץ הגמ' דבחוטט בגדריש ליכא אלא איסור DAOРИיתא ולא גזירה דרבנן, רשי"ז פירש כיון שתיקון המעוות כל שכן שלא יועות. והרא"ה לשיטתו פירש, דליקא למיגור שיעשה גדייש לשם כל כיון דהוא מילתא שלא שכיחה.

ו) רשי"ז ד"ה אמר רב אשי, מקשין אדרבי יעקב. מבאר המהרש"ל דודאי אין כוונתו דמקשה אדר' יעקב עצמו שאמר ולא ידענא הי מינייהו וכו'. אלא אדר' יוחנן שאמר ר' יעקב משמו, דחדא משום אוצר וחידא משום ולא מן העשי.

יא) רשי"ז ד"ה משום תעשה וכו', DAOРИיתא וכו' שלא נמלך עליהם לסקוכ. כתבו בהגחות ר' יא חבר, הר"ש מדעסי, ומראה כהן. נדרש לגOTOS "ונמלך" או "ואם נמלך" דהרי נמלך הוא לשון

קרא יתירא הוא, דין זה הוא קרא דלעיל, והיכא דההיקש מיותר ד寧ין אפשר משאי אפשר, כדמותנו בשבת (ס"ח):, אליבא דר' יוחנן דאמר על כרחק הקישן הכתב.

דף י"ב ע"א

א) גמ', רב חסדא אמר מהכא צאו ההר וכו'. בתוס' רבניו פרץ ביאר, דין זו ילפotta בפני עצמה, אלא דפסוק זה מגלה על קרא דמגנער, דציריך להיות פשוטה דוקא, דכתיב והבאו עלי וגוי ועלוי. וגויו.

ב) תוס' ד"ה בפסולת, ר' יוחנן וכו' מפרש בירושלמי דין כדעתיה וכו'. העורך לנר פירש שתוס' הביאו להירושלמי, על מנת לישב לר' יוחנן, אמראי איצטריך קרא דבאספרק לר' אליעזר, כיון דaicא למילך מענני הכבוד. [ועיין שם שכטב להוכיח דקרה דבאספרק נאמר רק לרבי אליעזר, לרבי עקיבאaicא למילך חגיגה, וליבא לאקשוי לדידיה اي מה חגיגה בעלי חיים, כיון דהוא סובר כרבי יהודה (לקמן לו): דין מסכין אלא בד' מינין, ולדידיה כתבו התוס' (שם ד"ה ר' יהודה) دائ' אפשר להקשوت اي מה חגיגה].

ג) תוס' ד"ה אמר רבי זира, ותימה וכו'. ותירצטו היפה עניינים והרא"ס הורוויז, דרבי ירמיה ילך מגנער ומיקבר בעירוף אחת הילפותות דלעיל מעננים או מההיקש לחגיגה, ומעננים בלבד לא ילך דסביר כר' יוחנן דעננים מלמעלה, או מהגינה בלבד לא ילך دائ' מה חגיגה בעלי חיים וכו', ועל זה סבירא לייה דמגלה קרא כולה מילתא מגנער ומיקבר כדרבין, אבל מביניהם ודאי נפקא שפיר.

ד) מתניין, וכולן שהתירין בשורת. כתוב בספר המכתר דנהליךן אי לאחר שהתיריןBei גם נגענו בدلיל (י"א). גבי הדרלה עלייה את הפגן. ובטעם השיטה דלאBei עניינו כתוב ב' טעמי. א'. כיון דחביבין שרים מצד עצמן ולא נאסרו אלא משום גורת אוצר כմבוואר בגמ', אין זה משום תעשה ולא מן העשי. ב'. התרתן להשיבא מעשה, ואף דקצת אילן לא חשיבא מעשה, שאני הכא דפטולו משום גורת אוצר ובהתרה גלי דעתיה DIDU דלא חזוי לסקך. ומשמע מדבריוadam הניח את החביבות ליבשן וعصשו נמלך לסקך בהם, דבכהאי גוננא פסולה מדוודיתא כמבוואר בגמ', לכולי עלמא ציריך לנענע כשמתרין. אמן רבינו מנוח (פ"ה מסוכה ה"י) והritten"א, כתבו, דאפיילו אם הניחן ליבש, מתרין ואין ציריך לנענע דהתרה هو מעשה. וכן משמע מדברי הרמב"ם בפירוש המשניות. וכן דעת התוס' (בעמוד ב') סדר' אין מסכין.

ה) שם. הקשה הרש"ש הוא כיון דקאי על מאיד דסליק מיניה לא שירק למיתני וכולן, וכדראמרין בריש חולין (ב'). והביא שהר' יוסי והרא"ש גרסו ואם התירין בשורת, ושכנן הגירסה בירושלמי. והחשק שלמה כתוב דבגרסאות אלו יש לתלות המחלוקת (שהבא באות הקודמת), אם הניח חביבות ליבש ואחר כך התירין לשם סוכה, אם ציריך לנענע. دائ' גרטין "וכולן" אתה לרבות כהאי גוננא שלא נזכר במתניין דמהני נמי התרה גרידא. ואילו גרטין

על דבריהם, דהא בהדייא איתא בחולין (כ"ה). גולמי כל' עז טמאין. והר"ש מדעסוי כתוב לישב קצר, על פי מה דאיתא התם שבמהוסרין חטיטה טהוריים. ואולי דימנו התוט' החיצים נקבות למוחוסרין חטיטה.

(ז) Tos' ד"ה מהו דתימא, משמע וכו' וקשה לפירוש הקונטרס וכו'. בעורך לנר ובהגחות דברי נחמה כתבו לישב דעת רשי' כתירוצים על הרמב"ם עיין לעיל אות י"ד.

(ח) בא"ר, ולפירושוอาทא מסקנא דשמעthin בר' אליעזר. הקהילות יעקב (סוכה י') הקשה לדעת הרמב"ם שפסק דבית קיבול העשו למלאות לא שמייה בית קיבול (עיין את י"ד), הא הוא עצמו פסק (בפ"ג ממוקאות ה"כ") שכדור ואימום מקבלים טומאה. ולפי מה שחייב העורך לנר (עיין באות ה"נ"ל) בין קודם שנתמלא לאחר שנתמלא, הרי כדור ואימום מירוי גם כן לאחר המילוי. וכותב ذעריך לומר שכדור ואימום אין הדרך למלאותם בדוחק אלא ברגעון, ובاهאי גוננא לא חשיב בית קיבול, וכמו שכותב המאריט בסנהדרין (ס"ח).

(ט) גם, סכבה בגיןצוי פשtan פסולה. רשי' ד"ה בגיןצוי פירש מפני שרואהיה ליטמא בונגעים. והרמב"ם (פ"ח מסוכה ח"ד) פירש מפני שנשתנית צורתו וכאליו אינו מגידולי קרקע. ומאור הפנוי יהושע, דלא ניחא לה לפרש מטעם טומאת נגעים, משום דסבירא ליה בתוס' בר"ה בגיןצוי דמפרשי, שקדום טויה אינו מקבל טומאה, ולא ניחא לה בפירוש התוט' דגוזו ביה רבנן. והראב"ד השיג עליו וכותב, טעם שלישי, מפני שרואים ליתן אותם בכרים וכסתות והרי ההן מקבלין טומאה על ידי דבר אחר. והקשה עליו במיגור משנה, אם כן חיצים זקרים נמי יפסלו לסכך כיוון שרואים להתחבר עם הבROL ואו הם מיטמאין מדין יד לבROL. והרא"ה פירש טעם רביעי, דאן בעין פסולת גורן ויקב, בגיןצוי פשtan יצאו מכלל פסולת, כיוון שנגמרה מלאתן. ובאייר הריטב"א דהוא פסול דרבנן. ועין בכורי יעקב (תרכ"ט, א') שנסתפק אם מותר לסכך בניר העשו מגידולי קרקע, שהרי אינו מקבל טומאה. וכותב דלטעם הרמב"ם יהא אסור כיוון שנשתנית צורתו אין שם גידול קרקע עליו. וויש לעין דיפסל גם לדעת הרא"ה.

(ב) גם או דילמא תרי ולא דיק נמי הוושני קרי ליה. הרוי"ף (ז'). מדפי הרוי"ף פסק, דכל זמן דלא דיק ולא נפיץ קריו הרצני. ומבראים הריטב"א והר"ן דזה החמיר בדרתי ולא דיק, משום דסובר שעיקר פסול בגיןצוי פשtan מdrvben, דמדאוריתא אינו פסול אלא טווי, וכמו שכותבו התוט' בר"ה בגיןצוי, וسفיקא דרבנן לקולא. והקשה הקרבן נתגנאל (סימן כ"ד אות ב'), אם כן היה לו להקל גם בהושני דהינו דיק ולא נפוץ, דרי' יהונן נסתפק בהו. ותירץ, דלא מקילנן בספיקא דרבנן אלא היכא דחוינא פלוגתא דתנאי, אבל היכא דמספקא לנו Mai אמרה בה קמאי אולין לחומרא, כמו שכותב בಗליון המרדכי בפרק החולץ (שלטי הגבורים אותן ד'). וכותב דלפי זה הוא דהיקל הרוי"ף بلا דיק ולא נפוץ, ולא החמיר מהαι טעמא, משום ספק ספיקא.

(כ) רשי' ד"ה סכבה בגיןצוי פשtan, שכן ראייה ליטמא בונגעים

שנשתנה כונתו מעיקרא. ובערוך לנר כתוב שלא נמלך לאו דוקא, אלא כונתו שלא עשה מעשה לסייעו.

דף י"ב ע"ב

(ב) Tos' ד"ה אין מסכין, דידייבך נמי לא מהני מדרבן. בירושלמי (בפרקין ה"ט) מבואר לפי הගירסת הראשונה בקרבן העדה, ופירושו ד"ה ומ שני יש בה, דבאיסור דרבנן משום גזירות אוצר אינו פסול בדיעבד.

(ג) גם, נקבות פסולה. הקשה הקהילות יעקב (סוכה י"ט) הייך חיצים מקבלים טומאה אפילו בשיש להם בית קיבול, והוא פסק הרמב"ם (פ"ה מכלים ה"ז) שקרן [שיש לה בית קיבול] שהוא משתמש בה פעם אחת ואחר כך משליכה אינה מקבלת טומאה. הרוי של ידי תשמש של פעם אחת לא נחית עליה תורה כל' לקבלת טומאה, והכى נמי חז, הלא אינו עשוי אלא לשמש של פעם אחד. וכותב דשמא יש לומר שהיה דרכם ללקט החיצים אחרי שנשתמשו בהם כדי לשמש בהם פעם שניית, כדמותו בunner יהונתן (שמואל א' כ"א, ל"ו - ל"ח).

(ד) גם, מהו דתימא בית קיבול העשו למלאות לא שמייה קיבול, קמשמע לן. הרמב"ם (פ"ב ה"ד ופ"ג ה"ג מכלים) פסק דבית קיבול העשו למלאות לאו שמייה בית קיבול וטהור. ותמה עליו בשוו"ת הרשב"א (א', קצ"ה). ובמיוחסות לרמב"ן רט"ז) דבסוגיא דידין מוכחה דשמייה בית קיבול. והשבות יעקב (א', ל"ג) הוסיף, דהרמב"ם גופיה פסק (בפ"ה מסוכה ה"ה) דין דתימא באה"ד, בין ונדחק לחלק, כמו שכותבו התוט' ד"ה מהו דתימא באה"ד, בין העשו להתמלאות לעולם או שלעתים מוציאים ממנה את המילוי. ובחייצים הדרך להוציא מהם את הבROL ומשום הכל' היו בית קיבול. וכן כתוב בספר המכתם בסוגין בשם יש מפרשים, וכן כתוב להכريع המאריט. ובנודע ביהודה (קמא, יו"ד צ"ו) כתוב להכريع דמודאויתא טהור דלאسميיה קיבול ומדרבן טמא. והעורך לנר כתוב, דהכא לענין סיכון מירוי קודם שנתמלא החץ על ידי הבROL, נדים כבר נתמלא פשיטה שמקבל טומאה דהוי יד לבROL], וכל' חשיב בית קיבול, אבל הרמב"ם מירוי אחר שכבר נתמלא ונתבטל בית קיבולו. ובהגחות דברי נחמה כתוב שכך משמע מדברי השלטי גבורים (ו': מדפי הרוי"ף אותן ג' בשם ריא"ז). והקהילות יעקב (סוכה י') הקשה, הא איתא בכלים (פט"ו מ"ה), דבית קיבול שלא נעשה לשם קבלת, לאו שמייה בית קיבול. ואם כן בית קיבול קודם שנתמלא נמי לא חשיב עשו לשם קבלת. ותרץ, דגם לאחר שנתמלא, משום שאינו מיטלטל מל' ורין, דאיינו עשותו להטלטל ריקון, אלא מלא.

(טו) Tos' ד"ה בנקבות, קצת תימה וכו'. בתוס' הרא"ש תירץ, דלפעמים מוריין בחיצים אלו גם بلا ברול, על כן לא הו גולמי כלים.

(טו) בא"ר, ה"ל גולמי בלי עז דעתהורים. בהגחות פורת יוסף תמה

בידי שמיים לא מיחלף באורך. ודעת הראב"ד (בhashgachot על בעל המאור, א'), דהא אמרין הכא אגד בידי שמיים לאו שמייה אגד הוא עיקר הדין. ואזוב שלא חתכן ואגון כשר, משום דאין אגד מעכט באגודה אזוב, [כุดעת תוס' הנ"ל]. אלא שהקשה לאידך גיסא, כיון דאגוד בידי שמיים לאו שמייה אגד הרוי חשיב כולה כחלה, ובן גבי אגודה אזוב אמאי איינו מעכט, הא מדורייתא אין כאן אלא אזוב אחד, ואנן בעין לכל הפחות שניים לעיבובא. ותירץ, דכיוון דבידו לחתכן אמרין מחוסר החitor לאו מהחסר מעשה, והו כחתוכין ולא אגודים, גבי אזוב כשר בדיעבד, ובגי סוכה כשר לסייעך.

ג' גם, ולא אזוב כוחלי. בעורך (ערך כחל' ג') פירש שהוא מין אזוב שיש בו צבע כמו כחל. והרמב"ם בפירוש המשניות (נוגעים י"ד, ו')

פירש שכוחלי הוא שם מקומ או מדינה. [ועיין קדרושין טו]. ד) גם, כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה וכו'. רשי' בפירוש התורה (שםות י"ב, ח') ביאר את הפסוק "על מצות ומרוריהם יאלחו", דכל עשב מר נקרא מרור. ונראה מדבריו דכל ירך שהוא מר כשר מדורייתא למרור. וכן כתוב לדינא במנגאי מהרא"ק (מנハג של פסח), שאם אין לו מנייני מרור המוזכרים במשנה בפסחים, יקח איזהו עשב מר ויברך על אכילת מרור. והמגן אברהם (תע"ג, ט"ו) הקשה, הא מבואר בסוגין שאפילו מרירותא [שהיא מהמשת מנני מרור], אם יהיה להם שם לווי, אין יוצאי בה ידי חובה, וכל שכן שאור עשב מר. וכותב, דיש לומר דאף רשי' שפירש לתיבת מרור - כל עשב מר. לא נתכוין אלא לפירוש התיבה. אבל אין יוצא ידי חובה, אלא באותו שנקראו מרור בשעת מתן תורה, והם חמישה מנייני מרור שמנו חכמים.

ה' גם, והאי דקרי להו מרירותא דאגמא משום דמשתכח באגמא. בהגחות דברי נחימה מעיר דלאורה גם אזוב יין וכבל הנר, והוא נמי אזוב סתם, ורקי להו הכלמי שמיים דמשתכח באוטם מקומות. ואינו כן, אלא שלמינים אלו קוראים בשמות אלו בכל מקום, וגם בארץ יין קורין לו אזוב יין, דזהו שם המין. אי נמי, הא דאמר רבא גבי מרירותא דאגמא לטעמא דמשתכח באגמא, איינו משום דהיא הסיבה להכשרם. אלא דמוכחה שאיןם מין אחר בעצם, דבעצם שמן מרירותא ולא סוג אחר. אבל אזוב יין וחברותיה, אף דקרי להו הכלך חשיב ליה שם לווי.

ו) Tos' ד"ה משום דשביחן וכו', באה"ד, מ"מ מודה הרבה דהא וכו' מכשירין עייז דבאלא. פירש מהרש"א דאף על גב דההט לא נזכר לא אוקימטה דאבייל וא דרבא, ואם בן מנין לתוס' דאבייל מודה לרבע, דילמא רבא מודה לאבייל. וביאר דלומר שם את האוקימטה של אבייל דלא נשתנה שמייהו מקודם מתן תורה הוא חידוש, והיה אבייל ציריך לאמרו, אילמלא שמודה לרבע. אבל לומר שם באוקימטה דרבא, [דנקראות עייז דבאליל על שם שמצוות התם], ליכא חידוש.

ז' גם, שנים מחלוקת ר' יוסי ורבנן. הקשה הגאון רבי עקיבא איגר בגליון הש"ס, כיון דאין אגד מעכט בפרה כדאיתא במתנית' דפרא

וכו. הרاء"ם הורוויז מעריך, לדמן אמר סוכה דירת קבע בעין, הרי הסוכה עצמה מטמא בגיןם כדיין בבית. וכותב דין הכה נמי, ולהאי מאן דאמר דברים הרואים ליטמא בגיןם בלבד איןם נפלסים.ammen הקהילות יעקב (סוכה י"א) הוכיח, דכל בית שנפחת וסicker על גביו, מיטמא הסכך בגיןם אגב הבית, ומכל מקום תנן לקמן [י"ז]. בית שנפחת וסicker על גביו כשרה. ועל כרחך דכש מקבל טומאת נגעי בתים איינו פסול. או מפני שגם פטולות גורין ויקב עצמן מקבלן טומאה בכחאי גוננא, או מפני שבוה אין הסכך מקבל טומאה מחמת עצמו, אלא מחמת הבית. דין נגע מטמא בסכך עצמו, משום דברענן שיראה באבני ובKirurot Dokor.

כב) Tos' ד"ה באניצי, באה"ד, אבל קשה דבמס' נדרים וכו' שמא שערכה נאה וכו'. בתוס' ראי' איתא לאדרבא ר"ת הביא ראייה לדבריו מותם, והוא מום בשיער כסדרומה לאניצי פשתן, והיינו כשהוא רומה לפשתן טווי. ודוחו דאינה ראייה, כיון דאף שיער לקוי דומה לפשתן שאינו טווי. [ונראה שבתוט' שלפנינו נשتبשה הගירסתא].

כג) בא"ד, והוא דלא קאמר ר' שמעון ב"א וסומכוס ור' מאיר אמרו דבר אחד וכו'. וביאר מהרש"א, דבשלמא לר"ת ניחא דריש"א מיيري לענין סיכון בפשתן, ופלוגתא דרי' מאיר ור' יהודה לא מיيري לענין סיכון, אלא לעצם דין טומאת נגעים, ולא הא בהא תליא. אבל לפירוש השטא דהא בהא תלייא פריך שפיר דלימה דכוללו אמרו דבר אחד.

כד) גם, בשוחרי וכו' מ"ט ביאר רשי' ריחיינו וכו'. כתבו הרויטב"א, והרין [ו']. מדפי הרוי"ף ד"ה שוציאי דמסתברא, דמהאי טעמא פטולין אף לדפנות.

דף י"ג ע"א

א) גם, שביק לחיו ונפיק. הרמב"ם (פ"ה מסוכה ה"ב) והרא"ש (סימן כ"ה) כתבו, דבחני דעתו לסכך בהן דילמא שביק לחיו ונפיק, אם סicker בהן בדיעבד יצא ידי חובה. ובביבורי יעקב (תרכ"ט, כ"ה) כתוב דמלשון הרמב"ם מדויק לכואורה, דאיפלו עדין לא ישב בה, אם כבר סicker בהן מותר לישב בה אפילו לבתילה. אבל מהרא"ש משמע, דודוקא אם כבר ישב בה בדיעבד יצא ידי חובה, אבל בשעדין לא ישב ודאי דמחויב לסכך בסכך אחר ולא לישב בסוכה זו. והנich בספק.

ב) גם, אגד בידי שמיים לא שמייה אגד. הבעל המאור [ז'. מדפי הרוי"ף ד"ה אמר רב גידל] הקשה, דבמסכת פרה (פי"א, מ"ט) Tânן גבי אגודות אזוב שאזוב אחד שיש בו ג' קלחין, מצוה לחתכו לשלהše חלקים ולאוגדו, אבל אם השαιרו במוות שהוא כשר, אם בן חזין דאגוד בידי שמיים חשיב אגד, להכשירו על כל פנים בדיעבד. ולודעת בעל המאור, אגד מעכט באגודות אזוב ודלא בתוס' ד"ה מצות]. ותירוץ, דודאי מדינה אגד בידי שמיים שמייה אגד, אבל לגבי סיכון בחבילה דאסטור דרבנן הוא הקילו לומר דלאו שמייה אגד. והרין [שם ד"ה שוציאי] הוסיף טעם, כיון דאגוד

הمعدנים ולא התיר بذلك, דלרבות הונא בריה דרב יהושע שרי כיוון שאין הקשר שבצד הדק חזק כל כך שיתקיים אם יטلطלו החבילה. ולרב פפא גם בזה אסור עד שיתיר משני הצדדים, ומכל מקום קא משמען לן שאף על פי שהם מונחים עוד זה על זה ונראים כקשורים אין בזה איסור מאחר שהותרו הקשרים. והב"ח (תרכ"ט) כתוב דהරין לא ניחא ליה בפירוש רש"י דאי בדבריו, לא שיר לאסטור ממשום חביבה, כיון שלא דמי כלל לחביבה.

יב) גמו', כל אגד שאינו עשו לטلطלו לא שמייה אגד. פירוש רש"י בד"ה דשתיו להו, מהTier רashi החוט, ובדר' שאינו עשו, כיון זה וכור' הוא ניתק מלאיו. הרוי דלשיטתו גם אליבא דרב הונא בריה דרי' יהושע בעינן שהיה הקשר ניתק מלאיו. והריא"ה והריטב"א, כתבו דחוינן מסווגין לדאסטר בעינן אגד העשו לטلطלו, ואגד שאינו עשו לטلطלו בו איינו אגד. ומשום הכי מותר לשכך בקניהם סדרורים שקשורים זה בזה, דהקשר לא נעשה על מנת לטلطלים בו. וביתר ביאור כתבו בפסוקי הריע"ד ובפסוקי הריא"ז (והובא בשמו שלטי הגבורים ז'). מדפי הריע"פ, אותן ב') דמהאי טעמא, מותר לשכך במחלצות העשוiot לשיכור, אף שהם ארגזים וגודים, דאי שיר בהו גזירות חביבה. וכותב הב"ח (תרכ"ט) שהם פירשו דרב הונא בריה דרב יהושע פלוג עיקר דינא דרי'ABA שהצעריך בעריפי דאורבני להתריר ראשית מעדניים שלהם, ואיהו קאמר דאפילו לא התריר כלל שני, כיון דאי שיר קשייתם כדי לטلطל הקנים בהם לא שיר בהו גזירות חביבה. [ובעיקר דין סיכון במחצלת עיין לקמן י"ט, ב' במשנה] והשפט אמרת לעיל במתנית' הריטב"א בסוגין, וכותב שאין טumo מובן. ואולי אישתמייתיה דברי הב"ח.]

יג) גמו', מביאין את הטומאה. עיין רש"י ותוס' (ד"ה ירקות) דמדאוריתא חוותין מפני שאין מחייב טומאה [לרש"י מפני שאין מאכל אדם, ולהט"ס מפני שלא הוכשרו]. ורבנן הוא דגוזר בהו. וכותבו Tos' דעל ברוח מדרבנן הוא דאי מדאוריתא אין חוותין, היאך מביאין את הטומאה. אך עיין בתוס' ריע"ד ובמאירי שגרטו "אין" מביאין את הטומאה ואת חוותין בפני הטומאה, וכותב הריטב"א דלא ניתא זו מדאוריתא כמן דליתנהו דמי לא לעין הבאת טומאה ולא לעין חוותה בפני הטומאה.

יד) גמו', ופותחין בסוכה משום אויר. כתוב הריטב"א דלפי מה שהזכירו התוס' מדרתניתא "מביאין את הטומאה" דזה דאי חוותין בפני הטומאה הוא מדרבנן, אם כן גם לעין סוכה אין פסולן אלא מדרבנן, אך לפי הගירסת ברישא "אין מביאין את הטומאה" (עיין באות הקודמת), אם כן מדאוריתא כמן דליתנהו דמי וגם לעין סוכה פסולן מדאוריתא. ועיין באות הסמוכה.

טו) גמו', כיון דלכוי יבשי פרבי ונפלוי כמן דליתנהו דמי. כתוב הרין ז'. מדפי הריע"פ ד"ה גרסוי דמינה נשמע, אבל דבר העשו להתייבש בתוך שבעה, עד שתהא חמתו מרובה מצילתו, פסול אף שעדיין צילו מרובה. ועיין ברמב"ם (סוכה ה', ג') דפסולין לסיכון אפילו בדיעבד, והקשה רבינו מנוח הא במסכך בהזומי

(פי"א מ"ט), אם כן מנא לן דרבנן בשניהם מקרי אגד, דילמא לא מיקרי אגד עד שייהיו שלשה, ומכל מקום איינו מעכב דעתיך האגד איינו מעכב. והרש"ש כתוב, דבלאו הכי קשה כיון דהנוריה שוה דפרה מאזוב דמצרים הוי אסמכתא בعلמא, כמו שהביא הגאון רבינו עקיבא איגר בשם הכסוף משנה, אם כן מנא לו רבנן, לפטול בדייעבד איזוב דפרה בפחות מב' קלחים הא לא נאמר בו מניין וגודה. ומאמי גרע קלח אחד דמעכב טפי משלשה שלא אגדן דאין מעכב. אלא על כרחך דלענין מנין הקלחים הוי גזירה שוה גמורה. ומניין הקלחים בפסח מצרים נלמד מלשון אגודה שנאמר שם, הרוי שאגד לרבן הוא בשניהם, אלא שלגביה האיגוד בעצמו סבירי דלא ילפין גזירה שוה לעכב.

ח) תוס' ד"ה בשלש, באה"ד, ובפ"ק דברכות לא משמע בן וכור' העורק לנור הביא שרשי"פ פירש באבות, וזה דילוף חמישה מבקרב אלקים ישפטו איינו, שלא בתוס', אלא שבקרוב אלקים היינו בו בבית דין, והם שלשה עם שני בעלי הדין הרי חמישה. ולפי זה לא קשה מברכות, דbabות דמיורי בעינן תלמוד תורהמנה גם את בעלי הדין, אבל בברכות דמיורי בדיין ממש מנה דוקא את הדיינים. ט) תוס' ד"ה מצות איזוב וכו', באה"ד, קסבירי דמאזוב לאיזוב נאמרה וכו'. הקשה המלה הרועים נימה דקייבלו מרבותיהם לילוף גזירה שוה דלקיחה פורה מצרים. ולא קיבלו לילוף לובל מצרים. ותירץ, זהה דברען לקיבלו מרבו דוקא לצד צד המלמה, אבל צד הלמד אדם דין עצמו. ומשום הכי אם קיבלו דלקיחה מצרים באה ללמד בגזירה שוה, היו למדים ממנה גם לובל.

ו) בא"ד, ותימה דאי גזירה שוה היא וכו'. עיין לעיל דף י"א, אותן י"ז שהבנוו תירוצים על קושיותם. והריא"ד (בהתשובות על בעל המאור ז'). מדפי הריע"פ אותן מתרץ, דגבוי לובל דילפין מצות המאור ז'. והבעל המאור (ד"ה אמר רב גידל) פלייג על תוס' וביאר להתחילה. והבעל המאור דילפין לא אגדן כשר, מיררי דוקא באיזוב שיש בו ג' קלחים, ומשום דנחשב מעיקר הדין כג' חלקים אגודים (עיין לעיל אותן ב'). [והגאון רבינו עקיבא איגר (בחודושים שננדפסו בקובץ מפרשים שהובצתה תפארת התורה) תירץ דלענין איזוב דפרה ילפין רק את השיעור הרואין לאגד, אבל בלובל לא שיר למילוף שיעור, על ברוח ילפין דאגודו מעכב. ועיין שם עוד. וזהו כעין תירוץ הרש"ש לעיל אותן ז' על קושיותו בגלויון הש"ס, דבודאי לפי זה ילפין שפיר שיעור אגד מרבן דחתם].

דף י"ג ע"ב

יא) גמו', הני צריפא דאורבני. עיין פירוש רש"י. והרין ז'. מדפי הריע"פ ד"ה הני פירש, שצראפָא דאורבני הם חבילות שעושים מערבה, וראשיהם היגסין לצד אחד וראשיהם הידקין לצד אחר. וקורשין אותם בשני ראשייהם. הקשר שבראש הגס הוא הנקרא ראשי מעדנים ונחלקו רב פפא ורב הונא בריה דרי' יהושע אם התריר

באהלות, שורעים וירקות המחוורין לא מביאין ולא חוצץ, כדהביו התוס' לעיל, וממאי עלו מאיליהן ממעtin בחלון. התוס' בבבא בתרא (ב.) ד"ה שעלו, חילקו בין אהל למיוט בחלון. דלאה אל בעין דבר שאיןנו נוע וננד ברוח, אבל למעט בחלון [שלא יהיה בו פותח טפח], מה איכפת לנו אם מתגעגע. והתוס' ר"ד בבבא בתרא (שם) תירץ בשם ר"י, דשאני עשבים משאר ירקות דדמיין לתבן שטומתין בטוב.

(ב) גם, אם פסולת מרובה על האוכלין בשירה. בהשובה רבינו אברהם בן הרמב"ם (כ"ט) הביא שרבי דניאל הبابלי הקשה על דברי הרמב"ם (פ"ה מסוכה הי"ג) שסקך פסול אין בטל ברוב, מדאיתא בסוגין שמיוט ואוכל שהוא סכך פסול, בטל ברוב סכך כשר. ורבינו אברהם השיב לו, דהכא בטל ברוב משום דין כונתו לסכך באוכל אלא בפסולת בלבד, ומה שכותב הרמב"ם שאינו בטל הינו כשדעתו לסכך גם בסכך פסול. כגון הדלה עליה את הגפן דלעיל]. ובקהילות יעקב (סוכה ט') תירץ, על פי מה שביאר, הרמב"ם מודה בפסול העשה ולא מן העשי דבטל ברוב (עיין לעיל דף י"א אות ה'), ויש לומר דהכא פסול האוכל ממשום העשה ולא מן העשי, על פי מה שכותבו Tos' ד"ה אם (בתירוץ השני), שהאוכלין בטלים מקבלת טומאה כשמסקך בהם, אלא שמכל מקום פסולים משום העשה ולא מן העשי, כיוון שבשעת סיכון היו מקבלי טומאה. וסיים שמצוין הדברים מרווחים באור שמה (פ"ה מסוכה הי"ב).

(בב) גם, עד שיוו קשין מרוביין על היהדות ועל האוכלין. בקובץ שמוות (לר"א יו' חולין נ'ח) חוקר בגדר טומאות יהודות, אם היה עצמה בטלה לאוכלין ונטמת, או שהיד מביאה טומאה לאוכלין, דהנגיעה ביד חשיבא לגעה בגוף האוכל. והוכיח מסויגין דפסלין נידות האוכלין לטיכון (בשותורת יד עליהן), ועל כרחך דהם עצם מקבלין טומאה. ולבטוף הניח בצריך עיין.

(כג) Tos' ד"ה דלא ליבדרן, בא"ד, ו/or' שיכבידו ראש שבלין על הקשים וכו'. הקשה בהגחות דברי נחמיה הרוי נמצאת שמעמיד את הסכך בדבר המקובל טומאה, ואסור (עיין רמ"א תרכ"ט, ז'). וכותב לצריך לומר שדעת Tos' דין אישור להעמיד בדבר המקובל טומאה, וכבדעת כמהו הראשונים. וואולי אפשר לומר, דכוונת הי"מ דהשלבים יכובידו על הקשים שלא יעופו ברוח שאינה מצויה, דלא חשיב מעמיד. (וכענין זה איתא בחזון איש קמ"ג, ב' ד"ה ולסמור). (י.ס.).]

(כד) Tos' ד"ה אם פסולת, בא"ד, והכא בשלא עשה בהן שניינו מעשה כדמותה בתיר הכי וכו'. העיר מהרש"א הורי הגמי מתרצת על קושיא זו דמיירי שבטשן, והינו מעשה, ואם כן אמרاي באוכל מרובה פסולת. וביאר, דבטשן חשיב שינוי מעשה לגבי היהדות, ולא לגבי ראשי השיבלים שהם האוכל.

דף י"ד ע"א

(א) גם, הכא למאי חזיא, חזיא לכוי סתר למנקט فهو בגיליוו. העיר הר"ש מדעסי. דלא משני דחויא של ידי שמחוורין ראשי

והיגי דעתרי טרפייהו פסק הרמב"ם דכשירה בדיעבד (עיין לעיל אותן א'), ומאי שנא. ותירץ דהתם העלים נופלים והגביעלים נשארים, מה שאין בכך כדי לא משתייר מיניהם מיד. ובבפט' משנה כתוב דהתם גם אחר נשורת העלים צלחתם מרובה מחמתם, אבל הכא שיבלו לממרי פטולין בדיעבד. ועיין בלבוש (תרכ"ט, י"ב) שכותב, דאיינו אלא מדרבן, שגורו שם לא יוכל לעשות סוכה בתוק ה חג ויבא לידי ביטול מצות סוכה. והפרי מגדים (שם אש"ל אברהם י"ג) כתוב לכךadam עשו להתיישב וליפול לממרי פטולו מדאוריתא, אך אם יתיישב עד שתהא חמתו מרובה מציתתו איינו פטול אלא מדרבן. והרש"ש כאן, כתוב דפטול זה מדאוריתא, משום דבעין סוכה הרואה לשבעה כדאיתא ל�מן (כ"ג). ועיין באות הקודמת שכבר דין בזורה הריטב"א בסוגין ותלה נידון זה בගירסאות בסוגין.

(ז) Tos' ד"ה יroke, בא"ד, ומיהו מדאוריתא חייצי וכו' דלאו מאכל אדם נינחו. הקשה הפנוי יהושע אין אפשר לומר דלאו מאכל אדם נינחו הא רחמנא קרייה אכילה, דכתיב על מצות ומרורים "יאכלוوهו". וגם מברכין עליהו על "אכילת" מרור. אלא ודאי הכוונה דין נאכלין כמות שהן אלא על ידי טיפול וperfetta, ולענין טומאה בעין שיהא ראוי לאכלו בפני עצמו דכתיב מכל האוכל אשר יאכל והינוائقל שראוי לאכלו בפני עצמו. אלא הדקה אם כן מי קשיא להו בתיר ה כי מדברין נקחין בכיסף מעשר, הא ודאי כיוון שנאכלין על ידי טיפול נקחין בכיסף מעשר. והנich בקושיא. (ועיין ביאור הלכה תע"ג, ד"ה יקה. ותע"ה, ד"ה בטיבור).

(ח) בא"ד, מדאוריתא אהל מדאוריתא לענין הבהה. הרש"ש לא גוט "הוא", אלא دائ' חשיבי אהל מדאוריתא לענין הבהה וכו'.

(ט) בא"ד, ומהאי טעמא ממעט הרדרפני. בפסחים (ל"ט). איתא דהירדופני כשר למורור. והירדוף פטול כיוון דין מין זרעים. וכותב המראה בהן צורך לגורוס בגין הרדרפו דהו נתמעט מפני שאינו ניקח בכיסף מעשר. נאמנים גם בתוספות הרא"ש היגירסת הרדרופני, וצריך עיין].

(ט) בא"ד, אלא מאכל אדם דין וא"ה חייצי מדאוריתא כל זמן שלא הוכשו. למסקנת התוס' דירוקת שלא הוכשו חוץ צין בפני הטומאה, יש לעין אם כשרים מדאוריתא לטיכון, מפטול מקבלי טומאה. ובתוס' הגאון רבי עקיבא איגר אהלות (פ"ח, מ"ה) הביא מתשובה גינת ורדים (כלל ד' סימן ז') דפשיטה לייה שפטולים. והרש"ש הוכיח כן מסויגין מדאMRIIN ופטולן בסוכה משום אויר, ומשמע دائ' לאו דפטלי משום אויר הינו פטולין כדי שאר סכך פטול, ובdrmshmu מרשי ד"ה ופטולין. וכיוון שהעמידו Tos' בדלא הוכשו מוכח, דגם בלי הקשר יש להם דין סכך פטול. וכן דיק התוספות ר"ד בסוגין, מdstamha הבריתא ל�מן שתאנים וענבים פטולין לטיכון, ולא חילקה בין אם הוכשו או לא. אמנים מותספות ריבינו פרץ (בד"ה כיוון). משמע, דסובר דמסככין בפירות שלא הוכשו.

(כ) בא"ד, עשבים וכו' שעלו מאיליהן בחלון ממעtin. והוא דתנן

במחלוקתם. אבל הראשונים דלעיל מכח קושיותם פירשו, וכך גורת תקרה דוקא אם סכנו בדבר שאין דרך לסכך בו, דין, מסככין אלא בדברים שהם סיכון ארעי. ובהא פליגי ר' ור' מ', דמר סבר כיון דלית להו שיעור מקום, דרך לסכך בהם כknim בעלמא, ואՐעִי הוא. ומיר סבר כיון דນפקא מותורת לבוד חשיב טפי מknim, ואין דרך לסכך בהם, הילך גורין.

) שם. והראב"ד (bahsgotot על בעל המאור ז'. מדפי הר"ף אות ב') פירש מחלוקתם בנסרים היתרים מג' ופחוחותם מר', לרבי יהודה כיון שאם יתן בין נסר סכך כשר אין הסוכה נפסלת, דין סוכה נפסלת על ידי סכך פסול אלא ברחוב ד' שהוא שיעור מקום, ואפלו אם היו הנסרים האלו תקרה גמורה, גם כן לא היתה הסוכה נפסלת בכחאי גוננא, לא גורין בהם גזירות תקרה. ולר' מאיר גורין בהו, משום דאףadam יתן סכך כשר בין נסר לנטר של תקרה אין הסוכה נפסלת. מכל מקום תחת הנסרים עצם אסור לישב, דנפיק הסכך הקשר מותורת לבוד. ומכאן הוכיח דאסור לישב תחת סכך פסול שהוא רחב מג' ועד ד', ודלא כרשי' לקמן (יב'). ד"ה שאין ותוס' (בעמוד ב') ד"ה ומודה.

דף י"ד ע"ב

ח) גמי, אי דאית בהו ארבעה למה فهو לאיצטורי. הקשה הצל"ח nimaa דמיירי בהפכן על צידיהן וכמסקנת הגם' לקמן (בסוף העמוד), גם כהאי גוננא חשב סכך פסול, ובע"י צירוף לד' טפחים. וכתב דשמא יש לומר דהפכן על צידיהן אף שהם סכך פסול לא מעצרפי לד' טפחים, כמו שמצינו בלשנה אחרינא (לפי ביאור המהרא"ס עיין באות הסוכה), שגם רחוב ד' טפחים, אף שאין מסככין בו, אין מעצרף לד' אמות מן הצד, וחווין דקליל דיננו משאר סכך פסול, והכי נמי בהפכן על צידיהן יש לומר שלא יctrupף לד' טפחים לפסול.

ט) גמי, לשגא אחרינא בשלמא לשماול וכו' Mai מעצרפיין, מצטרפין, מצטרפין לד' אמות. המהרא"ס פירש דלהאי לישגא, הא דלשماול ניחא הלשון אין מצטרפין דנקט ר' יהודה, משום דמיירי בנסר רחוב ד' טפחים דלכולי עלמא אין מסככין בו, ופליגי הכא בפelogota ואחרינא, אי הני נסרים מצטרפין לד' אמות מן הצד או לא. אמן המהרש"א תמה, איך אפשר דלר' יהודה נסר רחוב ד' אסור לסכך בו ומכל מקום לא יctrupף לד' אמות מן הצד, מי שנא משאר סכך פסול. על כן פירש, ועודאי ברחוב ד' מצטרפין לד' אמות מן הצד בכללו עלמא (אליבא דشمואל), והכא באינה רחבה ד', ושיר שיניקוט ר' יהודה בלשגא אין מצטרפין, משום לדידיה נמי שייר נסר יctrupף לד' אמות והוא ברחוב ד'. אלא לר' דlididah ר' יהודה לעולם מכשיר, אמאי נקט אין מצטרפין. ובגהגות פורת יוסף הgingה בלשגא בתרא לשماול, מי מעצרפיין לארכעה.

ו) Tos' ד"ה מצטרפין. המהרש"א ביאר כוונתם דלשגא קמא בגמו, לא קשה מהא דנקט ר' יהודה מצטרפין כמו שהקשנו בלשגא בתרא, דסבירה הלשגא קמא דפירוש אין מצטרפין, הינו משום שאין בהם שום פסול דאפיילו כולה מכוסה בהן כשרה.

השבלים לקשה על ידי הידות דלא מיבדרן כדאיתא לעיל (יב'ג). משום דכשבטן ממש, לא מהני דלא ליבדרן.

ב) גם, אף הפילון של צדיקים מהபכתה דעתו של הקב"ה ממדת אכזריות וכו'. לבוארה לא מצינו במידותיו של הקב"ה מידת אכזריות חילילה. וביבמות (ס"ד). הגירסה מממדת רגונות למידת רחמנות. וכן העתק הראה בסוגין. וכך הוא בעין יעקב. וכן כתוב בדקודקי סופרים שהוא נוטחת כתב יד. ובע"ז יוסף (שם) יישב גירסת דילן דלשגא קלילא היא, וכינוי למידת הדין. ובראשון לציין ביאר דאכזריות היינו מידת נקמה.

ג) שם. הבן יהודע ביאר (על פי הגירסה דרגונות) מה המיחד בתפילהן של צדיקים שהופכת את הרוגו לרחמנות. וביאר, דהמיחד את תפילהם של הצדיקים הוא כוונת הלב ובתוך הלב. ועל ידי חיבור מנין ל'ב עם רוג'י עולה הוא למניין רוחם. והינו "ברוגזו רחם תזכור" (חבקוק ג', ב'). אבל מי שאינם מחברים לב שלהם לתפילה, נשאר הלב לחודיה, והרי הוא לב רגוז, וכנאמר בתוכחה (דברים כ"ח, ס"ה) "ונתן לך לב רגוז".

ד) מותני, נתן עליה נסר שהוא ארבעה כשרה ובלבד שלא ישן תחתיו. הקשה הר"ן (ז': מדפי הר"ף ד"ה ומודה) למה הוכיר התנא דין זה כאן, הא עיקר משנתינו בדיון גזירות תקרה. והוא דעתן עליה נסר רחוב ד' כשרה, הוא מדין דופן עוקמה, ודין דופן עוקמה מקומו לקמן (יב'ז). גבי בית שנפהח. ותוירץ, דהוה אמין אדין גזירות תקרה אלא בסוכה שכולה נסרים ונפסلت כולה דומיא דתקרה, אבל סוכה כשרה שיש בה נסר מן הצד זהה אמין לא גורין ביה כלל, קא משמע לו דאף על גב דהסוכה כשרה אין ישנים תחת הנסר, גורין ביה.

ה) גם, דרבוי מאיר אית לה גזירת תקרה. פירש רשי' בד"ה ר' מאיר דגורות תקרה אותו לישב תחת תקרת הבית. דרוב תקרות עושים מנסרים של ד' טפחים, ומיעוט עושים גם מנסרים דג' טפחים. והרמב"ן במלחמות (ח). מדפי הר"ף והרא"ה והריטב"א הקשו עליו, מדפליגי אמרוראי בבבא מציעא (ק"ז). אם תקרה היא העשויה مكانם ונסאנין, או מלוחין, דההינו נסרים של ארץ, ואמרין דלא פליגי אלא מר כי אתריה ומר כי אתריה. הרי שדרך תקרה לעשותה תקרה גם מקנים. (ועיין ברשי' בבבא מציעא שם). והר"ן (ז': מדפי הר"ף ד"ה גמ') כתוב דלא קשיא, דאף העושין מקנים מחברים אותם וкосוירין אותן זה זה עד שנעים לווח אחד רחוב ארבעה. (ועיין באות הבהא).

ו) גם, מיר סבר כיון דליתנהו שיעור מקום וכו' כיון דນפקי להו מותורת לבוד וכו'. הראה הריטב"א והר"ן (ז': מדפי הר"ף ד"ה גמ') הקשו, לטעמה דרש"י בגורות תקרה, (עיין באות הקודמת). מי עטמא פירשה הגם' כאן דפליגי בסברות אחרות, הא יכול לומר דמר סבר לא גורו אלא ברחבים ד' שדרך לעשות מהם תקרה, ומיר סבר דגورو גם בגין אף שرك מיעוט עושים מהם תקרה. והmahar"m תירץ, دائ משום דחייבין למיעוטא, אף בפחות מג' היה צריך לגורר דיש שמסככים אף באינם רחבים ג'. וכיון שרבע פפה סובר דלא נחלקו אלא מג' עד ד', הוצרך לומר סברא חדשה

איןם פוסלים מן הצד בסוכת גדולה, כבר הקשה כן רבינו אברהם מן ההר בעצמו אלא שהתיירוץ חסר בכתב היד וחבל על דאבדין, ושם סבר דהיכא למיימר דופן עוקמה, פוטל ד' טפחים גם מן הצד, וולא כתהוס' לקמן (י"ז. ד"ה אויר). ואיך שנפרש דבריו, מכל מקום מסתבר שגם כוונת רשי' כן ובsocה גדולה, וולא מהןן אברהם].

טו) גמ', דעיל תלתא לגיו ואפיקחר לביר. הריטב"א מסתפק בהכניס פחות משלשה לתוך הסוכה אם כשרה, דעתם דפחים משלשה אינם מערוף עם שאר הנטר שבוחוץ, או גם כן פטולה דמצטרף ולשון דעיל תלתא לאו דוקא. ורבינו אברהם מן ההר פשיטה ליה דוקא בעיל תלתא מיפסלא.

יז) גמ', וכל פסל היוצא מן הסוכה נדרן בסוכה. הקשה הר"ש מדעסוי, הא לקמן (י"ט). בעינן כדי להכשיר מדין פסל היוצא, דמשכא ואולא חרדא דופן בהדייהו. ותירץ, דשמעו לחומרה שני, דהיכא שאנו באים לפטולה מדין פסל היוצא פסלין גם בלא משכא דופן בהדייהו. אמן הפרי מגדים (תרל"ג א"א, א') כתוב דעתן היכי נמי שם אין דופן אחת דמשכא בהדייהו אין הסוכה נפסלת, וכמו שב██ך כשר לא מתכשרא בכחאי גונא. וכן משמע להדריא בראבי"ה.

יח) רשי' ד"ה הפקן וכו', נסרים שיש בהן ארבעה וכור' על עידן שהוא פחות מג'. מבאר המהרש"א שרשי' רצחה לפרש פלוגתייהו בין לר' יהודה ובין לר' מאיר, ולכן דקדק לפרש שיש בהן ארבעה משום דר' יהודה, ושעידן פחות מג' משום דר' מאיר. אבל ברייתא דלקמן דקתני בה שהכניס לתוכה שלשה טפחים, אולא בר' יהודה דמכשר בנטר רחוב שלשה, ועל כן לא פטלה אלא משום שהפקן על צידיהן פטולה, או משום דוחה ליה טפח הרביעי פסל היוצא.

יט) Tos' ד"ה הפקן וכו', אליבא וכו' וקייל' וכו' ר' מאיר ור' יהודה הלכה בר' יהודה. בהשגות הראב"ד על בעל המאור (ז'). מדפי הר"ף>About ב') כתוב, דהיכא הלכה בר' מאיר, דהא איתא בעירובין (מ"ח). דהיכא בר' מאיר בגזרתו. [ועיין שם שכותב להוכיח כן גם מהגמ' לקמן ומהר"ף]. אמן לדינה לא פליג מיידי, דפסק כרב, ורבינו מאיר אליבא הרבה, סבר בר' יהודה אליבא דשםואל.

כ) בא"ד, ומתקן בר' נראת דהילכה כשםואל. הר"ף (ז'): מדפי הר"ף הוסיף להוכיח דהילכה כשםואל מדבר ר' פפא (בעמוד א') כוותיה דהא פירוש המשנה אליבאה. והבעל המאור (שם ז. ד"ה מסככין) כתוב, הרבה פפא אתה לפרש דבריו, וליכא ראייה מהא דסביר כוותיה.

כא) בא"ד, ולא מיתתי מההיא דתניא כוותיה דרב, ש"מ הא דשםואל עיקר. אמן Tos' לקמן (ל"ז). ד"ה Mai Arzu, הביאו דיש ספרים שגורסים בתניא כוותיה דרב, סכמה בנסרים שאין בהם ארבעה, ולא גרטסו ארזו. ולגירסתו זו דיק הקרבן נתגאל (סימן כ"ח אות ג'). אין ראייה מהא דמיית התרם מברייתא דשםואל.

דף ט"ו ע"א
א) מתני, שאין עלייה מעזיבה. כתוב הקרבן נתגאל (סימן כ"ט אות

ובתוס' הרא"ש כתוב דד"ה מצטרפין הוא המשך וסיום הדיבור הקודם והכי קאמר, דלאידך לישנא [בררב, לקמן] דאפילו באמצעות פוטל בד' אמות, לא קשיא מידי קושיות הגמ' מהא דרי' מאיר אומר מצטרפין, דמצטרפין לד' אמות קאמר, ולר' יהודה אין מצטרפין, דאפילו מכוסה כולה בהן כשרה.

יא) גמ', אין שעת הסכנה ראייה. כתבו הרא"ה והריטב"א. דשמעין מינה דבר האסור מטעם גזירה מדרבן, יוצאי בו ידי חובה בשעת הסכנה. עוד כתוב הריטב"א דודאי דمبرכין עליו, دائ' לאו היכי מה הראייה שהביא ר' יהודה ממש. עוד כתוב, דעל הא גופא נחلك ר' יהודה, דסבירא ליה שדבר האסור מדרבן, גוזו עליו אף בשעת הסכנה. ולית הלכתא כוותיה.

יב) Tos' ד"ה ומודה, בא"ד, אע"פ ש██ך פסול בפחות מד' ישים תחתיו. עיין לעיל אותן ז' דשיטת הראב"ד.adam הוא מג' טפחים ולמעלה אסור לישן תחתיו, אף על פי שאינו פוטל הסוכה, משום

שאין בו שיורר מקום הפלגה, לחלק את הטctr הכספי לשניים. יג) בא"ד, ואי משום להכשיר שאר הפסליין שבין נסר לנסר הו במאצעה וכו'. אמן המרפא"ה כתוב, זהה דנקט בין נסר לנסר מלא נסר, ולא נקט שהכל מסוכך בנסרים עד הח' טפחים פוטל שבמאצעה. הינו על מנת להכשיר את הפסל שבין הנסרים, וכותב דאיינו נפלט מדין ד' טפחים במאצע כיון דעתן הנסרים עצמן פטולים אלא משום גזירת תקרה, לא גוזו אלא לשין תחתיהם, אבל ביניהם תחת הפסלים לא גוזו. [ולכארה קשה, adam כן מה מקשה הגמ' לקמן (י"ח). מהאי ברייתא למאן דאמר סכך פוטל פוטל באמצע ד' טפחים, וצירכה לתרך, דמיורי בסוכה של ח' פוטל באומצה אפומא דמטללה, הא שאני הכא דעתן סכך פוטל ממש, אלא פוטל משום גורת תקרה, ואפילו תהא הסוכה רחבה הרבה לא תפטל מחמת הנסרים. (י.ס.)].

יד) גמ', דאנחה אפומא דמטללה, דעיל תלתא לגיו וכו'. הבעל המאור (ט'). מדפי הר"ף ד"ה והוא דתני) פירש, דמיורי בסוכה קטנה שנטפלת על ידי ג' טפחים סכך פוטל. והmarsh"א מעיר מדברי רשי' בד"ה אפומא דמטללה, שלא אמרין דופן עוקמה להכשיר סוכה זו כי הסקך פוטל הוא לצד הפתח, מקום שאין שם דופן. ולכארה כיון דעל כרchar מיורי בסוכה קטנה וכבדרי הבעל המאור, ואם כן אף אם יהיה אפשר לומר דופן עוקמה הסוכה Tipfel, משום דלית בה שיורר, והנich בקושיא. והמגן אברהם (תרל"ב, א') כתוב שכונת רשי', adam היה שם דופן היהת הסוכה כשרה דהופן מפסיק בין ג' הטפחים של הנטר מבפנים לטפח א' שמחוץ לסוכה ואין כאן נסר ד' טפחים לפוטל. ומפרשי המגן, אברהם מההו, אם כן מה הוצרך רשי' להזכיר דין דופן עוקמה, עיין בדבריהם. ועיין באות הباء.

טו) גמ', שם. וכתב דמסתבר יותר שלא כוותיה אלא דמיורי בסוכה גדולה, והטפח הרביעי שחוץ לסוכה מצטרף לד' טפחים לפוטל הסוכה, וליכא למיימר בה דופן עוקמה כיון שאין שם באותו רוח דופן אלא פתח. ואמנם שלכארה קשה ד' טפחים סכך פוטל

ואמרה ארישא, ולבן עדיף למיתוי מהא דהכשיר בחיצים זכרים ולא גור גזירות כלים. גם, בביטויי תקרה קא מיפלגי. רשי' בר"ה בבטولي תקרה פירש, דמסתבר דסוכה שמסככה מתחילה בנטרים, יש לגוזר גזירת תקרה יותר מבית שרווצה להכשיר גנו בסכך. והרמב"ן במלחמות ח'. מדפי הרי"ף הקשה, איך יתכן לומר כן, הא ודאי דראוי לגוזר משום הנכסנין והיוצאיין, שלא יאמרו מסככין בנטרים, או שתקרה כשרה לטוכה. ועל כן בגין כל הסוגיא באופין אחר, כגון בגין הרaab"ד (עיין באות הבהא), עיין שם.

וז. עיין פירוש רשי' ותוס' ד"ה ר' מאיר. אבל הרaab"ד (בגשות על בעל המאור ז'). מדפי הרי"ף אות ב') פירש, דושמו אל מוקי למנתניתן בנטרים שאין בהם אפילו שלשה טפחים, דכלול עלימא ליכא משום גזירת תקרה. ופליגי כיצד יעשה להנצל מפסול דאוריותה דתעשה ולא מן העשו. ולבית הלו אלילבא דר' יהודה סגי בפקוק, ולבית שמא, וכן לר' מאיר אפילו בבית הלו, ציריך דוקא לטול אחת מבינתיים, דפקוק לחודיה לא חשיב עשייה. ודלא כסתמא דגמי' בריש סוגין שנתקה בפשיטות דאי משום תעשה ולא מן העשו סגי בפקוק.

ח) מתני', המקורה סוכתו בשפודין. רשי' לקמן (י"ז). ד"ה מלאיה פירש דפסול שפודין, משום שמקבלים טומאה. וכן כתוב הטור (תרכ"ט). ופירש הבית יוסף בדבריו, דמיירי בשפודין של עז, דבשל מתכת אין ציריך לטעם דמקבלי טומאה, דתיפוק לייה שאינם גידולן קרען. והמגן אברהם (שם א') הקשה, דשפודין של עז כשרים לסייעך דהוו להו פשוטי כל' עז דלא מכבלי טומאה אפילו מדרבנן. ובב"ח ושאר אחרונים כתבו, דאפשר להעמיד נמי מדרבנן. והב"ח והפרי מגדים (שם אשל אברהם א') כתוב לישב, דשמע מהחומר. ושפודין של עז מכבלי טומאה מדרבנן כדבאיו התוס' לעיל (ה').

בד"ה מסגרתו, דתלויים אם משמשין אדם ומשמשי אדם, דיש לומר,

דשפודין משמשין לתחווב באוכל לצלחות, וגם משמשים לפעמים

لتחווב בראשם כל' שיש בו שומן וכדומה, ומכבליים טומאה

מדרבנן.

ט) גם, לימא תהוי תיובתא דרב הונא בריה דרב יהושע, דאתמר פרוץ בעמוד וכו'. הריטב"א ביאר, דקושית הגמי' מקל וחומר,adam בסכך דבעינן צילתה מרובה מחמתה, פרוץ בעמוד מותר, אף שאין רוב הצל מסכך כשר, כל שכן גבי מחיצות שבת דסגי לען במחיצות, שייחיו כשרות בדיין מחיצה, ואין בהם דין צילתן מרובה מהחומר. והפנוי יהושע הקשה, הא איתא בעירובין (טו): דהמלחוקת מהחומר, והפנוי יהושע הקשה, תלوية אי אגמרה רוחמנא למשה אם פרוץ בעמוד מותר או אסור, תלوية אי אגמרה רוחמנא למשה מסיני בדיין מחיצות, ובסוכה אינו תלוי זהה אלא בצל הסכך. ועוד דלקמן (כ"ב): כשלונה הגמי' בדיין צילתה מרובה מחמתה, הדיין בצליתה כחתמתה, לא תלהה בדיין פרוץ בעמוד. ועוד בעירובין (שם) מסקין גבי מחיצות שבת פרוץ בעמוד מותר. ובחולין (כ"ט). מסקין לענין שחיטה, דמחיצה אינו כרוב. הרי דין

ת'), דאם היה עליה מעזיבה, שהוא עצמה סכך פסול, ציריך תחילתה להסיר על המעזיבה, ולאחר מכן לפkapק. וכותב דעתת ר' אברהם הצעתי שהובא בשווית מהרלב"ח, דאם היה עליה מעזיבה, אפילו אם הסירה לא מהני פkapוק, כיון שכשעשה התקרה עשה בה מעשה שפותלה מסוכה. והקרבן נתנהל, השיב עליו גם במקרה שכיריה בנטרים עשה מעשה לקבעם במיטרים, ומכל מקום חזין דמהני פkapוק, אלא ודאי לא שנא.

ב) מתני', מפkapק. רשי' פירש בד"ה מפkapק, סותר ומונע את قولן וכו', ובספר המכתר כתוב, מוציא את המיטרים ומונע את הנטרים ממוקם קביעותן. והרמב"ם (פ"ה מסוכה ה"ח) כתוב, שפkapק הנטרים והnid המיטרים לשם סוכה. (ועיין בפירוש המשניות להרמב"ם).

ג) רשי' ד"ה ר' מאיר אומר נוטל, ולשמו אליל וכו' מיתוקמא כדרפרישית לעיל וכו' א"ג סבירה לייהقرب. והיינו משום דריש' בד"ה תקרה, ביאר דמתני' בסתם נטרים שיש בהם ד' טפחים. הרמב"ן במלחמות (ח). מדפי הרי"ף הקשה, דמלשון המשנה "נוטל אחת מבינתיים" לא משמע לאוקמא במניח שני פטלים במאצע, ודוקא הם כשרים. ואפיילו אלילבא דרב דאייה נפסקת בסכך פסול במאצע אלא בד' אמות. אכתי לא משמע במשנה לאחר שיטול אחת מבינתיים, תהיה הסוכה כשרה רק תחת הפסל ולא תחת הנטרים, ויצטרך לצמצם עצמו לישב תחת הפסל דוקא. ועוד שיצטרך לדקק שייהיה הפסל עוזף על הנטרים, כפי הדינים שתתבאו ליקמן (בעמוד ב') בסכך פסול ויש ריווח ביןיהם כמותן. הלכך ביאר, דמתני' בסכך בנטרים דלית בהו שיעור, משום גזירת תקרה, למיר כבדית לייה ולמר כבדית לייה. ומושום הבני, בנטול אחת מבינתיים כל הסוכה כשרה. והוא דאמרין בגמי' שנוטל אחת מבינתיים מהני לגזירת תקרה, היינו דמאן דאית ליה גזירת תקרה, גור בתקרה גמורה גם בנטרים קטנים מפני הרואים שיסבו שתקרה כשרה, עד שיטול אחת מבינתיים דאייא היכרא לרואים, עיין שם בגין כל הסוגיא. וכן כתוב הריטב"א.

ד) גם, ולר"י אמר רב דאמר סכמה בחיצין זכרים כשרה וכו' הכא גמי' לא גוזר וכו'. הרaab"ד (בגשות על בעל המאור ז'). מדפי הריף' א' (ב'') הקשה, דילמא ר' אמר רב, שהכשיר בחיצים זכרים, בר' יהודה סבירה לייה דההтир במשנה הקודמת לסכך בנטרים ולא גוזר גזירות כלים. ואם תאמיר דאם כן ליאמא הלהה בר' יהודה, אכתי רבודתא קא משמע לען דבנקבות חשב בית קיבול אף שעשו למלאות, כדאמרין לעיל (י"ב). ומה שאללה זו הוכיח דהלהה בר' מאיר, וכיון דהוה פשיטה לגמ' דהלהה כאן בר' מאיר בגזרותיו, הוכיחה מר' אמר רב דלא פירש במשנה הקודמת דהיא משום גזירת כלים. (ועיין לעיל דף י"ד אות י"ח).

ה) שם. הקשה הריטב"א מה ציריך להוכיח מהא דמכשר רב חיצין זכרים, דורישא לא מיيري בגזירות כלים. הא רב גופיה פירש לעיל (י"ד). דרישא משום גזירת תקרה. ותירץ, וכיון דביסיפה ודאי פליגי בגזרת תקרה, אי אפשר להוכיח מהא דפירוש רב לרישא בגזרת תקרה, דילמא אסיפה אמרה, ומסדר התלמוד הוא שיטה

הקשה השפטת אמת אם כן אמיתי צריך כלל להניח ריווח בגיןן כמותן אפילו לא יהיה אלא ריווח מועט, יבא הסבר כשר שמרובה על השפודין ויבטלן, [בדלעיל (י"א). גבי הדלה עלייה את הגפן]. וכותב, לציריך לומר אכן הכי נמי דלא בעין ודוקא ריווח כמותן אלא רק שיזיה הקשר מרובה מהפטול, והלשון לאו דוקא.

יד) גם, סכמה בבלאי בגדים פטולה, פירש רשי' דעתו בדבר המקבל טומאה. והרבנן נתנהן (סימן כ"ז אות ז' וסימן כ"ט אות י') פירש, לדעת המהר"ל (במנגנים, הלכות סוכה) דשבורי כלים פטולים לסייע מטעם שמא נטמאו בזמן שהיו שלמים. (ועיין לעיל דף י"א אות ו').

טו) גם, כדאמר ר' חנן אמר רב**י** בארכוה ושתי ברעים וכו'. כתוב הריטב"א, דאך על גב דדוחנן לסייעתה ממתניתין לר' אמיתי בר טבומי, מיחו קיימת דין כוותיה, דין מסככין בבלאי כלים. ובכל מה שבא משעריו כלים המקבלים טומאה. ועל כן לדינה מתפרשת המשנה כפושטה בארכוה אף על פי שאין עמה ברעים.

טו) תוס' ד"ה בארכוה וכו', סוגיא דשמעתין רב**י** נהמיה וכו'. הרמב"ם (פכ"ו מכלים ה"י) פסק לרבותן לר' נהמיה דוקא בניטלה קצירה ושתי ברעים טמאה, אבל בארכוה ושתי ברעים טהורה. ושם (בהלכה י"ג) פסק בר' חנן אמר רב**י**, שארכוה ושתי ברעים מקבלין טומאה, וכפי הטעם המפורש לקמן בסוגיא, שרואין לטמוך לכוטל ולישן עליהם. והקשה עליו הראב"ד בהשגת (שם הי"ג), הא ר' חנן סובר בר' נהמיה ואיתו גופיה פסק לרבותן דידיה. ותירץ הבסק' משנה, לדעת הרמב"ם דהני תרי מיili לא שייכי אהדי, לר' נהמיה ורבותן מيري במתה טמאה מדרס, וסבירו לרבותן שאם ניטלה ממנה ארוכה ושתי ברעים אין צורת המיטה עומדת, ועל כן נטהרה. אבל ר' חנן מيري שניטלו ממנה ארוכה ושתי ברעים והיא טהורה, וקאמר דמשום שרואיה לשימוש לטמוכה לכוטל, הרי היא מקבלת טומאה בפני עצמה. וסביר ר' יוחנן שפיר לרבותן לר' נהמיה, ודלא בתוס'.

יז) בא"ד, ודוקא כשבכל המיטה קיימת וכולה של אדם אחד. העורך לנור תמה על דבריהם דבשלמא לפי ביאור הרמב"ם (ועיין באות הקודמת) לר' נהמיה מيري במתה טמאה והנדון אם פרחה טומאה שנה או לא, אפשר לחלק בין אם כל החלקים קיימים ואם הם של אדם אחד. אבל לדעת תוס' לר' נהמיה ור' חנן דברו לעניין ארוכה עם שתי ברעים שהם טהורות, ואם יכולין לקבל טומאה מכאן ולהבא, ומפורש הטעם בגמ' דמקבלין טומאה מפני שרואיה לטמוך לכוטל ולהשתמש על גביהן כמותה שחן. אם כן מה לי אם שאר המיטה קיימת ואם היא של אדם אחד, ואפילו אם אינה עומדת להתחבר כלל למיטה, היא בפני עצמה מקבלת טומאה כיון שרואיה לשימוש זה דס邏יכה לכוטל. והוא דתנן מטה שנגנבה החזיה וכו' טהורה, מيري כשנחלה כל כך עד שאינה ראוייה לשימוש כלל, ומה ראייה להכא. והניח בצריך עיון. ולכואורה לישב דבריהם דבעינן לתרי טעמי, מושום דבראות אין דרך להשתחמש בסמיכה לכוטל. אבל דשים וזה מספיק בתנאי שהוא ארעי ויחזר ויחבורה למיטה. אבל בשאן כל המיטה קיימת

כל דיני התורה שווין זה. ואם כן מה הקושיא ממיחיצות לסבר. ובviar, דבר פפא ורב הונא בריה דרי יהושע לא פלייגי בדיין מחיצה על מחיצה ודוקא, אלא נחלקו בכל התורה, אם ספיקא דאוריתא לחומרא מדאוריתא, או מדרבנן. ואם הוא מדרבנן, בפרקן כעומד הקלו, ואפילו למאן דאמר אפשר לצמצם, לא הטריהחוço לצמצם, ולמאן דאמר אי אפשר לצמצם נמי שרי, אף שאינו יודע במצבם אם הפרקן כעומד או לא. ומماן דאמר פרוץ בעומד אסור, הינו משום שספקא דאוריתא מדאוריתא לחומרא. ובעירובין דמסקין להקל דהתאם איררי בכרמלית דרבנן. ובחולין שהסתיקו להחמיר, משום דמיiri בשיטתה דאוריתא, ואפשר דבר פפא עצמו מודה להחמיר בזה. ולפי זה כתוב, דבסוכה דמיiri בדוריתא אפשר שגם רב פפא מחייב בפרקן כעומד ובפרט דתלוי בצל, אלא כיון דין זה מפורש בדברי רב פפא הקשתה הגמ' לר' הונא בריה דרב יהושע מכח כל שכן,adam בסוכה שרי כל שכן בשבת. אבל למסקנא דמיiri בمعدיף וכו' מתישב גם לר' פפא.

ו) תוס' ד"ה פרוץ בעומד, נראה דהלהקה בר' יוסי וכו'. לביואר הפני יהושע (באות הקודמת) אין הכרח מדפיגי בפרקן כעומד, דסבירא لهו אפשר לצמצם, דאדראבא נחלקו, אי חישין מספק שאיןו מצומצם, או אם הטריהחוço לצמצם.

דף ט"ז ע"ב

יא) גם, א"ר אמיתי בمعدיף, רבא אמר וכו'. הקשה הפני יהושע, איך אפשר דברא יתרץ את הקושיא על רב הונא בריה דרב יהושע, דסבירא ליה פרוץ בעומד אסור, והוא רבא היה רבבו. ובויתר קשה מרבי אמיתי מאמוראי קדמאי. כתוב, דלගירסת רבינו חנןאל ורבינו תם, בתוס' ד"ה פרוץ. דgeshti והא אי אפשר לצמצם, ניחא. לדידייהו הקושיא לכולי עלמא, ואינה שייכת לפלוגות דפרקן כעומד, כמו שכתבו תוס' ד"ה והא אפשר. והפני יהושע עצמו כתוב, דלפי ביאורו בסוגיא (יעין לעיל אות י') ניחא, הדגמ' הקשתה על רב הונא בריה דרב יהושע רק מכח כל שכן, אבל באמת לכולי עלמא קשה דגבוי סוכה דאוריתא, בעיןן להחמיר בפרקן כעומד. ועל זה דיברו ר' אמיתי ורבא. ועל דרך זה תירץ גם העורך לנו. ועין בהגחות רב מהתהו שטראשו בעירובין (ט"ו): שהביא דמצינו כמה אמורים שנקרוואו בשם רב אמיתי.

יב) תוס' ד"ה והא אפשר, וקשה וכו' שאיןו אלא כמשיב שאיןו חושש בקושיא. הריטב"א בעירובין (ט"ו): תירץ, דהמקשן שהקשה והא אפשר לצמצם טעה בדברי התרצן, והבין دائ'i אפשר לישב לשון "כמאותן" דתנן במתני' בנכנס וויצא, אלא אם כן אי אפשר לצמצם שייהי כמותן ממש. ועל כן הקשה שפיר והא אפשר לצמצם והшиб לו ר' אמיתי אף על פי שאפשר לצמצם מכל מקום לשון "כמאותן" יכול להתרפרש לאו בדוקא כמותן ממש, אלא במכוון להעדיף קצת עד כדי שימוש של נכס וויצא.

יג) בא"ד, ויל' בمعدיף שמרובה בפסל עד שמכתה השפודין.

יט) בא"ר, לאחר שהברו למשנה חור לטומאה ישנה. הקשה המשנה אחרונה (כלים פ"ח, מ"ז) דתוט' עצם כתבו בשבת (ק"ב): ד"ה סנדל, שלא אמרין חור לטומאה ישנה אלא בכל מתקנות. וכותב דמשום הכית הרמב"ם בטירוש המשניות (שם) פירש, דהכרע נטמאה בפני עצמה במדרש. [וכגון שעשאה מקל להשען עליו]. והמשנהachaona עצמו פירש, דאף על פי שנטמאה כשהיתה מחוברת למשנה, אם דעתו להחזירה למשנה הראשונה לא פרחה טומאותה, וממשום הכית אף שהברורה לפי שעה למשנה טומאה. לה מביאה טהורה,

או שחלוקת אחים וכדומה, דין סופה להתחבר,תו אין השימוש של סמיכה לבוטל החוש כדי להחשיבה כליה בפני עצמו, ודרך להשליכה לאשפה. (י.ס.).]

יח) בא"ר, פירשה, היא טמאה מדרש והמתה מגע מדרש. היינו שפירשה מהמייטה שלה שהיא טמאה מדרש וחברה למשנה טהורה, על כן היא עצמה נשארה בטומאת מדרש [וכמו שפירשו תוט' דוחורת לטומאה הישנה אפילו כשהברורה למשנה טהורה], והמייטה הטהורה שנגעה בה בחיבורה טמאה מגע מדרש. (בן פירש בהגחות הגראי"א חבר.

לרגל תחילת לימודי מסכת סוכה בסדר הדף היומי הופיע ויצא לאור ע"י 'مولל הדף היומי' בקרית ספר א"י'

כרך נוסף מסדרת הספרים 'עמיק הפשט' – על מסכת ראש השנה יומא סוכה
ובו נקבעו כל העלונים הידועים בשם 'מראה מקומות לעיון בדף היומי' בספר אחד.
מ"מ מורהבים ביאורים ועיונים בעומק עיון הפשט, הבאת דברי הראשונים והאחרונים תוך
ביאורם היבש בתוספת העrozות והארות, מתחילה המסכת ועד סופה.

להשיג בחנויות הספרים המובייחות

הцентр פ' גם אתה ללו מורי ה"דף היומי" בעיון!!!

זמן השיעור בדף היומי ע"י רבני הכלול בכל יום בין השעות 10:30 - 9:30
בבית הכנסת 'שע"י קהילת אשכנז' רחוב ח там סופר 2 קריית ספר מודיעין עילית ת"ז

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה
של אבונוכו'...
יתנדב עבورو איזה ספר ה策ירן לרביהם ללמידה בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת
שימלדו בו יהיה לנחת רוח לנשימת הנפטר... (ח"ח נאהבת חמדח"ב פט"ז)

כתובת המועצת: רח' שאגת אריה 25/17 קריית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©

למנויים, לתרומות, להנצחות ולכל עניין 052-7113060 Dafyomi@okmail.co.il

<http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124>